

องค์การศึกษา
วิทยาศาสตร์และ
วัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

คู่มือ รูปโฉมใหม่

ISSN 1513-6787

ฉบับที่ 1 ปีที่ 23 พฤษภาคม 2548

มองภาพโลกในอนาคต ทศวรรษการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (2005-2014)

ป้องกัน
ภัยพิบัติ
สึนามิ

ภาพปก :
© Mikkel Ostegaard/Panos Pictures, London

ที่ปรึกษา

จรรยาพร ธรณินทร์

บรรณาธิการอำนวยการ

จุไรรัตน์ แสงบุญนำ

ผู้จัดการการพิมพ์

มานะ ภรแก้วจันทร์

คณะบรรณาธิการ

ไพศาล วิชาลาภรณ์
ภัสกร ศิริประภา
ปนัดดา งามสมพล

ผู้ตรวจแก้ไข

พิศवास ปทุมุตตรังษี

ผู้แปล

พิศवास ปทุมุตตรังษี
อรวรรณ นาวายุทธ
นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี

จัดพิมพ์

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติ
ว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ
สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ
กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ 10300
โทร. 0 2628 5649
โทรสาร 0 2281 0953
www.thainatcom.org

ศิลปกรรมฉบับภาษาไทย

ธณกร เล็กชะอุ่ม

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
2249 ถนนลาดพร้าว
แขวงวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310
โทร. 0 2538 3033
โทรสาร 0 2539 3215

บทความที่ตีพิมพ์เป็นความคิดเห็นเฉพาะตัวของผู้เขียน
ยูเนสโกหรือกองบรรณาธิการยูเนสโก คุริเย ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป ทีมงานยูเนสโก คุริเย เป็นผู้เขียน
คำบรรยายภาพและหัวเรื่องในส่วนของเส้นแบ่งเขตแดน
ในแผนที่นั้นมิได้แสดงนัยว่า ยูเนสโก หรือประเทศ และ
ดินแดนที่เป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติให้การ
ยอมรับอย่างเป็นทางการ

นบรรดารายงานทุกชิ้นที่บอกเล่าเรื่องภัยพิบัติสึนามิที่เกิดขึ้นในมหาสมุทรอินเดีย
เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม ตลอดจนโศกนาฏกรรมที่ตามมา มีเรื่องน่าปลื้มอยู่สอง
เรื่องที่เป็นหัวใจของการศึกษาเพื่อการพัฒนาอันยั่งยืน

เด็กผู้หญิงชาวอังกฤษตัวเล็กๆ คนหนึ่งที่อยู่ตรงชายหาดของไทยกับครอบครัว
ของเธอจำสิ่งที่เธอเคยเรียนที่โรงเรียนได้ จึงเข้าใจปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่กำลัง
เกิดขึ้นตรงหน้าทันที แม่หนูสามารถแจ้งสัญญาณเตือนภัยได้ทันทั่วทั้งที่ และสามารถ
แนะนำผู้คนได้ว่าวิธีการที่ดีที่สุดซึ่งควรปฏิบัติในขณะนั้นคืออะไร

ชาวமอแกนจากหมู่เกาะสุรินทร์ผู้ซึ่งคุ้นชินกับการเจ็ยหูฟังสัญญาณธรรมชาติ
อยู่ทุกเมื่อเชื่อกันสืบต่อกันมาก็เข้าใจเช่นกันว่ากำลังเกิดอะไรขึ้นและสามารถหลบหนี
คลื่นยักษ์ได้อย่างปลอดภัย

แม้ว่าการศึกษาและภูมิปัญญาพื้นบ้านที่หยั่งรากลึกอยู่ในวัฒนธรรมอาจเป็น
แนวทางที่มีขีดจำกัด แต่สำหรับพวกเขาแม้มีประสิทธิผลในการรับมือกับภัยสึนามิ
หากเรานำการศึกษาและวัฒนธรรมผสมเข้ากับการเฝ้าสังเกตท้องทะเลในเชิงวิทยาศาสตร์
อย่างจริงจัง ผมนกเข้ากับการติดตั้งระบบเตือนภัยในสังคม และศักยภาพของสื่อในการ
เผยแพร่ข่าวสาร เราก็จะสามารถปลูกฝังพฤติกรรมทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและสังคม
เพื่อบูรณาการการป้องกันภัยธรรมชาติได้เฉกเช่นกรณีของญี่ปุ่นกับชิลี ทั้งนี้ยูเนสโก
เชื่อว่าเป็นหนทางเดียวที่ระบบเตือนภัยสึนามิในระดับโลกจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จริงอยู่ว่าสาระหลักของ คุริเย ฉบับนี้คือ การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
ท่าเหตุการณ์ในปัจจุบัน กระตุ้นให้เราต้องหันกลับไปมองมหันตภัยเดือนธันวาคมและ
ทำการวิเคราะห์ในหลายๆ มิติ

ภัยพิบัติระดับภูมิภาคในครั้งนี้น่าจะส่งผลกระทบต่อทั่วโลก คลื่นมฤตยูนี้มีได้
ส่งผลร้ายให้กับหลายประเทศริมฝั่งมหาสมุทรอินเดียเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับ
นักท่องเที่ยวจำนวนมากและสะท้อนให้เห็นเอกภาพและความรู้สึกที่ผู้คนทั่วโลกมีให้กับ
โศกนาฏกรรมในครั้งนี สหายร้อยรัดผู้คนทั่วโลกที่เรามักจะมองไม่เห็นกลับหลอมรวม
จนกลายเป็นลำแสงเจิดจ้าหลังมหันตภัยสึนามิ เราได้ประจักษ์แล้วว่าเหตุการณ์ดังกล่าว
เป็นเสมือนการตอกย้ำสัญญาณเตือนภัยซึ่งบรรดาผู้เชี่ยวชาญของสหประชาชาติได้ระบุ
ไว้ใน “รายงานการประเมินและสังเคราะห์ระบบนิเวศในรอบสหัสวรรษ” ซึ่งตีพิมพ์เมื่อ
วันที่ 30 มีนาคม¹

เวลาหนึ่งทศวรรษไม่เพียงพอที่จะทำให้ทุกคนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตน
ได้ก็จริง แต่บรรดาตัวแทนทุกประเทศทั่วโลกก็มีฉันทามติให้สหประชาชาติจัดโครงการ
ทศวรรษการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (2005-2014) ขึ้น โดยให้ยูเนสโกเป็นหัวหอก
ปฏิบัติภารกิจนี้ แน่ใจว่านี่คือกิจกรรมที่ทำได้เพียงดึงความสนใจจากสาธารณชนเป็น
สำคัญ เพราะทรัพยากรเพียงหยิบมือที่มีให้กับกิจกรรมทศวรรษฯ ดังกล่าว ย่อมไม่
สามารถเข้าไปเปลี่ยนแปลงวิถีแห่งอนาคตได้ ถึงกระนั้น จิตสำนึกที่เพิ่มขึ้นในเรื่อง
กิจกรรมประจำวันของพวกเราผนวกเข้ากับภารกิจที่ยูเนสโกกระทำอย่างต่อเนื่อง ทาง
ด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ วัฒนธรรมและการสื่อสาร ก็ให้ความหวังว่า เราอาจ
บรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของสหประชาชาติ² ได้สำเร็จในปี 2015
ตามที่วางแผนเอาไว้ก็เป็นได้

วินเซนต์ เดโพรเอร์เนย์ เขียน
พิศवास ปทุมุตตรังษี แปล

1. <http://www.millenniumassessment.org/>
2. <http://www.un.org/french/millenniumgoals/>

คอลัมน์พิเศษ สินามิ

ศรีลังกา : ผลพวงอันเจ็บปวด 5
ภาพแห่งความอ้างว้างจากกระแสน้ำคลื่นยักษ์

ลัมภาษณ์ ลอรา คง 8
ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศนานาชาติสินามิ สนับสนุนให้มีระบบเตือนภัยสินามิล่วงหน้า

ชิลี : บทเรียนจากโศกนาฏกรรม 11
ภายหลังจากเหตุการณ์สินามิ เมื่อปี 1960 มีการติดตั้งระบบเตือนภัยล่วงหน้าในมหาสมุทรแปซิฟิก

ยูเนสโกภาคปฏิบัติ

การสื่อสาร 14

ภาคเอกชน เพื่อร่วมงาน
ของยูเนสโกในมิติใหม่
การร่วมงานระหว่างยูเนสโกกับภาคธุรกิจกำลังมีมากขึ้น

การศึกษา 20

อนาคตที่ไร้ความมั่นคง
ของมหาวิทยาลัย
ในอิรัก

วัฒนธรรม 17

ความทรงจำเกี่ยวกับทาสบน
เรือแตก ลำที่ชื่อ "อดีต"
บทหนึ่งที่น่าหดหู่ไปจากประวัติศาสตร์
การค้าทาสในอดีต

สรุปข่าวยูเนสโก 23

โพกัส 26

มองภาพโลกในอนาคต
เพื่อให้ให้มนุษย์อยู่รอดปลอดภัยต่อไปในอนาคต พวกเขาต้องเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง ทศวรรษการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนกำลังเน้นถึงความจริงเรื่องนี้

เพื่อนร่วมทาง 51

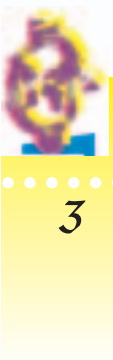
โครงการใหม่ๆ จากเพื่อนร่วมงานของยูเนสโก ทั้งที่เป็นภาครัฐและเอกชน รวมทั้งกลุ่มประชาสังคมอื่นๆ

ส่องกล้อง 53

รอดพ้นเงื้อมมือท้องทะเล
หลังจากภัยพิบัติสินามิ ชาวมอแกนที่ หมู่เกาะสุรินทร์ (ประเทศไทย) ได้ก่อสร้างหมู่บ้านของพวกเขาขึ้นใหม่แล้ว

สื่อสนเทศของยูเนสโก 56

เครือข่ายเพื่ออดีต 58

คราวที่แผ่นดินเริ่มจะไหวบนเกาะสุมาตรา อินโดนีเซียในวันที่ 28 มี.ค. ความทรงจำเกี่ยวกับมหันตภัยสีนามิในมหาสมุทรอินเดียเมื่อเดือน ธ.ค. 2004 ยังคงแจ่มชัดอยู่ในมโนนึกของทุกคน

ผู้คนตามชายฝั่งซึ่งตื่นกลัวว่าอาจต้องเจอกับคลื่นยักษ์อีกครั้ง ต่างก็รีบละทิ้งบ้านเรือนวิ่งหนีขึ้นสู่ที่สูงกันจ้าละหวั่น บาดแผลอันเกิดจากโศกนาฏกรรมในครั้งก่อนยังปรากฏให้เห็นได้ในทุกพื้นที่ของประเทศที่ได้รับผลกระทบ และนี่ยิ่งกระพือโหมบรยากาศของความหวาดกลัว (ดูบทความหน้า 5) แม้ว่าครั้งนี้แผ่นดินไหวจะมีได้ก่อให้เกิดคลื่นยักษ์ แต่ความหวาดวิตกครั้งใหม่เน้นย้ำให้เห็นความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องมีระบบเตือนภัยล่วงหน้า

ยูเนสโกมีประสบการณ์เรื่องนี้มาเป็นเวลานาน คณะกรรมาธิการสมุทรศาสตร์ระหว่างรัฐบาล (IOC) เริ่มใช้ระบบเตือนภัยสีนามิในมหาสมุทรแปซิฟิก ในปี 1968 (ดูบทความหน้า 11) ต้องขอขอบคุณข้อมูลที่ได้จากสถานีตรวจวัดแผ่นดินไหวและเครื่องตรวจวัดระดับของน้ำขึ้นน้ำลงหลายร้อยแห่ง เพราะมันทำให้ระบบนี้สามารถตรวจจับการก่อตัวของคลื่นยักษ์และแจ้งประเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อให้รีบเตือนประชากรของตนที่อยู่ตามชายฝั่ง การส่งผ่านข้อมูลอย่างรวดเร็วที่สุด คือ หัวใจของการป้องกันภัยนภัยทุกประเภท

นี่คือเหตุผลว่าทำไม หลังมหันตภัยที่ส่งผลกระทบต่อหลายประเทศตามชายฝั่งมหาสมุทรอินเดีย ยูเนสโกถึงได้เสนอให้มีการติดตั้งระบบเตือนภัยชั่วคราวไปก่อนในเดือน มิ.ย.2006 จนกว่าระบบเตือนภัยของโลกจะใช้งานได้ในเดือน มิ.ย. 2007 ผู้เชี่ยวชาญเชื่อว่าเครื่องมือชิ้นนี้จะช่วยรักษาชีวิตได้มากมาย(ดูบทสัมภาษณ์หน้า 8) ทว่าโอกาสที่จะทำให้ระบบเตือนภัยประสบผลสำเร็จได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับความพยายามในระยะยาวของทุกๆ ประเทศที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากภัยสีนามิเป็นภัยที่พวกเขาไม่ค่อยได้เจอเจอบ่อยนัก มันจึงอาจเป็นเรื่องที่ไม่ค่อยได้รับความสำคัญในที่สุด นี่คือเหตุผลว่าทำไมการปลูกฝังวัฒนธรรมการป้องกันภัยเพื่อกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกวิธีรับมือกับมันอยู่ตลอดเวลาจึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง

แอ็กเนส บาร์ตง เขียน

พลพวง

วันที่ 26 ธันวาคม 2004 น้ำทะเลในมหาสมุทรอินเดียที่สาดซัดชายฝั่งศรีลังกา คร่าชีวิตผู้คนไปกว่า 30,000 คน คลื่นยักษ์สีนามิ ได้ทิ้งภูมิตันแห่งความย่อยยับของซากปรักหักพังไว้เบื้องหลัง มาร์ติน แอสโดโลว์ ผู้อำนวยการปฏิบัติการการสื่อสารหลังภัยนภัยสีนามิในโคลัมโบ (ศรีลังกา) บอกเล่าเรื่องราว

อันเจ็บปวด

พิศวาด บุญถั่งรังษิ ินดา

© UNESCO/Susanne Ormager

วตอนรับเข้าสู่เขตประสบภัยสึนามิ ถ้อยคำที่ปรากฏ
อยู่บนป้ายริมถนนสายหลักทางใต้ของเมืองโคลัมโบ
ดูชอบกลอยู่ ชื่อสเปนเซอร์ป้ายที่เป็นบริษัทค้าขายใน
ละแวกนั้นเขียนอยู่ต่ำลงมา เมื่อออกจากชานเมืองรอบนอก
เมืองโคลัมโบมาได้ไม่กี่นาที ร่องรอยความสูญเสียจากสึนามิ
ก็เผยให้เห็นอย่างแจ่มชัด บ้านเรือนพังทลาย กำแพงถล่ม
ซากปรักหักพังกระจายอยู่ทั่วบริเวณ ขนาดที่แห่งนี้ซึ่งเป็น
ชายฝั่งตะวันตกของศรีลังกาที่มีสิ่งก้ำกัพอสมควร และไม่
ได้รับผลกระทบจากสึนามิอย่างจริงจัง พลังของน้ำยังสามารถ
พัดข้ามถนนสายใหญ่ที่ตัดเชื่อมจังหวัด ไปทำลายทุกสิ่งทั้ง
อาคารสิ่งปลูกสร้างและต้นไม้ให้ราบเป็นหน้ากลอง อีกทั้ง

ก่อให้เกิดความโกลาหลกับทางรถไฟสายหลัก จนก่อให้เกิด
ความโศกเศร้าและหวาดกลัวไปทั่วทุกหัวระแหง

ทว่านี่เป็นเพียงแค่จุดเริ่มต้น ตลอดสองข้างทาง
ของถนนสายเลียบชายหาดขนาดสองเลนอันแสนคับคั่งที่อยู่
ในระดับต่ำติดหาดนี้เต็มไปด้วยภาพของความเสียหายที่ผม
ไม่เคยพบมาก่อน ผมรู้สึกประหลาดใจไปกับความน่า
สะพรึงกลัวยามที่กำแพงคลื่นยักษ์สูงราว 3-10 เมตร รุ่งๆ ก็
ไหลพรัดขึ้นมาจากท้องทะเลอันเงียบสงบ เพื่อมาขย้ำ
ชายหาด ถาโถมพัดพันบรรดาโรงแรม บ้านเรือน ร้านค้า
โรงเรียน รถเมล์ รถบรรทุก แม้แต่ขบวนรถไฟที่กำลังวิ่งก็
ถูกจับโยนเหวี่ยงไปไกลๆ ด้วยพลังดิบเถื่อนของกระแสน้ำ ▶

▶ “รถหนัๆ พวกนี้ล้อยอยู่ในกระแสน้ำราวกับเป็นชนก” ผมได้รับการบอกเล่าเช่นนี้ ตอนนั้นขบวนรถไฟที่กู้ขึ้นมาได้ 3 ขบวน ถูกนำมาจัดวางเพื่อเป็นเครื่องเตือนใจให้นึกถึงเหตุการณ์วันที่ผู้โดยสารราว 2,000 คนต้องจบชีวิตลง พญายมได้มาเยือนบริเวณชายฝั่งแห่งนี้เป็นระยะทางหลายร้อยกิโลเมตร สุสานฝังศพใหม่ๆ มีให้เห็นอย่างเด่นชัด สังเกตได้จากผ้าสีขาวที่บ่งบอกการไว้ทุกข์ ขณะเดียวกันก็เป็นสัญลักษณ์บ่งชี้สถานที่พ่นศพของผู้ลี้ภัย

ฟื้นฟูผู้อพยพ

ขณะที่เราขับลงไปในทางใต้มุ่งสู่มืองกอลล์และมาตรา ความเสียหายยิ่งเลวร้ายมากขึ้น เขตเสียหาย ทรุดทลาย พวกเราด้วย ! ถ้อยคำวิงวอนเขียนด้วยลายมือบนป้ายพร้อมลูกศรชี้จากถนนสายหลักเข้าไปในซอยเล็กๆ ที่ตัดไปยังชายหาด แท็งค์พลาสติกสีดำใบใหญ่บรรจุน้ำดื่มกลายเป็นสิ่งที่พบเห็นได้ทั่วไปบริเวณริมถนน ชาวบ้านยื่นเข้าแถวสั้นๆ ในมือถือภาชนะข้างแท็งค์อยู่อย่างเงียบๆ บริเวณลานกีฬาหรือสนามพักผ่อนที่ลึกเข้าไปในแผ่นดินมีเต็นท์ตั้งเรียงรายเป็นแถวๆ อย่างเป็นระเบียบ ไม่ว่าจะมองไปทางไหนก็จะเห็นตัวอย่างของความช่วยเหลือที่จับต้องได้ซึ่งหลังโผล่มาจากประชาคมโลก อาทิ โครงสร้างทำด้วยไม้ขนาดเล็กที่ได้รับบริจาคจากองค์กรพัฒนาเอกชนเยอรมัน ผ้าพลาสติกสีน้ำเงินจากองค์กรช่วยเหลือผู้อพยพ UNHCR แผ่นสังกะสีจากญี่ปุ่น.....

หลายครอบครัวกำลังก่ออิฐและอิฐบล็อกแบบเริ่มต้นกันใหม่ ดูเหมือนว่าทุกคนกำลังมุ่งเน้นกับการสร้างชีวิตและอนาคตใหม่ เราก็ได้แต่ต่อจรรยาไว้ในความเข้มแข็งกล้าแกร่งของพวกเขา ไม่ถึงสองเดือนให้หลังมหันตภัยสีนามิ รางรถไฟที่ปิดเบี่ยงอยู่นานใช้งานไม่ได้นั้น คนงานรถไฟศรีลังกาก็จัดหามาวางใหม่จนเปิดใช้ทางรถไฟสายหลักได้แล้ว

ทว่าท่ามกลางสัญญาณบ่งบอกความหวังและการฟื้นตัวก็มีความสิ้นหวังแทรกอยู่ด้วย ฐานรากของบ้านหลังหนึ่งใกล้ชายหาด ปรากฏให้เห็นชั้นบันไดคอนกรีตที่นำไปสู่ที่ที่เคยเป็นตัวบ้าน ชั้นล่างของบ้าน บัดนี้ไม่มีส่วนใดหลงเหลือเหนือชั้นบันไดเลย ชายคนหนึ่งนั่งอยู่ตรงบันไดตาเหม่อลอยออกไปยังท้องทะเล หน้าซ้ำสีนามิยังเลือกปฏิบัติอย่างโหดร้ายอีกด้วย อาคารบางแห่งแทบไม่มีอะไรเสียหาย ขณะที่บ้านเรือนรอบข้างย่อยยับ

แม้แต่ผู้ขายขนมก็อยู่อย่างไม่สงบ สายน้ำที่เกรี้ยวกราดกระแทกกระทั้นหินจารึกบนหลุมศพในสุสานจนแตกหักโค่นล้มลง

เมืองโบราณกอลล์กำลังรอคอยการกลับมาของนักท่องเที่ยว ป้อมปราการกอลล์ขนาดมหึมา ซึ่งอยู่ในบัญชีมรดกโลกของยูเนสโก ในสายตาของคนธรรมดาอย่างผม ดูแทบจะไม่เสียหายเลย บ้านเรือนเก่าแก่ภายในกำแพงป้อมยังคงสภาพเหมือนเดิม มีคนบอกผมว่ากระแสน้ำพัดผ่านช่องเปิดแบบโบราณตามผนังกำแพง แล้วไหลลงทอระบายน้ำของเมือง โดยไม่ทำให้เกิดความเสียหายอื่นใด นอกจากน้ำท่วมเพียงเล็กน้อย อีกไม่นาน ทีมผู้เชี่ยวชาญจากยูเนสโก จะเดินทางมาประเมินผลกระทบของสีนามิที่มีต่อป้อมปราการแห่งนี้รวมทั้งบริเวณป้อมเก่าอีกแห่งหนึ่งที่เมืองมาตราซึ่งอยู่ลงไปทางใต้

ถึงตอรอเวลาที่สโลไป

ร้านอาหารของโรงแรมแรมพาร์ทซึ่งตั้งอยู่ตรงเฉลียงที่มองลงไปเห็นป้อมกอลล์และท้องทะเลแทบจะร้างผู้คน พนักงานโรงแรมรำพันถึงชะตากรรมที่กำลังเผชิญพร้อมกับตั้งตารอคอยคืนวันที่ดีกว่า ตอนที่ผมกำลังจะออกมา ผู้จัดการร้านค้าร้องเรียกให้ผมเข้าไปอุดหนุนในร้านที่ไม่มีลูกค้าเลย มันเป็นช่วงที่เงียบเหงาสำหรับเขาด้วยเช่นกัน ภายนอกกำแพงป้อมคลื่นยักษ์พัดผ่านสถานีขนส่งสายหลักและตลาด โดยกวาดผู้คนจำนวนมากไปพบกับจุดจบในเวลาเดียวกัน สนามครึกเกิดที่โด่งดังของเมืองกอลล์ก็ถูกทะเลรุกรานเช่นกัน สนามหยาซุ่มโขกด้วยน้ำทะเล และก่อนจะจัดการแข่งขันนานาชาติครั้งต่อไปได้ ก็จำเป็นต้อง

จะต้องใช้เวลาอีกนานกว่าโรงแรมอัลมาดีนาในเมืองกอลล์ (ศรีลังกา) จะเปิดกิจการได้อีกครั้ง

© UNESCO/Nigel Swann

ความเสียหายในเมือง กอลล์ (ศรีลังกา)

เปลี่ยนสนามหญ้าผืนใหม่เสียก่อน

ความหวังมลาย ความฝันสลาย สัมผัสได้จากสองข้างทาง ขณะที่เราเดินทางต่อไปยังจุดหมายปลายทาง คือ มาตารา บ้านเรือนภายในบ่อมโบริถสสมัยดัดซีไม่โซคติเท่าที่กอลล์ เมื่อปราศจากกำแพงป้องกันแบบโอบรอบ แดมตั้งอยู่ระหว่างชายหาดกับทะเลสาบน้ำจืดอีกด้วย บ้านเรือนจึงถูกน้ำทะเลทำลายย่อยยับ ภายในทะเลสาบ ชายหนุ่มสี่คนกำลังใช้ท่อนไม้ยาวๆ ที่มั่งทะเลสาบอยู่ พวกเขากำลังหารอด 15 คน ที่ตอนนั้นจมอยู่ที่ไหนสักแห่งในทะเลสาบ และคาดว่าคงถูกฝังอยู่ในโคลนและทรายที่หนักเป็นต้นๆ แทบไม่มีโอกาสว่าจะได้พบศพคนที่นั่นเลย เพราะเมื่อคลื่นยักษ์พัดโถมทำลายอะไรแล้ว ก็จะมีมันตัวเอากลับไปสู่ท้องทะเลด้วยเสมอ

อีกด้านหนึ่งของทะเลสาบ เรือหาปลาลำใหญ่เกยตื้นอยู่เหนือระดับน้ำมากเนื่องจากถูกพลังสึนามิจับโยนขึ้นไป

ฝนสายที่ประเมินค่ามิได้

ขณะที่เราขับรถกลับไปกรุงโคลัมโบ ผมตระหนักดีว่าสิ่งที่เห็นเป็นเพียงเสี้ยวเล็กๆ ของภูมิภาคทางใต้ที่ประสบภัยสึนามิ อันที่จริงชายฝั่งตะวันออกของศรีลังกาถูกทำลายหนักกว่านี้มาก บางแห่งอันตรายหนักเกือบหมด ทางการศรีลังกาประมาณว่าทั่วประเทศ สึนามิคร่าชีวิตผู้คนราว 31,000 คน และกว่าล้านคนต้องไร้ที่อยู่อาศัย บ้านเรือน

กว่า 100,000 หลัง และโรงเรียนราว 176 แห่ง ถูกทำลายทิ้งหลัง หรือบางส่วน พิพิธภัณฑสถาน และหอจดหมายเหตุหลายแห่งก็ถูกน้ำทำลายจนสิ้น นี่คือโศกนาฏกรรมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ สังคม และวัฒนธรรมในขอบเขตกว้างใหญ่ไพศาล

สิ่งที่ผมได้ดูจากข่าวทางโทรทัศน์เทียบกันไม่ได้เลย เมื่อผมได้มาเห็นความเสียหายจริงๆ ด้วยตาของตัวเอง ขณะที่เราอาจประเมินความเสียหายเป็นตัวเงินเพื่อคำนวณราคาอัฐิ ซีเมนต์ ระเบิดประมง หรือ รางรถไฟได้ ทว่าความสูญเสียของชีวิตมนุษย์มีอาจคำนวณออกมาได้ เราไม่อาจจินตนาการได้เลยว่าคนพวกนี้ ผู้ที่เคยมีท้องทะเลเป็นเพื่อน เป็นวิถีชีวิต เป็นแหล่งอาหาร และเป็นศูนย์รวมทางวัฒนธรรม มานานหลายชั่วอายุคน มาบัดนี้จะสามารถมองมหาสมุทรอินเดียอันเงียบสงบในแบบเดิมได้อย่างไร ขณะที่ผมขับรถขึ้นไปทางเหนือสู่โคลัมโบ ผมมองเห็นเกลียวคลื่นม้วนตัวกระแทกทรายเป็นฉากอย่างเป็นจังหวะ ณ เวลานั้นท้องทะเลผู้แสนดีเก็บงำซ่อนเร้นพลังบดขยี้หมู่บ้านให้ราบเป็นหน้ากลอง พลังเช่นฆ่าสมาชิกทั้งครัวเรือน พลังก่อให้เกิดความวิบโวยกับผู้รอดชีวิตหลายล้าน รวมทั้งพลังพัดทำลายรถบรรทุกและรถไฟ ราวกับว่า เกลียวคลื่นนั้นเป็นแค่เพียง “ขนนกบนผิวน้ำ”...

มาร์ติน แอตโลว์

โคลัมโบ (ศรีลังกา) 21 ก.พ. 2005

“คนจำนวนมาก คงไม่ต้องมาตายแบบนี้”

พิศวาส ปทุมรัตน์ แปล

8

© UNESCO/Michel Raassard

ตามสถิติล่าสุด มหันตภัยสึนามิที่ถาโถมประเทศแถบชายฝั่งมหาสมุทรอินเดียเมื่อเดือน ธ.ค. 2004 คร่าชีวิตผู้คนเกือบ 3 แสน หากว่ามีการติดตั้งระบบเตือนภัยในภูมิภาคนี้ ความสูญเสียคงจะไม่หนักหนาเช่นที่เป็น คณะกรรมาธิการสมุทรศาสตร์ระหว่างรัฐบาลของยูเนสโก (IOC) ได้ติดตั้งระบบเตือนภัยสึนามิในมหาสมุทรแปซิฟิกเมื่อปี 1965 และขณะนี้กำลังดำเนินการให้มีระบบเตือนภัยของโลก ซึ่งพร้อมใช้งานได้ในเดือน มิ.ย. 2007 ลอรา่ กวี ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศนานาชาติสึนามิ ที่มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ฮาวาย พูดให้ฟังเรื่องประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการนี้

ศูนย์เตือนภัยสึนามิของแปซิฟิกตรวจสอบและสามารถบ่งชี้สถานที่เกิดแผ่นดินไหวในครั้งนี้ แต่ไม่สามารถเตือนผู้คนที่อยู่ตามชายฝั่งมหาสมุทรอินเดียในหลายๆ ประเทศให้ทราบถึงการเสี่ยงภัยสึนามิได้ เราพอจะนึกภาพการป้องกันที่ไม่ทำให้เกิดเหตุการณ์หาวงโยคในครั้งนี้ได้ไหม

ได้ค่ะ ถ้าเพียงแต่เรามีระบบเตือนภัยล่วงหน้า ชั้นแรก มันจะตรวจหาแผ่นดินไหว บ่งชี้ขอบเขต จากนั้นก็ส่งสัญญาณเตือนไปยังผู้คนที่

เกี่ยวข้องตามขั้นตอนที่ถูกต้องเหมาะสม นอกจากนั้นยังจำเป็นต้องมีการรับรองว่ามีการก่อดวงคลื่นสึนามิจริง เพราะแผ่นดินไหวส่วนใหญ่ไม่ได้ก่อให้เกิดคลื่นสึนามิ การกระทำเช่นนี้จำเป็นต้องมีเครื่องมือที่เหมาะสม ระบบนี้หมายความว่าผู้คนที่ได้รับแจ้งแล้วจะต้องรู้อย่างแน่ชัดว่าจะต้องทำอะไร นั่นคือ จะต้องไปให้ไกลจากชายหาดอย่างน้อย 1 กม. หรือ ขึ้นเขาให้สูงราว 10 ม. หากว่ามีการติดตั้งระบบดังกล่าว คนจำนวนมากคงไม่ต้องมาตายแบบนี้ในเหตุการณ์เดือน ธ.ค. 2004

แต่ปัญหาอยู่ที่ว่า หลายประเทศไม่มีระบบเตือนภัยทันทีตลอด 24 ชม. ญี่ปุ่นกับฮาวายมีไซเรน และมีการประกาศทางวิทยุโทรทัศน์ ญี่ปุ่น

สามารถแจ้งเตือนภัย ภายใน 2 - 5 นาที แต่ญี่ปุ่นมีแผ่นดินไหวและสึนามิเกิดขึ้นบ่อยๆ การใช้เงินจำนวนมากเพื่อติดตั้งระบบเตือนภัยจึงสมเหตุสมผล ระบบเตือนภัยของฮาวายถูกพัฒนาขึ้นเพื่อให้เตือนภัยอื่นๆ ด้วย เช่น พายุเฮอริเคน เพราะสึนามิในภูมิภาคนี้ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อย

แต่อย่างอินโดนีเซียไม่มีโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารในระดับท้องถิ่น การติดตั้งระบบจึงเป็นเรื่องยาก และที่พิเศษคือ อินโดนีเซียตั้งอยู่ในเขตแนวการเกิดแผ่นดินไหว ฉะนั้นภัยพิบัติจึงอยู่ตรงชายฝั่งของตนเองเพียงแค่อ้อมดังนั้น พวกเขาคงมีเวลาเตือนภัยไม่มากนัก

มีการร้องขอให้ติดตั้งระบบเตือนภัยสึนามิสำหรับมหาสมุทรอินเดียให้ใช้การได้ภายใน 1 - 1 1/2 ปี จะเป็นไปได้หรือไม่

ระบบชั่วคราวจะพร้อมใช้การได้ในเร็วๆ นี้ค่ะ โดยการใช้ศูนย์เตือนภัยทั้งหลายที่มีอยู่แล้ว ผมนวกกับกระแสข้อมูลเข้ามาตลอดเวลา เครื่องข่ายตรวจสอบแผ่นดินไหวทำหน้าที่ตรวจเช็คการเกิดแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ อยู่แล้วแต่การบ่งชี้ได้แม่นยำว่าแผ่นดินไหวเกิดขึ้นบนแผ่นดินหรือท้องน้ำยังไม่เพียงพอ เราจำเป็นต้องใช้เครื่องมืออีกมาก ทั้งนี้ข้อมูลที่เก็บได้และ

ส่งออกจะต้องกระทำในเวลาที่เป็นปัจจุบัน หากไม่มีข้อจำกัดทางด้านการเงินและบุคลากรก็เป็นไปได้ว่าจะมีการใช้เครื่องมือเหล่านี้ และติดตั้งระบบให้ทำงานได้ภายในปีสองปี

ในบังกลาเทศ มีการใช้เงินไปมากเพื่อพัฒนาระบบเตือนภัยเรื่องพายุในทศวรรษที่แล้ว หากว่ามันสามารถส่งข่าวได้ฉับพลันตลอด 24 ชม. เราก็ไม่ต้องทำในเรื่องนั้นอีก เพียงแค่เติมเรื่องสึนามิเข้าไปก็พอ ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องร้ออะไร ประเทศเหล่านี้สามารถเริ่มงานได้ทันทีในตอนนี้นั้นก็หมายถึงว่า มีการทำความเข้าใจกันดีแล้วกับกลุ่มข้าราชการ นักการเมือง ผู้นำรัฐบาล เจ้าหน้าที่องค์กรต่างๆ พนักงานดับเพลิง ตำรวจและสาธารณสุข

แปลว่า ก่อนนี้เรามีเครื่องตรวจจับแผ่นดินไหวในมหาสมุทรอินเดียอยู่แล้วใช่หรือไม่

มีอยู่แล้วค่ะ เครื่องข่ายโลกที่มีอยู่ในปัจจุบันมีความละเอียดพอที่จะบ่งชี้เวลาที่เกิดแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ๆ รวมทั้งแหล่งที่เกิด การจะชี้ให้เฉพาะเจาะจงลงไปกว่าเดิมได้นั้นเราจำเป็นต้องมีเครื่องมือมากขึ้นด้วย อาจจะมีสัก 5 - 10 สถานี คาดว่ามันคงต้องเกิดขึ้นแน่ ถ้าหากว่าเกิดแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ขึ้นในวันพรุ่งนี้ ศูนย์เตือนภัยสึนามิของแปซิฟิกและสถานีเฝ้าสังเกตทางธรณีฟิสิกส์ทุกแห่งที่ส่งผ่านข้อมูลให้กันอย่างรวดเร็วก็จะรู้ข่าวนี้ในทันทีทันใด พวกเขาจะสามารถบ่งชี้สภาวะที่เกิดได้รวดเร็วและประมาณขนาดได้ด้วย

เหลือบแล...

ชีวิตหนึ่งในแวดวงวิทยาศาสตร์แผ่นดินไหว

ลอว์รา คิง ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศนานาชาติสึนามิ (ITIC) ภายใต้คณะกรรมการสมุทรศาสตร์ระหว่างรัฐบาลของยูเนสโกมาตั้งแต่ปี 2001 ศูนย์นี้มีสำนักงานอยู่ที่ฮอนโนลูลู ในมลรัฐฮาวายของสหรัฐอเมริกา

หลังจากได้รับปริญญาเอกสาขาวิชาแผ่นดินไหวในทะเลจากสถาบัน MIT และจากสถาบันภูมิสมุทรศาสตร์ วัตโซล (สหรัฐ) ในปี 1990 แล้ว เธอก็ไปทำงานด้านวิจัยอีกหนึ่งปีที่สถาบันวิจัยแผ่นดินไหวในโตเกียว ก่อนจะได้รับตำแหน่งนักธรณีฟิสิกส์ที่ศูนย์เตือนภัยสึนามิแปซิฟิก

ระหว่างปี 1993-1995 เธอทำงานในตำแหน่งนักวิเคราะห์แผ่นดินไหวที่สถานีสังเกตการณ์ภูเขาไฟของฮาวาย ระหว่างปี 1996-2001 ก่อนจะดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศูนย์ ITIC เธอทำหน้าที่นักวิจัยที่สถาบันธรณีฟิสิกส์ของฮาวาย

คุณตรวจหาสึนามิ และทิศทางที่มันจะไปได้อย่างไร

เราสามารถตรวจหากลางมหาสมุทรโดยใช้ระบบการตรวจในทะเลลึก แต่เราก็ยังต้องทำแบบจำลองให้เห็นภาพที่กระทบกับชายฝั่ง เครื่องเหล่านี้ที่ตั้งวางไว้ที่ก้นทะเล มีความไวมาก และสามารถตรวจจับความเปลี่ยนแปลงแรงดันของน้ำในแกนที่อยู่บนผิวน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ นี่เป็นเทคโนโลยีใหม่ที่เพิ่งถูกนำมาใช้ได้เพียง 2 - 3 ปี

เนื่องจากคลื่นยักษ์สึนามิเคลื่อนตัวออกไปในทุกทิศทางจากศูนย์กลาง วิธีง่ายตายที่ทำให้รู้ว่าคุณคลื่นยักษ์ได้ก่อตัวขึ้นแล้ว ก็โดยการใช้เครื่องวัดระดับน้ำขึ้นน้ำลงตรงชายฝั่ง ดังนั้นหากว่าเกิดสึนามิขึ้นอีกครั้งตามแนวชายฝั่งตะวันตกของเกาะสุมาตรา มันก็จะเคลื่อนตัวไปกระทบเครื่องวัดน้ำขึ้นน้ำลงอย่างน้อย 1 แห่ง ก่อนที่จะมุ่งหน้าไปยังประเทศไทย หรือมาเลเซีย และถ้าเครื่องวัดที่ชายฝั่งตรวจพบว่ามีความถี่ของคลื่นที่ขึ้นที่อินโดนีเซีย นั่นหมายความว่า พลังแรงของคลื่นในขนาดเท่ากัน หรือแรงกว่านี้จะเคลื่อนไปในทิศทางตรงข้ามมุ่งหน้าสู่ออสเตรเลียด้วยเช่นกัน ถ้ามีเครื่องวัดกลางท้องทะเลลึกตั้งอยู่ระหว่างจุดก่อตัวคลื่นยักษ์กับซมพูทวีป ก็หมายความว่าชัดเจนว่าคุณคลื่นยักษ์ได้ก่อตัวขึ้นแล้ว

ถึงอย่างไร เราก็ยังต้องสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ขึ้นด้วยเพื่อคำนวณหาความสูงของคลื่น และ ผลกระทบบริเวณชายฝั่ง

เมื่อติดตั้งระบบเตือนภัยเรียบร้อยแล้ว การดูแลรักษาเครื่องมือต่างๆ ต้องทำอย่างไร

ข้อจำกัดประการหนึ่งของเครื่องตรวจวัดความดันที่ก้นทะเลลึกก็ ▶

© UNESCO/TorbenBrandt

ที่ทำงานของสถานีวิทยุอินโดนีเซีย ไม่สามารถต้านทานคลื่นยักษ์ได้

© Commander Emily B. Christman, NOAA Corps

บรรดาผู้ตรวจวัดคลื่น
ในทะเล พร้อมที่จะถูก
นำไปหย่อนไว้ใน
มหาสมุทรแปซิฟิก

คือ พวกมันต้องใช้กระแสไฟฟ้า เมื่อเกิดสัญญาณขนาดใหญ่ เครื่องที่อยู่กัน
ทะเลจะสื่อสารมายังผิวน้ำผ่านโมเด็ม ถ้ามันใหญ่มากข้อมูลจะถูกถ่ายทอด
ไปยังจานดาวเทียม แต่นี่ก็ต้องการบำรุงรักษา ในปัจจุบัน ทุกๆ ปีเมื่อคุณ
ติดตั้งเครื่องพวกนี้แล้ว คุณจะต้องนั่งเรือกลับไป นำมันขึ้นมาที่ผิวน้ำ
บางทีลึกถึง 4,000 ม. เพื่อเปลี่ยนแบตเตอรี่กับฮาร์ดดิสก์ ดูแลทำความสะอาด
สะอาด เสร็จแล้วก็ทิ้งลงไปในน้ำใหม่ ต้องทำอย่างนี้กับอุปกรณ์ทุกชิ้น ค่า
ใช้จ่ายจึงสูงนี้ยังไม่นับการลงทุนในตอนแรกนะละ เครื่องมือที่ใช้ในทะเล
เล็กเหล่านี้ใช้เงินติดตั้งเบื้องต้นราวๆ 3 แสนเหรียญ บวกกับค่าบำรุงรักษา
อีกราว 5 หมื่นเหรียญต่อปี ดังนั้นคุณสามารถนำค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่อง
ตรวจวัดทะเลลึก 1 ชิ้นนี้ไปใช้ติดตั้งเครื่องตรวจวัดน้ำขึ้นน้ำลงตามชายฝั่ง
ได้ถึง 10 ชิ้น แถมยังติดตั้งและบำรุงรักษาง่ายกว่าทุ่นกลางทะเลลึกพวกนี้
มากนัก แต่ทุ่นกลางทะเลลึกให้ประเด็นข้อมูลที่เครื่องวัดชนิดอื่นให้ไม่ได้
และมันก็เพิ่มเวลาเตือนภัยให้กับคุณด้วย เทคโนโลยีตอนนี้ก้าวหน้ารวดเร็ว
มาก จึงเป็นไปได้ว่าค่าใช้จ่ายของระบบทะเลลึกจะลดลง ขณะที่ช่วงเวลา
ของการบำรุงรักษาอาจทั้งช่วงห่างกว่าเดิม เมื่อมีการพัฒนาชิ้นส่วน
อิเล็กทรอนิกส์ที่ดีขึ้นเรื่อยๆ

แล้วขั้นตอนต่อไปคืออะไร

คณะกรรมการ IOC ไม่สามารถติดตั้งระบบเตือนภัยใน
มหาสมุทรอินเดียได้ด้วยตนเอง เพราะไม่มีเงินทุนและทรัพยากรมนุษย์
เรามีข้อมูลและข้อแนะนำที่ได้จากศูนย์แปซิฟิก แต่ละประเทศจะต้องช่วยใน
แง่ของอุปกรณ์และโครงสร้างพื้นฐานเท่าที่จะช่วยได้เพื่อร่วมกันจัดสร้าง
ระบบเตือนภัยของภูมิภาค IOC ไม่ใช่เจ้าของอุปกรณ์พวกนี้เลย การจะ
สรรสร้างระบบของภูมิภาคอย่างแท้จริงได้นั้น ประเทศต่างๆ จำต้องนำ
ทรัพยากรของชาติมาร่วมลงขันโดยอิสระ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูล
นี่คือหัวใจของความสำเร็จ

ประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเห็นพ้องต้องกันในเรื่องนี้หรือไม่

เราทราบว่ามีบางประเทศที่ยังไม่ยอมแบ่งปันข้อมูลใน
เวลาที่เกิดขึ้นจริง ขณะที่เครือข่ายบางประเทศก็ยังไม่สามารถเผยแพร่
ข้อมูลในเวลาจริงได้ ดังนั้นเราจึงหวังที่จะส่งเสริมและทำงานร่วมกับ

ประเทศเหล่านี้ เพื่อให้สามารถส่งข้อมูลด้าน
ท้องทะเล เป็นต้น ให้กับศูนย์เตือนภัยภูมิภาค
ได้ เป็นที่รู้กันดีว่า การแบ่งปันข้อมูลเป็นหัวใจ
ของภารกิจ ฉะนั้น เราจึงอยากให้ทุกประเทศที่
เกี่ยวข้องกับระบบนี้ช่วยกันคนละไม้คนละมือ
เราหวังที่จะใช้กระบวนการความร่วมมือผ่านทาง
IOC ให้เกิดฉันทามติในเรื่องที่ตั้งศูนย์
เตือนภัยของภูมิภาค รวมทั้งภารกิจของศูนย์
ด้วย

**มีการตั้งคณะกรรมการเตือนภัยของโลกว่าจะเปิดใช้การได้
จนถึงเวลาที่คาดว่าจะเปิดใช้การได้
ในปี 2007 หรือไม่**

IOC จะประสานความร่วมมือระหว่าง
รัฐบาลภายในภูมิภาค แต่ความร่วมมือจะต้องมาจากทุกประเทศซึ่งต้อง
รับผิดชอบระบบเตือนภัยระดับชาติของตนเอง โดยมีการจัดตั้งให้สอดคล้อง
กับวิสัยทัศน์ในหลวงของแต่ละประเทศ รวมทั้งโครงสร้างขององค์กร
วัฒนธรรม ตลอดจนวิธีการตีความการแจ้งเตือนในแต่ละครั้ง นี่เป็น
ภารกิจที่ใหญ่หลวง IOC โดยเฉพาะศูนย์สารสนเทศนานาชาติสีนามิที่จัด
ดูแลอยู่พร้อมและยินดีให้ความช่วยเหลือทุกชาติทางด้านนี้
แต่ละชาติกำลังเร่งรีบกำหนดความต้องการเรื่องการเฝ้าระวังของ
ตนเพื่อวางแผนการเผยแพร่ข้อมูลเตือนภัยไปยังประชาชน นี่เป็นสัญญาณ
ที่ดีที่แสดงให้เห็นว่ามีระบบพื้นฐานใช้ในเวลา 1 - 2 ปี หากเกิดขึ้น
ได้จริง ย่อมหมายถึงทรัพยากรและภารกิจที่ใหญ่หลวงยิ่งนัก ตอนนี้อยู่
ไม่มีใครจะได้หลับใหลได้นอนกันแล้ว

สัมภาษณ์โดย ปีเตอร์ โคลล์
ปารีส (ฝรั่งเศส)

ซีลี : บทเรียนจาก โศกนาฏกรรม

คลื่นยักษ์สึนามิที่ทำลายชายฝั่งมหาสมุทรอินเดียจนย่อยยับซีลีให้เห็นอย่างกระจ่างชัดว่าเราจำเป็นต้องสร้างแบบเตือนภัยสึนามิของโลกขึ้นให้มีลักษณะคล้ายระบบที่ยูเนสโกติดตั้งไว้ที่มหาสมุทรแปซิฟิก เมื่อปี 1968

พิศवास ปกฤษ์ธริงษ์ ๗๒๘

ช่วง ปายของเดือน พค. 1960 ณ ท่าเรืออันจอแจของเมืองคอร์รัลทางใต้ของซีลี เป็นวันที่มหันตภัยมาเยือน ตอนแรกชาวเมืองรู้สึกแปลกใจที่เห็นน้ำทะเลเพิ่มระดับแล้วก็ลดลงฮวบฮาบ จู่ๆ ก็เหือดแห้ง ทั้งเรือให้เกยตื้นอยู่ตามโคลนตมกันทะเล ไม่กี่นาทีต่อมา ผู้คนที่ตื่นตระหนกก็เห็นน้ำไหลย้อนกลับฝั่ง แต่คราวนี้กลายเป็นกำแพงน้ำขนาดยักษ์ซึ่งกำลังทำลายทุกอย่างที่ขวางทางของมัน วันนั้นผู้คนหลายพันคนต้องสังเวชีวิตรอบนหาดทางใต้ของซีลี และบนผืนดินไกลออกไปถึงฮาวายและญี่ปุ่น เนื่องจากเจ้าคลื่นยักษ์ที่ชาวญี่ปุ่นเรียกว่า “สึนามิ” นี้ซัดสาดไปทั่วชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก

โศกนาฏกรรมในครั้งนั้นสอนบทเรียนราคาแพงให้กับซีลี ซึ่งส่งผลให้เกิดการติดตั้งระบบเตือนภัยคลื่นยักษ์แห่งชาติ (SNAM) ขึ้นในเวลา 6 ปี ต่อมา ขณะเดียวกันคณะกรรมการสมุทรศาสตร์ระหว่าง ▶

เกาะซีลี (ซีลี) หนึ่งวัน
หลังมหันตภัยสึนามิ
22 พ.ค. 1960

▶ รัฐบาล (IOC) ก็กำลังอยู่ในขั้นตอนสุดท้ายของการติดตั้งระบบเตือนภัยสึนามินานาชาติในมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งในปัจจุบันสามารถทำการสื่อสารโดยตรงกับ 26 ประเทศสมาชิก ซึ่งเอื้ออำนวยให้แต่ละประเทศสามารถรับหรือส่งข่าวเตือนภัยเมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินขึ้นในส่วใดส่วหนึ่งของมหาสมุทรแปซิฟิกได้

ในชิลี ภารกิจทั้ง 2 ประการนี้อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยบริการอุทกศาสตร์และสมุทรศาสตร์ในกองทัพเรือ (SHOA) ซึ่งมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่เมืองวัลปาไรโซ หน่วยงานนี้ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงควบคู่ไปกับระบบการจัดการเตือนภัยและการปลุกจิตสำนึกสาธารณะชนเพื่อสร้างความมั่นใจว่าวิบัติภัยในปี 1960 จะไม่หวนคืนกลับมาซ้ำรอย

ศูนย์ภูมิภาค 3 แห่ง

นาวาโทโรแบร์โต การ์แนม แห่งหน่วย SHOA อธิบายว่าระบบดังกล่าวกำลังทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ในมหาสมุทรแปซิฟิก และบุคลากรได้เรียนรู้อะไรมากมายจากโศกนาฏกรรมครั้งก่อนๆ ที่เกิดขึ้นตามชายฝั่งทั้งแถบอเมริกาใต้ และเอเชีย ระบบดังกล่าวซึ่งอาศัยข้อมูลรับส่งผ่านเสาอากาศที่ติดตั้งไว้ในประเทศสมาชิกทุกแห่ง อิงข้อมูลจากศูนย์ภูมิภาค 3 แห่งด้วยกัน คือ ที่ฮาวาย อลาสกา และชิลี ทั้งสามศูนย์นี้จะเฝ้าติดตามและดูแลเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั่วทั้งมหาสมุทรแปซิฟิก ในกรณีของชิลี มีการสร้างเครือข่ายอุปกรณ์ดิจิทัลติดตั้งไว้ตามชายฝั่งทะเลของชิลี รวมทั้งเกาะที่อยู่ใกล้ๆ อุปกรณ์เหล่านี้ช่วยให้สามารถเห็นความผิดปกติจากความเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำในทะเล และการไหวตัวของแผ่นดิน ระบบเตือนภัยนี้จะทำงานทันทีที่เกิดแผ่นดินไหวซึ่งส่งผลให้เกิดสึนามิภายในประเทศ หรือเมื่อศูนย์วัลปาไรโซได้รับแจ้งเตือนภัยจากศูนย์เตือนภัยสึนามิแห่งมหาสมุทรแปซิฟิก

เมื่อได้รับแจ้งเตือนภัย หน่วย SHOA จะแจ้งไปยังสำนักงานบรรเทาสาธารณภัยฉุกเฉินแห่งชาติ ซึ่งจะเริ่มปฏิบัติงานตามมาตรการฉุกเฉินที่ได้มีการวางแผน

เอาไว้แล้วทันที โดยติดต่อผู้นำหน่วยราชการภูมิภาค โดยตรงทางวิทยุ จากนั้นจะมีการส่งต่อข้อมูลไปยังเจ้าหน้าที่ของจังหวัด และชุมชนอีกทอดหนึ่ง เครือข่ายนั้นทำให้สามารถเตือนภัยสึนามิได้ทั่วประเทศชิลีภายในเวลาไม่เกิน 5 นาที

นาวาโทการ์แนมเสริมว่าวิธีที่ดีที่สุดซึ่งจะทำให้รู้ว่าแผ่นดินไหวครั้งใดจะก่อให้เกิดสึนามิหรือไม่ ให้ดูที่พลังของการสั่นสะเทือน ทั้งนี้ดูว่าถ้าสั่นน้อยคนก็ยังไม่ทรงตัวยืนอยู่ได้ หรือหากสั่นมากก็อาจทำให้คนที่ยืนอยู่เสียการทรงตัว “ในกรณีหลังหากเกิดขึ้น ข้อแนะนำที่ดีที่สุดของผม คือให้คนที่อาศัยอยู่ตามชายฝั่งฉวยไฟฉายแบตเตอรี่ และวิทยุ จากนั้นก็หนีขึ้นที่สูง ให้สูงมากกว่า 25 ม.เหนือระดับน้ำทะเล” เขากล่าวแนะ หลังจากมีการแจ้งเตือนภัยครั้งแรก และทาง SHOA ยืนยันว่าสึนามิก่อตัวขึ้นแล้ว ก็จะมีการแจ้งข่าวไปยังสำนักงานบรรเทาสาธารณภัยฉุกเฉินอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งจากนั้นจะสามารถคำนวณเวลาที่สึนามิจะมาถึงยังจุดต่างๆ ของประเทศได้โดยประมาณ

นับจากวินาทีนั้น ชุมชนที่จะได้รับผลกระทบทุกแห่งจะต้องเริ่มปฏิบัติตามแผนอพยพและป้องกันภัยพลเรือนตามที่วางเอาไว้ ส่วนหนึ่งของแผนดังกล่าวคือการทำให้คนในบริเวณที่น้ำจะท่วมหากเกิดสึนามิขึ้นในเมืองท่าหลัก 28 แห่งของประเทศ สองแห่งในจำนวนนี้คือเมืองอริกา และอันโตฟากัสตาทางตอนเหนือได้ติดตั้งป้ายชี้ทิศทางและคอยแจ้งให้ชาวเมืองรู้ข่าวแผนปฏิบัติการฉุกเฉินอย่างสม่ำเสมอ

ความร่วมมือระดับโลกสำคัญยิ่ง

ขณะที่ยังมีท้องถิ่นอีกเป็นจำนวนมากที่ต้องเตรียมชุมชนของตนให้พร้อมรับมือกับสึนามิ ทาง SHOA และสำนักงานบรรเทาสาธารณภัยฉุกเฉินก็ได้จัดทำสื่อเสริมความรู้ความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง เหนือสิ่งอื่นใด หน่วยงานดังกล่าวเน้นย้ำให้เห็นว่า แผนอพยพที่เหมาะสมผนวกกับผู้คนที่เข้าใจและมีการเตรียมตัวรับสถานการณ์ที่ดี สามารถรักษาชีวิตสมาชิกชุมชนได้กว่าร้อยละ 90 ภายในเวลา 10-15 นาที

“ประโยชน์จากระบบเตือนภัยสึนามินั้นมากมาย มหาศาลเสียจนยูเนสโกมุ่งมั่นให้มีการจัดตั้งระบบเตือนภัยของโลกขึ้นโดยผ่านทาง IOC และเราก็พร้อมที่จะแบ่งปันประสบการณ์ความรู้ที่มีหากเป็นที่ต้องการ” การ์แนมประกาศพร้อมกับเสริมว่าศูนย์ที่เขาดูแลอยู่ทำงานวันละ

24 ชม. ทุกวันตลอดปี

การ์แนมตั้งข้อสังเกตว่าการรู้เวลาที่ตรงไหนจะถูกน้ำท่วมมีผลกระทบต่อราคาที่ดินและแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งความเป็นไปได้ในเรื่องการพัฒนาต่างๆ ไป แต่ก็เห็นว่าแผนที่ดังกล่าวมีประโยชน์มากกว่ามิติที่กล่าวถึงเป็นหลายเท่าทวีคูณ “โลกต้องตระหนักว่าเหตุการณ์บางอย่างส่งผลกระทบต่อที่ร้ายแรงมาก ฉะนั้นผู้คนจึงต้องเตรียมตัวให้พร้อมรับมือ เหมือนกับที่ชิลีได้กระทำแล้ว ตอนนีชิลีมีอาคารที่สร้างให้คงทนต่อเหตุการณ์แผ่นดินไหวและมีแผนที่แสดงบริเวณน้ำท่วมถึง เพื่อช่วยเอื้อต่อการวางแผนมาตรการป้องกันประชากรในพื้นที่ เขากล่าวสรุป

เอมิลิโอ ลอร์กา หัวหน้าฝ่ายธรณีฟิสิกส์ของ SHOA เตือนว่าการที่ประเทศหนึ่งมีเพียงศูนย์เตือนภัยแต่ไม่ได้เชื่อมโยงกับของผู้อื่นนั้นไม่เพียงพอ “ระบบจะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อมีการโยนโย่เข้ากับประเทศอื่นๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน หากทำไม่ได้ระบบก็เปล่าประโยชน์” เขาชี้แจง

แน่นอนว่า การจัดการระบบที่คล้ายกับของมหาสมุทรแปซิฟิกเป็นงานที่ไม่ง่าย ประเมินอย่างคร่าวๆ ได้ว่าระบบเตือนภัยฉุกเฉินในมหาสมุทรอินเดียคงต้องใช้เงินราว 30 ล้านดอลลาร์ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ได้รับการฝึกอบรมมาอย่างดี ระบบการสื่อสารที่สร้างขึ้นเพื่อการนี้โดยเฉพาะ และเวลาอีกยาวนาน “ระบบเตือนภัยเช่นนี้จะช่วยปลุกจิตสำนึกผู้คนให้ตระหนักถึงความเสี่ยงอันเนื่องมาจากภัยสึนามิ และนี่คือมิติด้านบวกเพราะมันจะช่วยให้แต่ละประเทศขมขื่นร่วมมือร่วมใจกันดำเนินการอย่างเป็นระบบ” ลอร์กา อรรถาธิบายเธอกกล่าวต่อไปว่า หากภูมิภาคมหาสมุทรอินเดียมีระบบเตือนภัยเหมือนที่ทางแปซิฟิกใช้อยู่ในปัจจุบัน ผู้คนในเอเชียใต้คงไม่ต้องล้มตายมากมายถึงเพียงนี้จากมหันตภัยสึนามิ

มาร์เซีย ฟรังกี ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์รายวัน “เอลเมอร์คูรีโอ” วัลปาลาไรโซ (ชิลี)

www.unesco.org/tsunami

ภาคเอกชน : เพื่อนร่วมงาน ของยูเนสโกในมิติใหม่

พิศवास บุญถนัดรังษี แปล

การทำงานร่วมกันระหว่างยูเนสโกกับภาคเอกชนซึ่งแต่เดิมจำกัดขอบเขตอยู่เพียง การให้เงินช่วยเหลือ มาบัดนี้ได้ขยายขอบเขตก้าวไกลยิ่งขึ้น เทคโนโลยี การสื่อสารและสารสนเทศ (ICT) กำลังเปิดโอกาสพิเศษให้มีการประสาน ความร่วมมือกับภาคธุรกิจในรูปแบบใหม่

14

© AFP, Paris

เทคโนโลยีสื่อสาร และสารสนเทศ คือ กุญแจสู่เป้าหมาย ของสหประชาชาติ

แนว

คิดนี้ผุดขึ้นในปี 1999 ในการประชุมสุดยอดทางเศรษฐกิจที่เมืองดาโวส โคฟี อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติได้เชิญชวนให้ภาคธุรกิจเข้ามาทำงานร่วมกับสหประชาชาติ โครงการความร่วมมือระดับโลกจึงเริ่มขึ้นเมื่อสัมพันธภาพในรูปแบบใหม่ระหว่างภาคธุรกิจกับองค์กรพหุภาคีก่อกำเนิด นับจากนั้น แนวคิดดังกล่าวก็ได้รับการพัฒนามาโดยตลอด โดยเฉพาะในด้านไอซีที ซึ่งนับเป็นหัวใจของการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่ง สหประชาชาติของโลก

นอกจากนี้ความร่วมมือรูปแบบใหม่ยังสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายการศึกษาเพื่อปวงชนด้วยเช่นกัน ดังที่นาย อภิวัฒน์ สิงห์ ผู้อำนวยการกองความร่วมมือนานาชาติและการกำกับดูแลการศึกษาเพื่อปวงชนของยูเนสโกชี้ให้เห็น “หากเรา ต้องการบรรลุเป้าหมายโครงการการศึกษาเพื่อปวงชน เรายัง

จำเป็นต้องขยายความร่วมมือกับภาคเอกชน ทั้งภายในและภายนอกประเทศ”

อลิซาเบธ ลองเวียร์ธ ผู้อำนวยการกองสังคมสารสนเทศของยูเนสโก เห็นด้วย “ความเหลื่อมล้ำด้านดิจิทัล คืออุปสรรคอันยิ่งใหญ่ที่สุดประการหนึ่งต่อความสำเร็จของภารกิจหลักของยูเนสโกนั่นคือ การส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรค์ แข่งขัน เผยแพร่ และ อารงรักษาภูมิปัญญาความรู้” เธอกล่าว

รายชื่อบริษัทไอซีที ที่ร่วมงานกับยูเนสโก เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ อาทิ เอชพี อินเทล ไมโครซอฟท์ อัลคาเทล และอีตาซีโดยดำเนินงานครอบคลุมเรื่อง-หลักสูตรฝึกอบรมครู จัดตั้งศูนย์ไอซีทีชุมชน เครือข่ายวิทยาศาสตร์ และบันทึกมรดกทางวัฒนธรรม ลักษณะของความร่วมมือมีหลากหลายรูปแบบ นับตั้งแต่

การให้เงินช่วยเหลือในรูปแบบเดิมไปจนถึงความร่วมมือด้านยุทธศาสตร์โดยแต่ละฝ่ายให้ความช่วยเหลือตามถนัดและ ไม่มีการให้เงินสนับสนุน

เป้าหมายด้านยุทธศาสตร์

เท่าที่ผ่านมา ผลในทางปฏิบัติที่น่าทึ่งมาก ในขณะที่ยูเนสโก อาจมีเงินทุนฝึกอบรมครูได้เพียงคนเดียว แต่บริษัทไอทีที่เป็นพันธมิตรในด้านนี้สามารถฝึกอบรมครูให้ได้ถึง 1,000 คน ถึง กระนั้น การร่วมงานกับภาคธุรกิจก็จำเป็นต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วน โดยเฉพาะหากมีเรื่องผลประโยชน์ทางการค้าเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย “เราจะเข้าไปดำเนินงานด้านยุทธศาสตร์กับภาคเอกชนโดยไม่คิดหน้า คิดหลังไม่ได้ เราจำเป็นต้องคำนึงถึงเป้าหมายอันเป็นยุทธศาสตร์ สำคัญของยูเนสโกด้วย” อลิซาเบธชี้แจง แม้ว่าข้อตกลงแต่ละฉบับ จะแตกต่างกันออกไป ทว่าทุกฉบับจะต้องอยู่ภายในกรอบความร่วมมือระหว่างสหประชาชาติกับชุมชนภาคธุรกิจ ซึ่งกำหนดโดย เลขาธิการสหประชาชาติเมื่อเดือน กค. 2000

HP กับยูเนสโกร่วมมือกัน ลดภาวะ “สมองไหล”

ในปี 1990-2000 กลุ่มประเทศยุโรป ตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งบนคาบสมุทรบอลข่านต้องสูญเสียศักยภาพทางปัญญาไปอย่างมหาศาล ผลการวิจัยระบุว่าบางคณะในมหาวิทยาลัยบางแห่งต้องสูญเสียตำแหน่งอาจารย์และนักวิจัยไปถึงร้อยละ 70

พันธมิตรยูเนสโก บริษัท HP ร่วมกับยูเนสโกจัดทำ “โครงการนำร่องแก้ปัญหาภาวะสมองไหล” ในมหาวิทยาลัย 7 แห่งในอัลบาเนีย บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา โครเอเชีย มาซิโดเนีย เซอร์เบีย และมอนติเนโกร โดยดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน เพื่อเชื่อมต่อเว็บไซต์ให้ใช้งานได้ดั้งเดิม รวมทั้งเชื่อมโยงนักวิชาการเข้ากับเพื่อนร่วมงานในระดับสากล ตลอดจนแหล่งวิชาการระดับอุดมศึกษา และแสวงโอกาสในการสรรหาเงินทุนและพันธมิตรนานาชาติ

“หากปราศจากพันธมิตร HP ก็ไม่สามารถเข้าถึงเครือข่ายอุดมศึกษาและวิทยาศาสตร์ทั้งในระดับรัฐบาล และองค์กรที่เป็นปัจจุบันของยูเนสโกได้” ไมเคิล เบอนาร์ด ผู้จัดการประสานงาน

มหาวิทยาลัยในยุโรป ตะวันออกกลาง และแอฟริกาของ HP กล่าว

ลูเลีย เนชิฟอร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายวิทยาศาสตร์และการสร้างศักยภาพประจำสำนักงานเวนิสของยูเนสโกกล่าวว่า การวิจัยขั้นต้นบ่งชี้ให้เห็นสัญญาณการไหลกลับของสมองบ้างแล้ว เช่น ที่โครเอเชีย อาจารย์หลายคนทยอยกลับไปทำงานที่คณะเดิมของตนซึ่งเปิดโอกาสใหม่ๆ ให้กับพวกเขา

स्ताเมงกา อูวาลิก-ตรัมบิก หัวหน้าส่วนการอุดมศึกษาด้านโอกาสการโยกย้ายและการประกันคุณภาพ ซึ่งแจ้งว่าการทำงานในลักษณะพันธมิตรนั้นนอกจากจะเพิ่มพูนศักยภาพของการศึกษาและวิทยาศาสตร์ระดับชาติแล้ว ยังเป็นการฟื้นฟูการเสวนาระหว่างนักวิจัยรุ่นใหม่กับเพื่อนนักวิจัยต่างประเทศด้วย เมื่อผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจ ฝ่ายการศึกษาจึงตั้งใจจะนำโครงการนี้ไปใช้ในแอฟริกา เพราะที่นั่นประสบปัญหาสมองไหลในขั้นรุนแรงเช่นกัน

เมื่อไม่กี่เดือนที่ผ่านมา ความสนใจพุ่งไปที่ความร่วมมือระหว่างยูเนสโกกับภาคเอกชน 2 ราย ซึ่งเกี่ยวกับ บันทึกความเข้าใจกับอินเทล และข้อตกลงดำเนินงานร่วมกับไมโครซอฟท์

ความร่วมมือดังกล่าวสะท้อนให้เห็นยุทธศาสตร์อีกระดับหนึ่งโดยก้าวไกลไปกว่าการรับเงินอุดหนุนจากภาคเอกชนในลักษณะเดิม เปลี่ยนไปเป็นร่วมกันหามาตรการตอบสนองความต้องการของบรรดาประเทศกำลังพัฒนา แม้ว่าความร่วมมือในมิติใหม่จะเป็นที่สนใจของสื่อมวลชน แต่ก็เชื่อว่าจะได้รับเสียงชื่นชมจากทุกฝ่าย

เดือน ธ.ค. 2004 เลอ มงต์ หนังสือพิมพ์ฝรั่งเศสเกรงว่าข้อตกลงดังกล่าวจะทำให้เสียงสนับสนุนที่ตั้งกระหึ่มของยูเนสโกเรื่องซอฟต์แวร์แบบเปิดกว้างให้ใช้ฟรี (Foss) ต้องแผ่วลง

สำหรับอิลิเบรแล้ว ความหวาดหวั่นดังกล่าวเกิดจากความเข้าใจผิด ในปี 2003 ที่ประชุมสุดยอดเรื่องสังคมสาร-

สนเทศได้มีมติรับรองปฏิญญาว่าด้วยหลักการและแผนปฏิบัติการ โดยเห็นว่าซอฟต์แวร์ทั้งหมด ไม่ว่าจะเสรีหรือปิดก็ตามจะต้องเป็นเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการพัฒนาในแนวทางสายกลาง ด้วยเหตุนี้อิลิเบรจึงกล่าวว่ายูเนสโกให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ให้มีการพัฒนาซอฟต์แวร์แบบเปิดและฟรี ตัวอย่างหนึ่งคือ ซอฟต์แวร์ “มูเคิล” ที่ใช้กันอยู่ในวิทยาเขตทั้ง 6 แห่งของมหาวิทยาลัยเปิดของชาวอาหรับ

ต่างมีเป้าหมายพัฒนาสังคม

อิลิเบร กล่าวไว้ว่า “ภารกิจของเราคือถ่ายทอดภูมิปัญญาความรู้ เราพูดได้ว่าเราชอบซอฟต์แวร์แบบเปิดกว้างจริงแท้แน่นอน และเราก็มุ่งเหยิงอย่างมหาศาลเพื่อส่งเสริมเรื่องนี้ทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ ในโลกที่เรารวดหวัง เราทุกคนจะใช้ซอฟต์แวร์เปิดที่ราคาถูกและเชื่อมโยงกันได้หมด ซึ่งย่อมก่อให้เกิดประโยชน์นานัปการ แต่ถ้าเรากำลังพูดถึงการพัฒนาเร่งด่วนในเวลานี้ เราจะมัวมานั่งรออยู่ไม่ได้แน่ และเราจะมีหน้าไปบอกประเทศกำลังพัฒนาให้พวกเขาใช้เฉพาะแหล่งข้อมูลเปิดได้อย่างไร ขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้วจะเลือกใช้แบบไหนก็ได้” เธอตั้งคำถาม

ฟิลิป มุลเลอร์-เวิร์ธ ผู้เชี่ยวชาญของยูเนสโกด้านการประสานงานกับภาคเอกชนตระหนักดีถึงปัญหาท้าทายใหม่ๆ ที่เกิดจากโอกาสในการทำงานร่วมกับภาคเอกชน ตอนที่เขาเข้ามาทำงานในยูเนสโกเมื่อปี 1993 การทำงานร่วมกับภาคธุรกิจจำกัดอยู่แค่การให้เงินสนับสนุนโครงการต่างๆ ปัจจุบันเขาต้องประสานงานในหลากหลายรูปแบบระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน นับตั้งแต่โครงการที่โด่งดัง “สตรีในแวดวงวิทยาศาสตร์” ของลอรีอัลไปจนถึงความร่วมมือกับ Hp ที่มุ่งแก้ภาวะ “สมองไหล” ในยุโรป

ตะวันออกเฉียงใต้ เขาอธิบายว่า “ในการทำงานร่วมกับยูเนสโก นอกจากทำให้บริษัทเหล่านี้มีภาพลักษณ์ที่ดีในสังคมแล้ว พวกเขายังสามารถเข้าถึงเครือข่ายต่างๆ ของเราซึ่งมีบทบาทสำคัญยิ่งในประเทศต่างๆ ที่บริษัทเหล่านี้ยังเข้าไม่ถึงอีกด้วย”

แม้บางครั้งอาจจะไปกันคนละทาง แต่ทั้งยูเนสโกกับภาคเอกชนก็ได้ประสบประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ยูเนสโกจำเป็นต้องพึ่งพิงอิทธิพลในการหาเงินทุนของภาคเอกชน ขณะที่ภาคธุรกิจก็ได้ประโยชน์จากทรัพยากรมนุษย์ผู้มีการศึกษาและได้รับบริการฝึกอบรมที่ดีขึ้น

วอลเลซ เบเกอร์ หัวหน้าอาวุโสของสำนักงานกฎหมายเบเคอร์แอนด์แมกเคนซีระบุในงานศึกษาวิจัยปี 2003 ของเขาว่า “เป้าหมายระยะยาวทั้งของภาคเอกชนและของยูเนสโกนั้นเหมือนกัน ทั้ง 2 ฝ่ายมีเป้าหมายหลักอยู่ที่การพัฒนาอย่างยั่งยืนซึ่งจะเอื้ออำนวยให้ผู้คนและประเทศของเขา มีความเจริญก้าวหน้าประสบผลสำเร็จทางสังคมอย่างแท้จริง”

เป้าหมายที่เหมือนกันนี้ถูกนำมาอ้างอิงอยู่เสมอๆ โดยพันธมิตรไอซีทีของยูเนสโกทุกราย ในสายตาของไมโครซอฟท์ ช่องว่างทางดิจิทัลจะไม่ลดลงหากภาครัฐและเอกชนไม่ร่วมมือ

ยูเนสโกจับมือไมโครซอฟต์ ร่วมกันสร้างสะพาน ข้ามช่องว่างทางดิจิทัล

ข้อตกลงร่วมมือทั่วโลกระหว่างยูเนสโกกับไมโครซอฟต์ได้รับการลงนามที่ปารีสเมื่อ 17 พ.ย. ที่ผ่านมาโดยผู้อำนวยการใหญ่ โคอิจิโระ มัตซึอูระ กับบิล เกตส์ ประธานบริษัท

เนื้อหา ครอบคลุม ไอซีทีกับการศึกษา (หลักสูตรมาตรฐานสำหรับการศึกษา (หลักสูตรมาตรฐานสำหรับการศึกษา (หลักสูตรมาตรฐานสำหรับการศึกษา) การฝึกอบรมเยาวชนและผู้ใหญ่ด้วยโอกาส และการพัฒนาชุมชนให้เชื่อมโยงออนไลน์ในด้านต่างๆ ที่เห็นชอบร่วมกัน ซอฟต์แวร์ใหม่ของไมโครซอฟต์จะมีข้อมูล “ชุมชนภูมิปัญญาความรู้ของยูเนสโก” บางแห่ง และจะมีชุดฟังก์ชันให้เลือกสำหรับการจัดการข้อมูลและทำงานร่วมกันออนไลน์ ตามที่เอเชล ปลาย ผู้เชี่ยวชาญอาวุโสของสังคมสารสนเทศของยูเนสโกอธิบายเอาไว้ว่า ซอฟต์แวร์นี้ยังประโยชน์มากมาย รวมทั้งมีการจัดเนื้อที่เสมือนจริงไว้ด้วย “เพื่อให้ประชาสังคมเข้ามาถกเถียงประเด็นต่างๆ ได้เหมือนที่สภาภาพหรือที่ตลาด”

ในหลายโครงการที่วางไว้ ผลงานจะถูกบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการปัจจุบันของยูเนสโก บางส่วนก็ปรากฏให้เห็นแล้ว อาทิ การฝึกอบรมครู และการเรียนรู้ออนไลน์ซึ่งสามารถคลิกดูได้ผ่านเว็บไซต์ของยูเนสโก ส่วนโครงการที่ยังอยู่ในขั้นการวางแผนได้แก่โครงการฟื้นฟูคอมพิวเตอร์เก่าและการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลอนุภูมิภาคเพื่อส่งเสริมโครงสร้างการเรียนรู้และสารสนเทศให้กับเยาวชนในกลุ่มประเทศ

อาหรับในแอฟริกาเหนือ ดร. ตาเรก ซอที ที่ปรึกษาของยูเนสโกด้านการสื่อสารของภูมิภาคในกลุ่มประเทศอาหรับเชื่อว่ากลุ่มผู้ซุงซอฟต์แวร์แบบเปิดกว้างและฟรี (Foss) เข้าใจไม่ตรงประเด็นเมื่อคัดค้านการที่ยูเนสโกเข้าไปทำงานร่วมกับบริษัทซอฟต์แวร์ที่จดสิทธิบัตร “ยูเนสโกมีซอฟต์แวร์เพียงน้อยนิด การจะสร้างผลกระทบให้เกิดขึ้นในวงกว้างได้นั้น เราจำเป็นต้องปฏิวัติกลไกในการดำเนินการของเรา” เขาชี้แจง แม้จะสนับสนุนโปรแกรมซอฟต์แวร์แบบเปิดกว้าง (เขาเปิดให้ใช้ 3 โปรแกรมผ่านทางสำนักงานที่กรุงโคโร) แต่เขาก็เชื่อมั่นในการทำงานแบบสอดคล้องกับสถานการณ์ “การยึดมั่นแบบไร้ความยืดหยุ่นเป็นวิธีที่ผิด เราต้องเลือกวิธีที่ดีที่สุดให้กับบรรดาประเทศสมาชิก” เขากล่าว “คุณต้องเข้าใจว่าเราไม่ได้โอนเอียงไปข้างไมโครซอฟต์ เราเพียงแค่ประสานความร่วมมือในเรื่องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน คำนิยามของเราคือทำตัวเป็นตัวกลางโดยไม่มีอคติโน้มเอียง”

ไมโครซอฟต์เห็นพ้อง แฟรงค์ แมกคอสเตอร์ ผู้อำนวยการอาวุโสโครงการยุทธศาสตร์โลกกล่าวว่า “ในฐานะบริษัทข้ามชาติที่มีจิตสำนึกในหน้าที่พลโลก ไมโครซอฟต์มุ่งมั่นแสวงหาหนทางสร้างความเปลี่ยนแปลงทางสังคม และขยายโอกาสในการเข้าถึงไอซีทีให้เกิดขึ้นทั่วทุกมุมโลก

▶ กัน แฟรงค์ แมกคอสเตอร์ ผู้อำนวยการอาวุโสของไมโครซอฟต์ซึ่งดูแลในส่วนของยุทธศาสตร์โลก กล่าวว่า การปฏิวัติไอซีทีคือหนึ่งในบรรดาปัจจัยที่ยิ่งใหญ่ที่สุดซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าอย่างที่มีมนุษย์เราไม่เคยเห็นมาก่อน “การทำงานร่วมกัน ส่งผลให้เราสามารถบรรลุเป้าหมายร่วมของเราได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นคือ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่นและภูมิภาค” เขากล่าวเสริม

สำหรับเวเนซุเอลา ฮอจินส์ ประธานมูลนิธิอินเทล การทำงานร่วมกับยูเนสโกช่วยให้อินเทลสามารถพัฒนาแนวทางปฏิบัติให้ดีที่สุดผ่านหลักสูตรพัฒนาเมื่ออาชีพของอินเทล ที่สำคัญที่สุดคือ ทำให้อินเทลสามารถก่อให้เกิดคุณภาพการได้สูงสุดโดยขณะนี้ได้ทำการฝึกอบรมครูทั่วโลกได้ถึง 2 ล้านคนแล้ว

เธอเสริมว่า “ทำอย่างไรจึงจะสามารถเตรียมตัวนักเรียนทุกคนให้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในระบบเศรษฐกิจที่อิงภูมิปัญญาความรู้ทั่วโลกได้ นับเป็นปัญหาท้าทายข้อใหญ่ และเราเชื่อว่าวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือการดำเนินงานร่วมกันกับทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง”

เลอวีร์ เอลการ์
ผู้สื่อข่าวอิสระประจำกรุงปารีส

ยูเนสโกจับมือกับ อินเทลร่วมกัน ฝึกอบรมครู

เดือน พ.ย. 2004 อินเทลลงนามในบันทึกความเข้าใจกับยูเนสโกเพื่อพัฒนาหลักสูตรอบรมครูในการใช้ไอซีทีในห้องเรียน อินเทลได้กลายเป็นผู้มีบทบาทสำคัญรายหนึ่งด้านไอซีทีกับการฝึกอบรมครู สำหรับอินเดีย ซึ่งได้ลงทุนไปแล้วพันล้านเหรียญกับการประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตั้งแต่ปี 1989 จนถึงปัจจุบัน และได้ฝึกอบรมครูทั่วโลกใน 5 ประเทศ แล้วถึง 2 ล้านคน

ข้อตกลงดังกล่าวคือ ก้าวที่สำคัญยิ่ง เวเนซุเอลา ประธานมูลนิธิอินเทลกล่าวว่า “ในทัศนะของเรา ทั้งภาครัฐและเอกชนต่างมีเป้าหมายเดียวกันในเรื่องนี้ นั่นคือ แสวงหาวิธีที่ดีที่สุดในการใช้เทคโนโลยียกระดับคุณภาพการเรียนการสอนทั่วโลก เราทุกฝ่ายคือผู้ชนะ เมื่อนักเรียนของเราที่จบออกไปได้รับการเตรียมตัวอย่างดีที่สุดเพื่อรับมือกับระบบเศรษฐกิจที่อิงภูมิปัญญาความรู้”

เรื่องเด่น : ความทรงจำเกี่ยวกับ ทาสบนเรือลำที่ชื่อ “อูติล”

เกาะโตรเมอแล็งใน
มหาสมุทรอินเดีย
แห่งนี้ตั้งชื่อตามผู้ให้
ความช่วยเหลือแก่
กลุ่มผู้รอดชีวิต

เมื่อวันที่ 31 ก.ค. 1761 เรือรบ
ฝรั่งเศสชื่อ อูติล อับปางอยู่ใกล้
เกาะเล็กๆ ในมหาสมุทรอินเดีย
จากนั้นไม่นาน บรรดาลูกเรือ
ก็ตื่นตื่นไปถึงมาดากัสการ์ แต่ได้
ทิ้งพวกทาสชาวมาดากัสการ์ ซึ่ง
พวกเขาลักลอบนำลงเรืออูติล
ไว้เบื้องหลัง สิบห้าปีต่อมาคือ
ปี 1776 มีคนพบผู้รอดชีวิต
ในครั้งนั้นเหลือเพียงหยิบมือเดียว
ยูเนสโกได้เปิดหน้าประวัติศาสตร์
การค้าทาสขึ้นอีกครั้ง

พิศวาส ปญญัตติรังษี แปล

© MERCIER, Thierry/Météo-France

๑
วัน ที่ 29 พ.ย. 1776 เรือรบลำเล็กหลงทางอยู่ใน
มหาสมุทรอินเดียและได้ทอดสมอใกล้เกาะเล็กแห่ง
หนึ่งซึ่งมีหาดทรายขาวเป็นแนวยาว และมะพร้าว
ยืนต้นอยู่ประปราย แม้จะดูเหมือนเกาะที่ไร้ผู้คนอยู่อาศัย แต่
พวกเขาถูกเรือกลับพบทหารคนหนึ่งกับผู้หญิงอีก 7 คน
ทั้งหมดคืออดีตทาสจากมาดากัสการ์ กลุ่มสตรีผู้รอดชีวิตจาก
เหตุการณ์เรืออับปางเมื่อ 15 ปีก่อน แต่งกายด้วยชุดที่सान
ด้วยขนนก และยังมีชีวิตอยู่ได้ด้วยกินกินนง เต่า และกุ้งหอยปู
ปลาเป็นอาหาร

มักซ์ เมรูต์ อดีตนายทหารเรือฝรั่งเศส ผู้ดำรง
ตำแหน่งรองประธานกลุ่มวิจัยโบราณคดีใต้น้ำที่ชื่อว่า GRAN
สาธยาย “เรืออูติลออกจากท่าบายนอนน์ ทางตะวันตกเฉียงใต้
ของฝรั่งเศสเมื่อวันที่ 17 พ.ย. 1760 เพื่อมุ่งหน้าไปยังหมู่เกาะ
มัสคารีน โดยแวะจัดหาเสบียงอาหารเพิ่มเติมที่มาดากัสการ์
ระหว่างอยู่ที่นั่นกับต้นเรือ นาวาโทลพาร์กัลลอบนำทาส 60
คนลงเรือไปด้วยทั้งๆ ที่ข้าหลวงใหญ่สั่งห้าม เขาแล่นเรือเพื่อ
ไปยัง “ลิลเดอพรองส์” หรือที่รู้จักกันในนามว่ามอริเชียสใน

▶ ปัจจุบัน สภาพอากาศที่ไม่ดีส่งผลให้เรือแล่นออกนอกทิศทางไปอ้อมปางตรงแนวปะการังของเกาะเล็กๆแห่งหนึ่งที่มีพื้นที่หนึ่งตารางกม. ซึ่งทุกวันนี้มีชื่อตามชายที่เข้าไปช่วยผู้รอดชีวิตที่เหลือเพียงไม่กี่คนไว้ได้ คือ “โตรเมอ แล็ง”

“เรลาซียง” หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งที่ขายกันตามท้องถนนในช่วงเวลาดังกล่าวบอกเล่ารายละเอียดของเหตุการณ์เรืออ้อมปางไว้ดังนี้ “หลังจากพ้นฝ่าอันตรายน่าน้ำการ ลูกเรือส่วนใหญ่ก็สามารถขึ้นมายบนเกาะได้ พวกเขามีสภาพคล้ายผีมากกว่าคน แทบทุกคนได้รับบาดเจ็บสูญเสียแขนขาและเต็มไปด้วยรอยฟกช้ำดำเขียว” ในช่วงแรกพวกเขาก็เก็บพวกไม้และเครื่องมือกับเสบียงอาหารมาจากซากเรือ “บรันตี 2-3 ลัง กับแป้ง 2-3 ลัง” จากนั้นก็สร้างเตาไฟแล้วชุบอบน้ำ 2 บ่อ “น้ำสีขาวขุ่นเหนียว” ที่ขูดได้จากบ่อแรกมีสารพิษ แม้สภาพแวดล้อมจะไม่เอื้ออำนวย แต่เรื่องอาหารมิใช่ปัญหาใหญ่ พวกเขาสามารถจับเต่าทะเลที่อยู่บนเกาะซึ่งหนักตัวละ 500 กิโลมาเป็นอาหารอย่างสบาย

ถูกทอดทิ้ง ถูกลืม แต่ก็ได้รับการช่วยเหลือในที่สุด

เพียง 2 เดือนหลังเรืออ้อมปาง บรรดาผู้รอดชีวิตก็สามารถสร้างเรือลำหนึ่งขึ้นมาได้ “มีการเตรียมออกเรือในคืนวันที่ 26-27 ก.ย. ทุกคนทำงานหามรุ่งหามค่ำ... พวกเขาเคลื่อนย้ายเรือโดยใช้ล้อเลื่อน แม้จะเกิดอุบัติเหตุหลายครั้งรวมทั้งเรื่องราวน่าวิตกกังวลไม่หยุดหย่อน แต่ในที่สุดเรือก็ลงน้ำได้โดยใช้สมอเรือที่กู้จากเรือลำที่อ้อมปางถ่วงเอาไว้” แต่เรือ “โปรวิดีองส์” ลำนี้ไม่สามารถบรรทุกเหยื่อเรือแตกทุกคน “ลูกเรือฝรั่งเศส 122 นายต้องนั่งเปียกโอบก้นให้จุกคนได้มากที่สุดกับอาหารจำนวนหนึ่ง พวกทาสผิวดำที่ถูกทิ้งไว้บนเกาะรู้สึกหดหูแต่มีอาจปรีชาบ่นได้”

ชายหญิงราว 60 คนถูกทิ้งไว้เบื้องหลังพร้อมกับ “เอกสารรับรองสถานภาพ” และคำมั่นสัญญาว่าจะกลับมารับไปที่หลัง พวกทะเลสฝรั่งเศสแล่นเรือไปถึงมาดากัสการ์ในเวลาไม่กี่วันต่อมา จากนั้นเดินทางต่อไปยังมอริเชียส แล้วจึงรายงานเรื่องเรืออ้อมปางกับพวกทาสที่ยังตกค้างอยู่บนเกาะ “ข้าหลวงใหญ่ของลิลเดอพรองส์โกรธกับต้นลาฟาร์กผู้ล้วงลับที่บ่งอาจขัดคำสั่งโดยลักลอบขนทาสลงเรืออูติล เขาจึงปฏิเสธที่จะส่งเรือไปรับทาส” มักซ์ เมรุต์ เล่า “วันที่พวกทะเลสมาถึง ลาฟาร์กเขียนว่าวันนี้พวกรอดชีวิตจากเรืออูติลมาถึงกับต้นตายแล้ว ก็สมควรดี” ทว่าคนที่รับเคราะห์แทนกลับกลายเป็นพวกทาส

หลังจากรอดโดยเปล่าประโยชน์มา

สองปี พวกรอดชีวิตที่สิ้นหวังก็ต่อแพขึ้นมาลำหนึ่งแล้วคน 18 คนก็ล่องแพกลับบ้าน เราไม่รู้ว่าพวกเขาทำสำเร็จหรือไม่ ที่เรารู้คือความพยายามครั้งที่สองอีก 10 ปีต่อมามีลมหเลว ทะเลสชาวฝรั่งเศสคนหนึ่งไปกับแพลำที่สองและหากว่าการเดินทางบรรลุผล เขาก็คงจะเขียนบันทึกเล่าให้ผู้คนได้อ่านกันแล้ว

ราวปี 1773 หรือ 1774 เมื่อผู้คนลี้ภัยผู้รอดชีวิตจากเรืออูติลไปนานแล้ว เรือลำหนึ่งที่กำลังแล่นผ่านเกาะเล็กๆ ที่เรียกว่า “ลิลเดอซาเบรอะ” ก็สังเกตเห็นว่ามีคนอาศัยอยู่บนเกาะ ข้าหลวงใหญ่คนใหม่ส่งเรือชื่อ “ซอเดอแรลล์” ไปช่วยแต่ก็เข้าถึงเกาะปะการังเล็กๆ ซึ่งมีทั้งรอบเกาะลึกราว 4,000 เมตรไม่ได้ ลูกเรือสองคนพายเรือแคนูมุ่งหน้าขึ้นฝั่งแต่ถูกคลื่นซัดกระแทกกับปะการังคนหนึ่งว่ายน้ำกลับเรือใหญ่ได้ แต่อีกคนถูกทิ้งอยู่บนเกาะ ผู้หญิงที่ได้รับการช่วยเหลือในตอนท้ายเล่าว่า ลูกเรือคนนั้นกับผู้รอดชีวิตที่เป็นผู้ชายสามคนสุดท้ายช่วยกันต่อแพ จากนั้นชายสี่คนกับหญิงสามคนก็ล่องแพออกไป นับจากนั้นไม่มีใครเห็นพวกเขาอีกเลย

มีการพจญภัยซึ่งลมหเลวอีกสองครั้ง ก่อนหน้าที่เรือรบ “ลาดอฟิน” จะมาถึงเกาะนี้เมื่อวันที่ 29 พ.ย. 1776 กับต้นคือนายทหารเรือโตรเมอแล็ง เกิดอะไรขึ้นตอนที่เขาเจอผู้รอดชีวิตกลุ่มสุดท้าย? แล้วรายงานของเขายูอยู่ที่ไหน? พุดยากเพราะ “มีคนบอกว่ามันอยู่ที่หอจดหมายเหตุ แต่ผมยังไม่ได้เห็นมันเลยครับ” มักซ์ เมรุต์กล่าว ขณะนี้เขากำลังพยายามค้นหาเรือญาติของโตรเมอแล็งที่เมืองลอรียงด์ ในแคว้นบริตตานีทางตอนใต้ของฝรั่งเศสอยู่

จวบจนปัจจุบัน งานวิจัยทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ดังกล่าวให้ผลน่าพอใจ ทั้งนี้เพราะยูเนสโกให้ทุนสนับสนุน มีการสำรวจเอกสารกว่า 100 ฉบับในเมืองหลายแห่งของฝรั่งเศสอาทิ บายอนน์ ซึ่งเป็นที่ต่อเรือลำดังกล่าว งานวิจัยการสืบทอดวงศ์ตระกูลทางสายโลหิตทำให้พบเครือญาติของลูกเรืออูติลบ้างแล้ว ขึ้นต่อไปจะไปที่มีมอริเชียสที่ซึ่งโตรเมอแล็งนำหญิง 7 คนกับเด็กชายตัวน้อยๆ คนหนึ่งไปส่งไว้

งานวิจัยการสืบทอดทางสายโลหิต

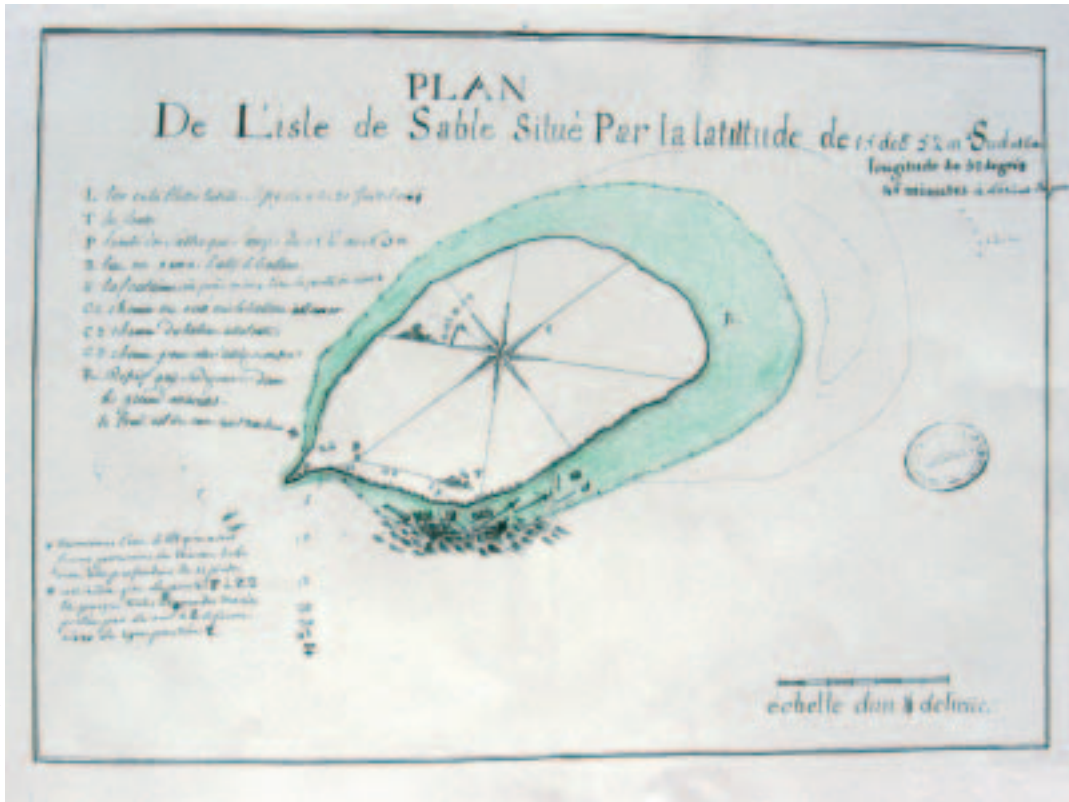
ผลงานวิจัยทางประวัติศาสตร์ชิ้นนี้เป็นมิติหนึ่งในสามของโครงการ “ทาสผู้ถูกลืม” ที่กลุ่มนักวิจัย GRAN ได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของปีสากลแห่งการรำลึกถึงการต่อต้านการค้าทาส และการเลิกทาส (2004) กับแผนงานเส้นทางการค้าทาสของยูเนสโก (<http://www.unesco.org/culture/dialogue/slave>) โดยโครงการ “ทาสผู้ถูกลืม” ซึ่งได้แรงบันดาลใจจากเรื่องราวเรืออูติลต้องการทำงานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีเพื่อสร้างความกระจ่างให้กับทุกแง่มุมของเหตุการณ์อันน่าสลดใจในครั้งนี้

บัญชีเสเปียง
บนเรือ อูติล
ตอนแล่นออกจาก
ท่าบายอนน์
(หอจดหมายเหตุ
กองทัพเรือฝรั่งเศส)

© M. Guéroux/Archives nationales

© M. Guéroul/Archives nationales

นั้นซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นเป็นประจำในกระบวนการค้าทาส นอกจากนี้ยังเป็นส่วนหนึ่งของการรณรงค์ด้านชาวสวาทเพื่อปลุกจิตสำนึกประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับการค้าทาสให้เกิดขึ้นกับสื่อสาธารณะชนทั่วไป และสถานศึกษา ซอฟต์แวร์ชื่อ “I-maj” : ซึ่งเปิดตัวที่เว็บไซต์ของ GRAN เมื่อเร็ว ๆ นี้ (<http://www.archeonavae.org/>) ช่วยให้พันธมิตรสามารถเขียนบรรณาธิการิกกิจและส่งบทความที่ได้รับความเห็นชอบจากผู้ดูแลโครงการนี้แล้วมานำเสนอได้

พันธมิตรกลุ่มแรกของเว็บไซต์นี้คือ เด็ก 17 คนจากโรงเรียนประถมแห่งหนึ่งในบริตานี (ฝรั่งเศส) โรงเรียนของเด็กพวกนี้อยู่ไม่ไกลจากคฤหาสน์ตระกูลโตรเมอแล็ง เด็ก ๆ นั้นเนื้อหาไปที่ชีวิตของโตรเมอแล็ง เมรูต์ต้องการขยายเครือข่ายโรงเรียนไปยังเกาะเรอูนียง โพลีเนเซีย และมาร์ตีนิก รวมทั้งสร้างพันธมิตรกับเครือข่ายโรงเรียนเพื่อความเข้าใจอันดี (ASP) รวมทั้งโรงเรียนอีก 90 แห่ง ภายใต้โครงการ SEED (โครงการพัฒนาการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของซูลิมเบอร์เกอร์) ในนิวยอร์ก

ระยะสุดท้ายของโครงการ “ทาสผู้ถูกลืม” เป็นการผจญภัยทางโบราณคดีที่พิเศษสุด ซึ่งจะเริ่มในปี 2006 นักโบราณคดี นักดำน้ำ นักวิทยาศาสตร์ และหมอบ รวม 10 กว่าคนจะเดินทางไปสำรวจพื้นดินและใต้น้ำเกาะโตรเมอแล็งเป็นเวลา 25 วัน

เมรูต์กล่าวว่า “มันเป็นภารกิจที่ย่างยากซับซ้อน โตรเมอแล็งไม่ใช่สถานที่ที่ท่องเที่ยวจึงไม่มีเครื่องบินไปที่นั่น การไปทางทะเลก็เป็นเรื่องเสี่ยงเพราะต้องเผชิญกับ

ปัญหากระแสน้ำ กระแสน้ำวน ตลอดจนคลื่นหัวแตก”

ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น เมื่อไปถึงเกาะแล้ว คณะนักวิจัยของ GRAN จะพยายามค้นหาแคมป์พำนักเก่า เต่าไฟ บ่อน้ำ และสิ่งปลูกสร้างถาวรเพียงสิ่งเดียวในสมัยนั้น นั่นคือ อาคารป้องกันกองทัพ “ทฤษฎีหนึ่งระบุว่าพวกเขาก่อไฟให้โชติช่วงโดยไม่ดับตลอด 15 ปี” เมรูต์เล่า “เมื่อคำนึงถึงลมสินค้าและพายุเฮอริเคนที่เกิดขึ้นเป็นประจำ มันไม่น่าจะเป็นไปได้” หมอบที่คอยดูแลสุขภาพของคนในทีมจะทำการวิจัยกายวิภาคด้านชาติพันธุ์วิทยาด้วย หากไปพบเจอสุสานฝังศพที่นั่น

ในทะเล สมาชิกจะสำรวจซากเรืออับปาง และบรรดาแอ่งตะกอนขนาดใหญ่ ซึ่งเมรูต์บอกว่า “มีสภาพคล้ายภาชนะก้นลึก 6-7 เมตร ที่วัดดูอาจตกลงไปได้” ตอนนี้อาชีพพิเศษกระเบื้องที่ถูกน้ำพัดมาติดตามชายหาดชิ้นส่วนเล็กๆ แต่ละชิ้นมีความสำคัญยิ่งในการปะติดปะต่อประวัติศาสตร์ของเหล่าทาสที่ถูกลืม ผู้ซึ่งกำลังได้รับความช่วยเหลือให้หลุดพ้นจากขอกหลิบแห่งความมืดมนนอนกรายอยู่ในขณะนี้

จัสมินา โซโปวา เขียน

ค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่
[http://www.unesco.org/culture/dialogue/slave>](http://www.unesco.org/culture/dialogue/slave)
<http://www.archeonavae.org>

แผนที่เกาะซาเบลอะ
 วาดขึ้นภายหลังเรืออูติล
 อับปาง (หอจดหมายเหตุ
 แห่งชาติฝรั่งเศส)

1. เกาะนี้ในปัจจุบันยังเป็น
 ที่อาศัยของฝูงเต่าทะเล
 และได้รับการขึ้นบัญชีรายชื่อ
 เป็นเขตสงวนทางธรรมชาติ
 “เต่าเขียว” บนเกาะ เป็น
 สัตว์ที่กำลังจะสูญพันธุ์
 จึงได้รับการคุ้มครองภายใต้
 อนุสัญญาอูทิงตัน (1975)
 ตั้งแต่ปี 1981

อนาคตที่ไร้ความมั่นคงของ มหาวิทยาลัยในอิรัก

20

© Samir Mizban/AP/Sipa. Paris

ในอดีตมหาวิทยาลัยของอิรักเคยได้ชื่อว่า เป็นมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดในภูมิภาค มาบัดนี้กลับอยู่ในสภาพที่น่าเศร้าใจ การประชุมโต๊ะกลมเพื่อฟื้นฟูการอุดมศึกษา ในอิรักจึงถูกจัดขึ้นโดยยูเนสโก เมื่อเดือน กุมภาพันธ์ ที่กรุงปารีส เป้าหมายคือ ประเมิน สถานการณ์และบ่งชี้ความจำเป็นในอนาคต

พิทวัส อนุรัตน์ชัย แปล

ในปี 2003 ตอนที่กองกำลังสหประชาชาติเข้าไป ประจำการ มหาวิทยาลัยของอิรักได้กลายเป็นสภาพเป็นเพียงเงาจางๆ ของตัวตนในอดีตไปแล้ว ความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นกับบรรดามหาวิทยาลัยใน สหราชอาณาจักรที่ดำเนินมาหลายปีก่อนสงครามอิหร่าน-อิรักกลับกลายเป็นเพียงอดีตที่ชาวอิรักหลายพันคนเคย เดินทางไปทำปริญญาเอกในมหาวิทยาลัยทั่วสหราชอาณาจักร

แต่กระแสนี้ต้องยุติลงในลักษณะที่เกือบเรียกได้ว่า ชั่วข้ามคืน นักวิชาการอิรักถูกโดดเดี่ยวอยู่ในระบบ มหาวิทยาลัยที่ไร้เสถียรภาพอย่างรวดเร็ว ที่ซึ่งความมักดี ต่อระบบการเมืองกลายเป็นเรื่องสำคัญพอๆ กับความสามารถทางภูมิปัญญา อาจารย์หลายคนย้ายออกนอก ประเทศ ถ้าไม่เป็นเพราะความคิดเห็นทางการเมืองที่แตก

ต่างจากระบบการปกครองของชาติอื่น ๆ เช่นจีนก็เป็น เพราะโอกาสทางด้านอาชีพที่ต่างประเทศสโตกว่า ขณะนี้เมื่อเริ่มมองเห็นแสงรำไรของประชาธิปไตยบ้างแล้ว ประกอบกับเริ่มมีความช่วยเหลือจากนานาชาติประเทศที่ยื่นให้กับระบบอุดมศึกษาที่อดัด สมองของประเทศก็เริ่มได้รับแรงหนุนให้เดินทางกลับบ้านเกิด

ตอนนี้ประเทศอิรักต้องการมันสมองชั้นหัวกะทิยิ่งกว่าช่วงเวลาไหนๆ บรรดามหาวิทยาลัยที่ต้องดิ้นรนแก้ปัญหาขาดแคลนสาธารณูปโภคพื้นฐานอย่างหนัก กำลังแออัดไปด้วยนักศึกษา สถานการณ์ยิ่งวิกฤตมากขึ้นเมื่อสงครามอ่าวเปอร์เซีย 2 ครั้ง ส่งผลให้ระบบการอุดมศึกษาเสียหายหนักเข้าไปอีก อิดริส ซาลีห์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุดมศึกษาของอิรักบอกที่ประชุมโต๊ะกลมในปารีสซึ่งกองอุดมศึกษาของยูเนสโกจัดขึ้นว่า ร้อยละ 85 ของสาธารณูปโภคพื้นฐานของมหาวิทยาลัยถูกทำลายในช่วงหลายเดือนแห่งความโกลาหลตอนที่กองกำลังผสมพยายามเข้าควบคุมสถานการณ์ของประเทศ

อย่างไรก็ตาม การฟื้นฟูจะกระทำโดยใช้เทคนิควิทยาการทั้งของต่างประเทศและของอิรักเองด้วย ภายหลังจากล่มสลายของการปกครองในระบอบเก่า องค์การยูเนสโควางยุทธศาสตร์มูลค่า 20 ล้านดอลลาร์โดยดำเนินการร่วมกันระหว่างกลุ่มมหาวิทยาลัยของสหรัฐกับมหาวิทยาลัยพันธมิตรในอิรัก 2-3 สัปดาห์ หลังจากนั้น กาดาร์เปิดตัวโครงการมูลค่า 15 ล้านดอลลาร์มุ่งฟื้นฟูมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนฟื้นฟู 100 ล้านดอลลาร์ในภาพรวม แต่ซาลีห์กล่าวว่า “เราไม่ได้รับประโยชน์จากเงินบริจาคเท่าใดนัก เพราะถ้าไม่ใช้กรณีมาซาคีไม่มีการจ่ายให้เลย”

ปัญหาการส่งมอบความช่วยเหลือกับเสถียรภาพ

ข้อจำกัดด้านความก้าวหน้าส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากประเด็นความปลอดภัย โครงการยูเนสโอดังใจให้ครอบคลุมมหาวิทยาลัยพันธมิตรที่มีไซของสหรัฐด้วย แต่มีมาเข้าร่วมน้อยนิด มหาวิทยาลัยอ็อกซฟอร์ดตัวแทนจากสหราชอาณาจักรที่เป็นพันธมิตรกับสโตนนี่บู้ค มหาวิทยาลัยของรัฐในนิวยอร์กได้ร่วมกันฟื้นฟูด้านโบราณคดี อัสซีเรียศึกษาและสาธารณสุขสิ่งแวดล้อม ทว่าความช่วยเหลือจากอ็อกซฟอร์ด ต้องยุติลงเมื่ออาจารย์ผู้เป็นตัวจักรของโครงการพบจุดจบอย่างน่าเศร้าสลด

บางประเทศ อาทิ สหราชอาณาจักรผ่านทางบริติชเคาน์ซิล และเยอรมนีผ่านทาง DAAD ให้ความช่วยเหลือโดยตรงในรูปของการจัดหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารมหาวิทยาลัยอย่างเร่งรัด รวมทั้งเปิดโอกาสใหม่ๆ ให้นักวิชาการได้ตามทันยุคสมัยในสาขาที่เป็นยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจและสังคม

ยูเนสโกได้ใช้ส่วนหนึ่งจากงบ 15 ล้านดอลลาร์ที่

กาดาร์บริจาคเพื่อซื้อหนังสือและอุปกรณ์สำหรับใช้ในห้องปฏิบัติการคณะแพทยศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ส่งไปให้แล้วตอนปลายปี 2004 มีการจัดส่งอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนมูลค่า 4.6 ล้านดอลลาร์ไปให้มหาวิทยาลัยของอิรักในสาขาแพทยศาสตร์และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ทันตแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ และพยาบาลศาสตร์ รวมทั้งวิศวกรรมศาสตร์ด้วย นอกจากนี้ยังมีตำราสำหรับนักศึกษาและหนังสืออ้างอิงรวมมูลค่าอีกหนึ่งล้านเหรียญ บริติชเคาน์ซิลได้ส่งมอบหนังสือหนักถึงสิบตันให้กับมหาวิทยาลัยในเมืองแบกแดดและบัสราด้วย

ระหว่างการประชุมที่ปารีส กาดาร์และเกาหลีได้ประกาศให้ความช่วยเหลือครั้งใหม่ สุภาพสตรีหมายเลข 1 ของกาดาร์ ซีก้า โมซาร์ บินท์ นัสเซอร์ อัล-มิซแนนด์ ผู้เป็นทูตพิเศษของยูเนสโกด้านการศึกษาพื้นฐานและอุดมศึกษาพิจารณาบริจาคให้อีกหนึ่งล้านเหรียญ เกาหลีได้ให้ 2 แสนเหรียญ และธนาคารโศฮาให้ 3 หมื่นเหรียญ

“เราซาบซึ้งใจกับเงินบริจาคนี้มากและจะนำไปใช้ในโครงการที่เป็นรูปธรรมเพื่อยังประโยชน์แก่นักศึกษานักวิชาการและนักวิจัย” โคอิชิโระ มัตซึอูระ ผู้อำนวยการใหญ่ยูเนสโกกล่าว แต่นั่นก็ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขว่าต้องมีการส่งมอบเงินช่วยเหลือจริงตามสัญญาในเดือน ก.พ. นายกสภามหาวิทยาลัยของอิรักแห่งหนึ่งคาดคะเนด้วยตนเองว่าเพิ่งจะได้รับเงินช่วยเหลือตามสัญญาเพียงร้อยละ 10 เท่านั้นเอง เงินก้อนนี้มีสามารถช่วยแก้สถานการณ์สมองไหลของอิรักได้ นักวิชาการอิรักจำนวนมากจะทิ้งมาตุภูมิเพื่อแสวงหาโอกาสในต่างแดน มีโครงการริเริ่มที่หวังจะดึงนักวิชาการชั้นนำของอิรักกลับบ้านเกิดโดยการอนุญาตให้พวกเขาที่ทำงานอยู่ในมหาวิทยาลัยในตะวันออกกลางหรือในโลกตะวันตกสามารถกลับอิรักได้เป็นการชั่วคราว

มีการเพิ่มเงินเดือนจากเดือนละ 150-400 เหรียญ เป็น 1,000-1,500 แต่ปัจจัยที่บั่นทอนกำลังใจอย่างร้ายแรงที่สุด ก็คือ สถานการณ์ด้านความปลอดภัย นายกสภามหาวิทยาลัยแบกแดด โมซา อัล-โมซาวี บอกว่าตั้งแต่ระบอบการปกครองแบบเก่าล่มสลาย อาจารย์ 47 คน ถูกลอบสังหารไปแล้ว 17 คน ในจำนวนนี้เป็นอาจารย์จากมหาวิทยาลัยของเขาเอง การจับตัวเรียกค่าไถ่ก็แพร่ระบาด “ภัยคุกคามมาจากพวกนักศึกษาซึ่งก็เกี่ยวข้องการเงิน โดยเฉพาะเวลาที่ใกล้สอบปลายปี”

ภาวะสมองไหล

มิสเตอร์ซาลีห์กล่าวว่าภายใต้ระบอบการปกครองแบบเก่า นักวิชาการมากกว่า 2,000 คน อพยพออกจากอิรัก ภายหลังระบอบเก่าหมดอำนาจ ก็ย้ายออกไปอีก ▶

© Samir Mizban/AP/Sipa. Paris

ที่มหาวิทยาลัยใน
กรุงแบกแดด
ป้ายสีดำจารึกชื่อ
คณาจารย์ที่ถูก
ฆ่าตาย

▶ 260 คน “วีรชน 19,000 คนที่เหลือนต้องทำงานในภาวะยากลำบาก ขาดแคลนไฟฟ้า ไฟดับทุกวัน ต้องเผชิญกับการก่อการร้ายและความหวาดวิตกเรื่องก่อการร้ายก็กดดันพวกเขาทุกวัน” แต่พวกนักวิชาการที่ย้ายไปอยู่ในประเทศที่ไม่เคร่งครัดในเรื่องอิทธิพลทางศาสนาและยอมกลับคืนสู่ระบบอุดมศึกษาของอิสลามเพื่อมาสอนนักศึกษาที่ต้องแยกชั้นเรียนหญิงชายหรือไม่ยังเป็นปัญหา

ในเวลาเดียวกัน พวกผู้เชี่ยวชาญก็ไม่แน่ใจว่าการฟื้นฟูระบบตามแนวทางการปกครองแบบเก่าจะเหมาะสมหรือไม่ มหาวิทยาลัยบางแห่งที่พุ่งเป้าหมายไปที่การเมืองมากกว่าวิชาการเรียกร้องขอเงินอุดหนุนจำนวนมากเพื่อยกระดับคุณภาพอุดมศึกษา แต่จะคุ้มค่าการลงทุนหรือเปล่า? ไจแรม เรตตี้ ผู้ที่วางแนวทางในมหาวิทยาลัยในแอฟริกาใต้ฟื้นตัวจากยุคเหยียดผิวแนะนำให้มีการประเมินอย่างจริงจังเพื่อบ่งชี้ว่าบรรดาสถาบันที่ไม่มีเสถียรภาพควรจะปิดตัวแล้วหันไปมุ่งเน้นการฟื้นฟูสถาบันอุดมศึกษาที่มั่นคงกว่าให้กลับมามีศักยภาพในระดับเดิม จะดีกว่าหรือไม่? จอร์จ ฮัตต์ดัต ผู้อำนวยการกองการศึกษาของยูเนสโกมีความหวัง “การส่งเสริมให้อิรักเข้มแข็งในแนวทางประชาธิปไตยเป็นเรื่องสำคัญ..... ถ้าไม่มีการอุดมศึกษา ก็ไม่มีอนาคต ผมไม่ได้คาดหวังเดือนกับดาว แต่จำเป็นยิ่งที่จะต้องมีการพุดจา

และทำงานร่วมกับสถาบันพันธมิตร”

เมื่อการประชุมโต๊ะกลมสิ้นสุดลง ความสนับสนุนก็ปรากฏชัดเพื่อช่วยให้กลุ่มผู้นำทางวิชาการของอิรักได้เข้ามาอยู่ภายในชุมชนอุดมศึกษาของโลก รวมทั้งด้านทุนการศึกษาและการแลกเปลี่ยนบุคลากร

มิสเตอร์ซาลีห์ สรุปว่า “การอุดมศึกษาต้องการความช่วยเหลืออีกมาก นี่คือ ญูญแจสู่อนาคตในการสร้างประเทศอิรักในรูปแบบใหม่ที่อยู่ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบหลายพรรค และการเคารพยึดมั่นในสิทธิมนุษยชน”

หลังจากนั้น ก็เกิดพลังขับเคลื่อนอย่างแท้จริงจากหลายๆ โครงการซึ่งถือกำเนิดจากการประชุมโต๊ะกลม ขณะนี้กองการอุดมศึกษาก็กำลังได้รับความร่วมมือจากสถาบันต่างๆ จากรัฐบาลและผู้บริจาคหลายๆ ประเทศ

เดวิด จีบบินส์
ผู้สื่อข่าว บทความเสริมด้านอุดมศึกษา
ของหนังสือพิมพ์ “เดอะ ไทมส์”

ภาพแห่งมรดกโลก

ต้องขอบคุณคุณภาพ ความคมชัดทั้งภาพและเสียงจากสถานีโทรทัศน์เอ็นเอชเคของญี่ปุ่นที่ทำให้บัดนี้เราสามารถรับชมสารคดีเรื่องสั้นๆ เกี่ยวกับแหล่งมรดกโลก 10 แห่งได้ทางเว็บไซต์ของยูเนสโก เอ็นเอชเคร่วมกับยูเนสโกช่วยกันนำเสนอเทคโนโลยีการประมวลผลภาพและเสียงแบบดิจิทัลที่นำสมัย ยูเนสโกเป็นผู้คัดเลือกปรับปรุง และนำเสนอบนเว็บไซต์ ในระยะยาว จะครอบคลุมแหล่งมรดกโลกทุกแห่ง รวมทั้งการแสดงออกทางวัฒนธรรม และบริเวณที่ได้รับการคุ้มครองภายใต้อนุสัญญาสากลว่าด้วยการปกป้องมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ในเวลาเดียวกันระบบฐานข้อมูลจะ

ทำให้สามารถใช้งานภาพเหล่านี้ได้อย่างหลากหลาย อาทิ โครงการชุดสื่อผสมภาพและเสียงตีวีดี นิทรรศการเพื่อสาธารณชน นิทรรศการแบบใหม่ๆ ที่ใช้ระบบเสมือนจริงตลอดจน การผลิตซ้ำอย่างมีคุณภาพ เพื่อนำไปจัดแสดงนิทรรศการและการศึกษา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อสร้างหลักประกันด้านคุณภาพ โดยมี ศ.อิกุโอะ อิรายามา ทูตสันถวไมตรีของยูเนสโก เป็นประธาน ข้อมูลเพิ่มเติม : www.portal.unesco.org/culture

© Unesco/Jean O'Sullivan

รณรงค์ต่อต้านการเหยียดผิว

“ทุกคนเท่าเทียมในความแตกต่าง : ระดมพลังโรงเรียนต่อต้านการเหยียดผิว การเลือกปฏิบัติ และการกีดกันแบ่งแยก” คือ คำขวัญที่ใช้ในการรณรงค์ของยูเนสโกซึ่งเปิดตัวเมื่อวันสากลแห่งการขจัดกาแบ่งแยกเชื้อชาติวันที่ 21 มี.ค. ที่ผ่านมา โรงเรียนในเครือข่ายการศึกษาเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ (ASP) ที่ร่วมกิจกรรม “ทำลายความเกลียดชัง” ของโครงการศึกษาเส้นทางการค้าทาสข้ามมหาสมุทรแอตแลนติก (TST)

ลงนามในโครงการริเริ่ม TST เวทีเยาวชนนานาชาติที่เมือง พอร์ต ออฟ สเปน (ตริเนแดด และโตเบโก) นี้คือกิจกรรมต่อเนื่องจากปีสากลเพื่อรำลึกถึงการต่อต้านและการเลิกค้าทาส ซึ่งจัดขึ้นในปี 2004 กิจกรรมนี้ถือเป็นจุดเปลี่ยนแปลงแนวทางจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องร่วมกันของบรรดาสมาชิกในเครือข่าย ASP

มอนเตอรัล : นครหลวงแห่งวรรณพิภพ

เมื่อวันที่ 23 เม.ย. 2005 ซึ่งเป็นวันหนังสือและลิขสิทธิ์โลก ยูเนสโกได้ประกาศให้มอนเตอรัลเป็น “นครหลวงแห่งโลกหนังสือปี 2005 - 2006” นับเป็นนครหลวงแห่งที่ 5 ที่ได้รับเกียรติต่อจาก มาดริด (2001) อเล็กซานเดรีย (2002) นิวเดลี (2003) และอันทเวิร์ป (2004) คณะกรรมการคัดเลือกประกอบด้วย ผู้แทนจากสมาคมสำนักพิมพ์ระหว่างประเทศ (IPA-UIE) สมาพันธ์ผู้ขายหนังสือสากล (IBF) สมาพันธ์ชมรมและสมาคมห้องสมุดระหว่างประเทศ (IFLA) และยูเนสโก ปีนี้คณะกรรมการเลือกมอนเตอรัล เนื่องพระคุณภาพของโครงการส่งเสริมการผลิตหนังสือและ

การอ่าน ผนวกเข้ากับทุกฝ่ายของเมือง ได้อุทิศตนเพื่ออุตสาหกรรมหนังสือ นอกจากนี้ แวดวงวรรณกรรมของมอนเตอรัลยังมีสีสันอย่างยวบยาบ เป็นชุมชนทางวัฒนธรรมของอังกฤษ สเปน ฝรั่งเศส สเปน และ เอเชีย การเฉลิมฉลองปีพิเศษแห่งหนังสือนี้จะกระทำผ่านสื่อทุกประเภท โดยมีการคัดเลือกนวนิยายที่นำเสนอภาพเมืองมอนเตอรัล 200 เรื่อง มาจัดแสดงในห้องสมุด ร้านหนังสือและอินเทอร์เน็ต จะมีการจัดเทศกาลและนิทรรศการหนังสือตลอดปี 2005 เมื่อกิจกรรมนี้ปิดฉากลงในเดือน เม.ย. 2006 จะมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับมหานครอื่นๆ เช่น บาร์เซโลนา

© Unesco/Dominique Roger

อีโรซิมา ตูริน และเซียงไฮ้ รวมทั้งการประชุมแบบบรรยายเป็นชุด

© Unesco

แผนที่โซมาเลีย

แผนที่หน้า 32 หน้าครอบคลุมโซมาเลียกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน "An Atlas for Somalis" ได้รับการตีพิมพ์เป็นภาษาโซมาเลีย และอังกฤษ ภายใต้โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และโครงการ PEER ของยูเนสโก จัดทำพร้อมปฏิทินปี 2005 และแผนที่ภูมิอากาศจากผ้าใบ เป็นความคิดริเริ่มของสำนักงานยูเนสโกที่ไนโรบี (เคนยา) กับสหภาพยุโรป ด้วยเงินสนับสนุน 3 ล้านยูโรภายในเวลา 2 ปี โครงการนี้มุ่งจัดหาหนังสือและสื่อการเรียนการสอนให้กับสถานศึกษาจำนวนมาก

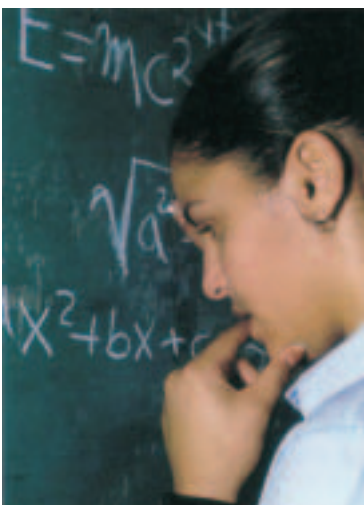

เซดซุฟิสกส์

ในปี 2005 ซึ่งสหประชาชาติประกาศให้เป็นปีฟิสิกส์สากล ยูเนสโกได้จัดประชุมเรื่อง "ฟิสิกส์ในวันพรุ่งนี้" ระหว่างวันที่ 13-15 ม.ค. ที่ผ่านมา โดยมีผู้ได้รับรางวัลโนเบล 8 คน และผู้เข้าร่วมประชุมกว่า 1,200 คน ในจำนวนนี้ 600 คน เป็นนักเรียนนักศึกษา ตลอดทั้งปี

มีการจัดกิจกรรมสำหรับสาธารณชนทั่วโลก จุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอ ฟิสิกส์ในแง่มุมที่มีใช้วิชาเรียนอันยากเย็นแสนเข็ญ หลังการค้นพบของไอน์สไตน์ 100 ปีพอดี ฟิสิกส์ก็ช่วยให้เราแก้ปัญหาใหญ่ๆ ของสังคมได้ โดยเฉพาะในเรื่องพลังงานสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ นอกจากนี้ปีฟิสิกส์สากล ยังมุ่งถึงความสนใจจากนักเรียน ซึ่งมักมองข้ามวิชานี้โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา

ข้อมูลเพิ่มเติม : www.wyp2005.org

© Unesco/ASPnet/MSC Valdo Jouse Torres

เว็บไซต์การศึกษาได้รับรางวัล

เดือน มี.ค. เว็บไซต์ของศูนย์ห้องสมุดชูเอนเต อัลโตในชิลี (www.biblioninos.cl) ที่จัดทำโดยคริสเตียง มาตูรานา ได้รับรางวัลที่หนึ่งจากการประกวดหา "เว็บไซต์การศึกษาที่ดีที่สุดในระดับอเมริกา และแคริบเบียน" การประกวดซึ่งจัดขึ้นภายใต้โครงการสังคมสารสนเทศเพื่อละตินอเมริกาและแคริบเบียน (INFOLAC) และได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานยูเนสโกที่เมืองกีโต (เอกวาดอร์) มีผู้เข้าร่วม

ชิงชัย 180 ราย คณะผู้ตัดสินประกอบด้วยมืออาชีพหลากหลายสาขาที่มากประสบการณ์ เรื่องการจัดพิมพ์ออนไลน์ เว็บไซต์ www.curiosikid.com - พิพิธภัณฑสถานเด็กจากรากัส (เวเนซุเอลา) และ www.colombiaaprende.edu.co - มาจูกัลโคลอมเบียกันเถอะ ได้รับรางวัลที่ 2 และ 3 ในปี 2006 ทาง INFOLAC จะมอบรางวัลให้กับเว็บไซต์พิพิธภัณฑสถานที่ดีที่สุดใญ่ภูมิภาค

ความหลากหลายทางชีวภาพ ถูกคุกคาม

ในพิธีเปิดการประชุมนานาชาติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ : วิทยาศาสตร์กับการบริหารจัดการ ที่ยูเนสโกระหว่างวันที่ 24 - 28 ม.ค. 2005 นั้น ประธานาธิบดีฝรั่งเศส ฌาคส์ ชีรัก วังวอนให้ประชาคมโลกจัด "จำแนกกลุ่มสากลว่าด้วยวิวัฒนาการของความหลากหลายทางชีวภาพ" สหภาพการอนุรักษ์โลก (IUCN) ระบุว่าขณะนี้สัตว์กว่า 7,000 และพืชราว 60,000 ชนิดพันธุ์กำลังถูกคุกคาม โคอิชิโร มัตซึอูระ ผู้อำนวยการใหญ่ยูเนสโกกล่าวกับผู้ฟังซึ่งรวมกลุ่มประมุขของรัฐส่วนหนึ่งว่า "การสั่งสมภูมิปัญญาจะต้องก้าวไปพร้อมกับการจัดทำระบบต่างๆ เพื่อสำรวจและปกป้องพลวัตทางนิเวศและทางสังคม"

นี่คือพันธกิจของโครงการต่างๆ ของยูเนสโก เช่น ของคณะกรรมการการสมุทรศาสตร์ระหว่างรัฐบาล (IOC) และของโครงการมนุษย์และสิ่งแวดล้อม (MAB) ราวาโลมานานา ประธานาธิบดีแห่งมาดากัสการ์ชี้ให้เห็นว่า "ร้อยละ 85 ของพืช 12,000 ชนิดพันธุ์ในมาดากัสการ์มีเอกลักษณ์ไม่เหมือนพืชในอื่นๆ ของโลก" จากนั้นได้นำเสนอแผนปฏิบัติการของชาติ "มาดากัสการ์ที่เป็นธรรมชาติ" และย้ำว่า "หาระบบนิเวศยังถูกคุกคาม เช่นในปัจจุบันต่อไปเรื่อยๆ คาดว่าภายใน 30 ปีข้างหน้า เราคงสูญเสียมากกว่าครึ่งหนึ่งของแนวปะการังที่มีอยู่ในขณะนี้"

สัปดาห์ “การศึกษาเพื่อปวงชน”

นักเรียน นักศึกษาและผู้ใหญ่หลายล้านคนตัดกระดาษและกระดาษแข็งขนาดเท่าคนจริงเพื่อสื่อแทนตัวเด็กที่ไม่ได้เข้าโรงเรียนแล้วส่งไปให้รัฐบาลของตนในช่วงสัปดาห์ “การศึกษาเพื่อปวงชน (24-30 เม.ย.)” กิจกรรมที่มีชื่อว่า “ส่งเพื่อนหนูไปโรงเรียน” นี้จัดขึ้นเพื่อเรียกร้องให้บรรดานักการเมืองทั่วโลกหันมาสนใจกับความทุกข์ยากของเด็กที่ไม่ได้เข้าโรงเรียน

105 ล้านคน และผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสืออีก 860 ล้านคน ซึ่งส่วนใหญ่ คือ เด็กหญิงและสตรี การณรงค์ครั้งนี้ยังเน้นให้เห็นความเหลื่อมล้ำทางเพศในโรงเรียนด้วย

ข้อมูลเพิ่มเติม : www.unesco.org/education/efa/fr/index.shtml

© Unesco/Michel Ravassard

© Unesco/Michel Ravassard

© Unesco/Torben Brandt

ยูเนสโกช่วงเหนือสื่อ

สำนักงานโครงการระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาการสื่อสาร (IPDC) ของยูเนสโก จะมอบเงินหนึ่งล้านห้าหมื่นเหรียญให้กับโครงการสื่อ 51 โครงการในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาและกลุ่มที่กำลังเปลี่ยนแปลง การปกครอง การแถลงเจตจำนงนี้มีขึ้นระหว่างการประชุมที่สำนักงานใหญ่ระหว่างวันที่ 7 - 9 มี.ค. 2005 โครงการที่ได้รับการช่วยเหลือนี้ครอบคลุม สื่อสิ่งพิมพ์ อีเล็กทรอนิกส์ และสื่อวิทยุโทรทัศน์ รวมทั้งโครงการฝึกอบรม เช่น โครงการฟื้นฟูสถานีวิทยุหลายคลื่นในจังหวัดอาละห์ของอินโดนีเซียซึ่งถูกคลื่นยักษ์สึนามิทำลายเมื่อเดือน ธ.ค. ที่ผ่านมา

เงินจำนวน 319,000 เหรียญนำไป

มอบให้กับ 13 โครงการในทวีปแอฟริกา สามโครงการของปาเลสไตน์ที่จะได้รับเงินช่วยเหลือ ได้แก่ โครงการห้องสมุดอัดเสียงอ่านหนังสือเพื่อถ่ายทอดทางวิทยุโครงการเพื่อการศึกษาทั่วไป และโครงการเปิดโอกาสให้คนตาบอดเข้าถึงผลงานวรรณกรรมชิ้นสำคัญ

ในปีนี้มีโครงการยื่นเรื่องขอทุน 112 ราย จากองค์กรสื่อในประเทศกำลังพัฒนา 62 ประเทศ และจากองค์กรสื่อระดับภูมิภาคอีก 26 แห่ง นับตั้งแต่เริ่มงานในปี 1980 ได้ให้การสนับสนุนโครงการสื่อไปแล้วกว่า 1,000 โครงการใน 137 ประเทศ
ข้อมูลเพิ่มเติม : www.unesco.org/web/world/ipdc

วิทยุชุมชนในอินเดีย

นามมา ทวานี (“เสียงของเรา”) วิทยุชุมชนที่กระจายเสียงทางตอนใต้ของอินเดีย แสดงบทบาทสำคัญยิ่งในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นเมื่อเดือนมีนาคมที่ผ่านมา ภายใต้การสนับสนุนของโครงการ IPDC ของยูเนสโก สถานีวิทยุแห่งนี้ได้กระจายเสียงรายการชุดพิเศษเรื่องการเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิ์ออกเสียงมีโอกาสถ่ายทอดความคิดเห็นอ่านผ่านทางรายการ ผู้คนที่ถูกสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ขอให้บรรดาผู้สมัคร “อย่าซื้อเสียง” ประเด็นที่ละเอียดอ่อน เช่น การคอร์รัปชัน และความรุนแรงในฤดูกาลเลือกตั้ง ถูกนำมาสอดแทรกในเพลงและละครวิทยุ การเลือกตั้งทุกครั้งก่อนหน้านั้น สื่อไม่เคยนำเสนอกระบวนการในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ส่วนผลการเลือกตั้งก็ทราบจากการประกาศของทางการ แต่การเลือกตั้งครั้งล่าสุด มีการรายงานความเคลื่อนไหวสดๆ

ผู้สื่อข่าวจากสถานีวิทยุชุมชนใช้โทรศัพท์มือถือรายงานความคืบหน้าให้ผู้ฟังทราบผลคะแนน ทุกๆ 15 นาที คำวิจารณ์ของเขาจะถูกถ่ายทอดผ่านลำโพงกระจายไปยังบรรดาหมู่บ้านใกล้เคียง เมื่อการเลือกตั้งสิ้นสุดลง ผู้ได้รับชัยชนะท่วมท้นที่สุดได้แก่ สถานีวิทยุนามมา ทวานี ผู้ฟัง และธรรมรัฐ

มองภาพโลกในอนาคต

โฟกัส

26

© Michael Reynolds/EPA/Sipa, Paris

- ทะเลบอลติก : โครงการธรรมชาติ 101 น. 32
- นักเรียนญี่ปุ่นเยี่ยมยอดเรื่องการป้องกันภัยสึนามิ น. 35
- ชนเผ่าแซน : การพัฒนาที่ยั่งยืนก่อนยุคสมัย น. 38
- เขตสงวนชีวมณฑลจับมือกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ น. 41
- เปิดมานละครเรื่องเอตส์ น. 44
- ผู้หญิงเซียปาสลงทุนเพื่อวันข้างหน้า น. 47
- เว็บไซต์ว่าด้วยการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน น. 50

เด็กกำลังหา
วัสดุที่รีไซเคิลได้
จากกองขยะ
ที่ปักกิ่งเพื่อนำ
ไปขาย

“กางเกงยีนส์ออกจากต้นไม้หรือเปล่า?” นี่เป็นคำถามที่ออกจะประหลาด แต่ก็ช่วยจุดประกายจินตนาการของเด็กๆ และกระตุ้นให้คิดเรื่องเสื้อผ้าของพวกเธอว่าทำจากอะไร? ได้มาจากไหน? และสุดท้ายแล้วจะไปลงเอยที่ใด?...จากจุดนั้น เด็กๆ จะถูกกระตุ้นให้คิดถึงกระบวนการผลิตรองเท้ากีฬาและเสื้อแจ็กเก็ตด้วยตัวเอง

แนวคิดการแสดงกิจกรรมสมมติเช่นนี้บรรจุอยู่ในชุดสื่อการเรียนสำเร็จรูปที่สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการยูเนสโกของเยอรมนีแจกจ่ายให้กับโรงเรียนเกือบ 300 แห่ง

ในเครือข่ายโรงเรียนเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ (ASP) ที่ครอบคลุมนักเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมัธยม เป้าหมายคือการปลูกจิตสำนึกของเยาวชนเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเริ่มที่การดำเนินชีวิตประจำวันของตัวเอง แนวทางดังกล่าวนับว่าแปลกใหม่เพราะการพัฒนาที่ยั่งยืนไม่เคยถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรของโรงเรียนส่วนใหญ่

ถึงกระนั้นแนวคิดนี้ก็แพร่หลายไปมากนับตั้งแต่ความคิดเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนถือกำเนิดขึ้นในปี 1987 ดังจะเห็นได้จากกระแสความนิยมในปัจจุบันเรื่อง การค้าที่ยุติธรรม อาหารเกษตรอินทรีย์ และการลงทุนภายในกรอบจริยธรรม เป็นต้น ที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นก็คือ รางวัลโนเบลปี 2004 รางวัลหนึ่งได้มอบให้กับบังวารี มาที นักนิเวศวิทยาชาวเคนยา “ผู้ทำหน้าที่อย่างแข็งขันเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

เน้นพฤติกรรมมนุษย์

เป้าหมายเพื่อ “สนองความจำเป็นของผู้คนในปัจจุบันโดยไม่ไปเบียดบังความจำเป็นของอนุชนรุ่นหลัง” นี้คือนิยามของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนระหว่างชาติที่มีนายโกลธาเล็ม บรันด์แลนด์ เป็นประธานในปี 1987 ซึ่งระบุว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมด้วยในขณะที่มีการร่างนโยบาย โดยต้องครอบคลุมทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ดังที่ระบุไว้ระหว่างการประชุมสุดยอดโลกปี 2002 ที่โจฮันเนสเบิร์ก (ดูในกรอบหน้า 30) นอกจากนี้การพัฒนาที่ยั่งยืนยังเชื่อมโยงกับการป้องกันภัยพิบัติทางธรรมชาติ การต่อต้านโรคเอดส์/เอชไอวี การจัดการทรัพยากรน้ำ รวมทั้งการบรรเทาความยากจน

“ไม่เหมือนสิ่งแวดล้อมศึกษาที่เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แต่การพัฒนาอย่างยั่งยืนเน้นที่ทรัพยากรมนุษย์” คล็อด วิตูเนฟ ผู้อำนวยการคณะนักวิชาการที่ปรึกษาด้านนิเวศวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยควิเบก ที่ซิดูตีมิ (แคนาดา) อธิบาย และหัวใจของทศวรรษการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (ปี 2005-2014) ก็อยู่ที่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ ยูเนสโกเป็นหนึ่งในองค์กรแรกๆ ที่ทำการสำรวจสัมพันธภาพระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมภายใต้โครงการมนุษย์กับชีวมณฑล (MAB) ที่เริ่มขึ้นเมื่อปี 1972

2005-2014 : ทศวรรษเพื่อการเปลี่ยนแปลง

ภารกิจหลัก 4 ประการสำหรับทศวรรษการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การสอนอ่านเขียนและการคิดเลขนั้นไม่เพียงพอสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน การศึกษาจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงทางด้านเนื้อหาและวิธีการเพื่อให้สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรม นอกจากนี้ การศึกษาขั้นพื้นฐานยังต้องส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในชุมชนรวมทั้งการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ

ทบทวนปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา

ต้องปรับปรุงหลักสูตรตั้งแต่อนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัยให้ครอบคลุมและสร้างความกระจ่างเกี่ยวกับปัญหาความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของโลกโดยเน้นแนวทางที่เป็นสหวิทยาการ

ปลูกจิตสำนึกแก่สาธารณชน

แม้ว่าขณะนี้แนวคิดเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนจะเป็น

สิ่งที่คุ้นเคยกันดีในแวดวงนักวิชาการ สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายแห่ง แต่ยังไม่เป็นที่แพร่หลายในระดับรากหญ้า ดังนั้นจึงต้องวางเป้าหมายให้ครอบคลุมทุกภาคส่วนของสังคม

จัดโครงการฝึกอบรมที่เน้นการปฏิบัติได้จริง

ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมมาแล้วจะเป็นกำลังสำคัญในเรื่องนี้ นั่นคือหลักการพื้นฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ต้องจัดให้มีการฝึกอบรมด้านวิทยาการและเทคโนโลยีเป็นพิเศษโดยร่วมมือกับพันธมิตรในภาครัฐกิจและอุตสาหกรรม

© Texier/Sipa, Paris

ปริมาณน้ำที่มีต่อหัวลดลงจาก 12,900 ม³ ในปี 1970 เหลือน้อยกว่า 7,011 ในปัจจุบัน

นั่นคือภารกิจที่ใหญ่โตมโหฬาร การทำลายระบบนิเวศและอัตราการบริโภคทรัพยากรธรรมชาติอย่างรวดเร็วส่งผลคุกคามความเป็นอยู่ของมนุษย์ในอนาคตที่ไม่ใกล้และไกลเกินไป ตัวอย่างเช่น ปริมาณน้ำที่มีต่อหัวลดลงจาก 12,900 ลูกบาศก์เมตร ในปี 1970 เหลือ 7,000 ลูกบาศก์เมตร ในปัจจุบัน และคาดว่าในปี 2025 จะเหลือเพียง 5,100 ลูกบาศก์เมตร สถิติที่น่าวิตกกังวลอย่างหนึ่งที่องค์การอาหารและเกษตร (FAO) ระบุ คือ เขตประมงที่ใหญ่ที่สุดของโลก 17 แห่งได้ทำการจับสัตว์น้ำจนเกินขีดความสามารถฟื้นตัวของวัฏจักรธรรมชาติ และกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาก็คือพวกแรกที่ต้องเผชิญผลพวงที่ตามมาคนจนในชนบท “มักยังชีพอยู่ได้โดยตรงจากระบบนิเวศ ดังที่กล่าวไว้ในรายงานประเมินระบบนิเวศแห่งสหประชาชาติ (ดูในกรอบหน้า 31)

ทว่าการรับรู้ว่าโลกกำลังเผชิญปัญหาใหญ่ไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้คนเปลี่ยนแปลงเจตคติในวิถีชีวิตประจำวันได้ การเรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงให้มาก “งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคบ่งชี้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างการตระหนักรู้กับการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับต่ำ คนส่วนใหญ่ก็ไม่ทำ “นี่คือคำพูดของเคลตัน ไวท์ อาจารย์สอนเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนในมหาวิทยาลัยสันติภาพในคออสตาริกา ผลการศึกษา ในประเทศอุตสาหกรรมบ่งชี้ว่ามีเพียงผู้บริโภคร้อยละ 5 เท่านั้นที่ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากคำพูดสู่การกระทำ

ดูเหมือนว่าผู้บริโภคจะไม่ใส่ใจกับคำวิงวอนขอให้แสดงเจตคติรับผิดชอบต่อสังคมให้มากขึ้น เคลลัส โทเฟอร์ ผู้อำนวยการใหญ่โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) กล่าวเมื่อปี 2003 ว่า “ข่าวสารที่บรรดารัฐบาลพร่ำสอนให้ประชาชนใช้รถส่วนตัวให้น้อยลง และหลีกเลี่ยงไม่ซื้อของที่ก่อให้เกิดมลภาวะไม่ได้ผลเลย หากคุณทำให้คนรู้สึกผิดกับวิถีชีวิตและอุปนิสัยการซื้อของเขา ความสำเร็จจะอยู่ในขอบเขตจำกัด”

ในบริบทดังกล่าว การศึกษาคือหัวใจสำคัญ แต่การพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งเกี่ยวข้องกับวิธีการผลิต ตลอดจนการขนส่ง อาหาร และการก่อสร้าง จะนำมาสอนเยี่ยงวิชาชีววิทยา หรือ ฟิสิกส์ไม่ได้

อ่านต่อหน้า 30 ▶

“เป็นทั้งแนวคิด ทางวิชาการและ ปรัชญา”

อาลีน โบรี-อดัมส์ ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของยูเนสโก

มีการพูดถึงการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนบ่อย ๆ แต่ทำไมการปฏิบัติให้บรรลุผลจึงมีปัญหา จุดเริ่มของแนวคิดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอยู่นอกแวดวงการศึกษา ภายหลังจากการประชุมสุดยอดที่เมืองริโอเดอจาเนโร เสร็จสิ้นลง คำว่า ‘sustainable’ (ภาษาไทยใช้ว่า ‘อย่างยั่งยืน’) นั้นยากที่จะแปลให้เป็นที่เข้าใจได้ง่ายในทุกภาษา แต่จุดที่เห็นชัดคือ การศึกษาเป็นหัวใจของการพัฒนาที่ยั่งยืน ทว่าหลังการประชุมที่โจฮันเนสเบิร์ก ผู้คนก็เข้าใจแนวคิดนี้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพูดถึงปัญหาวิกฤต เช่น การแพร่ของเอชไอวี/เอดส์ การขาดแคลนน้ำสะอาด การขยายตัวอย่างรวดเร็วของประชากร และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นเรื่องของการเชื่อมโยงปัญหาเหล่านี้ทั้งหมดเข้าด้วยกัน ความเข้าใจแนวคิดนี้เพิ่มขึ้นตามกาลเวลา นี่คือเหตุผลว่าทำไมจึงมีความเคลื่อนไหวอย่างเด่นชัดอยู่ในขณะนี้

เราจะทำให้การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นจริงในทางปฏิบัติได้อย่างไร การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนมิได้เป็นแค่แนวคิดทางวิชาการ แต่เป็นทั้งปรัชญาและวิถีชีวิตด้วย หากว่าปัจเจกชนยังไม่มี ความเข้าใจว่าตนเองมีส่วนช่วยในเรื่องนี้ได้อย่างไร แนวคิดนี้ก็ไม่มีทางบรรลุผล หลายปีมาแล้ว คณะกรรมาธิการสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน (UNCSD) ได้บ่งชี้ให้เห็นกว่า 20 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืน ซึ่งหากไม่แก้ปัญหาก็เหมาะสมภายในอีก 2-3 ทศวรรษ ก็อาจก่อให้เกิดผลกระทบที่เกินจะเยียวยาได้ตามมา จิตสำนึกและความรับผิดชอบเช่นนี้แหละ ที่การศึกษาเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืนต้องปลูกฝังให้กับนักเรียนนักศึกษาทั่วโลก

ยูเนสโกเชี่ยวชาญเรื่องใดบ้างในกรอบแนวคิดนี้ ยูเนสโกมีประสบการณ์ยาวนานมากในเรื่องการ

การเรียนวิชา
สิ่งแวดล้อมศึกษา
ในบราซิล

© Marc Deville/Gamma Paris

ศึกษาวิจัยสัมพันธ์ภาพระหว่างมนุษยชาติกับสภาพแวดล้อม นอกเหนือจากเป็นองค์กรหลักสำหรับทศวรรษการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนแล้ว ยูเนสโกยังจะพัฒนายุทธศาสตร์ของตนเองสำหรับอีก 10 ปีข้างหน้าด้วย โดยเน้นปลูกฝังเรื่องนี้ในหลักสูตรของโรงเรียน และหนังสือเรียน เรากำลังจะเริ่มการวิจัยเพื่อประเมินผลการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระบบการศึกษาทั่วโลก ตอนนี้อยู่ที่ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก กำลังทำการวิจัยเรื่องนี้อยู่ และผลที่ได้จะถูกนำมาปรับใช้กับโครงการในอนาคต

คุณจะตอบได้อย่างไรกับประเทศกำลังพัฒนาบางประเทศที่ยินทรานว่าการศึกษาเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืนไม่ใช่ความจำเป็นเร่งด่วน

เราสามารถนำมันมาใช้ได้กับหลักสูตรทุกระดับในประเทศกำลังพัฒนา เมื่อเกษตรกรในชนบทอ่าน

ออกเขียนได้ พวกเขาจะอ่านวิธีใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลงได้จากฉลาก ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงทางด้านสุขภาพตนเอง และลดมลภาวะในสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังสามารถนำความรู้นี้ไปประกอบการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมในระดับชุมชนอีกด้วย... ส่วนผู้เรียนในชนบทที่มีทักษะการศึกษาระดับมัธยมต้นก็มีทางเลือก อาจหางานทำนอกภาคเกษตรกรรมได้ หรืออาจเพิ่มพูนทักษะการตลาดเพื่อผลิตสินค้าหัตถกรรม หรือ อาหารปลอดภัยบริโภค อย่างไรก็ตาม ผมต้องเน้นว่า ถ้าพิจารณาการศึกษารวมทั้งการเพิ่มโอกาสการศึกษาในสังคมมิได้แปลว่ามีการศึกษาเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืนเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ แต่จะต้องกระทำควบคู่ไปกับคุณภาพการศึกษาที่ฝึกฝนทักษะกระบวนการความคิดโดยใช้วิจารณญาณ การศึกษาเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการพัฒนาตนเองและพัฒนาชุมชนด้วยในเวลาเดียวกัน

การพัฒนาอย่าง ยั่งยืน : เหตุการณ์ สำคัญ 6 วาระ

1968

ยูเนสโกจัดการประชุมระหว่างรัฐบาลขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อหาคุณภาพระหว่างการพัฒนา กับสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้เกิดเป็นแผนปฏิบัติการมนุษยกับชีวมณฑล (MAB)

1987

คณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา ซึ่งมีโกร ฮาเล็ม บรันด์ แลนด์ เป็นประธาน ไขว้ตี “การพัฒนาอย่างยั่งยืน” เป็นครั้งแรกในรายงานเรื่อง “อนาคตของมนุษยชาติ” แนวคิดนี้ซึ่งแต่แรกเน้นที่สิ่งแวดล้อมได้พัฒนาจนครอบคลุมมิติเศรษฐกิจและสังคมในการประชุมสุดยอดที่โจฮันเนสเบิร์ก (2002) ปัจจุบันได้รวมมิติอื่นๆ เข้าไว้ด้วย อาทิ วัฒนธรรม ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นบ่อเกิดของการพัฒนา ดังที่ระบุไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรมซึ่งยูเนสโกมีมติรับรองในปี 2001

1992

ประเด็นหลักๆ ของแนวคิดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้รับการระบุไว้ในแผนปฏิบัติการ 21 ของปฏิทินงานศตวรรษที่ 21 ซึ่งรัฐบาลของประเทศสมาชิกให้การรับรองในการประชุมสุดยอดที่เมืองริโอ ปี 1992

2000

รัฐบาลและประมุขของประเทศทั่วโลกที่ร่วมประชุม ณ สำนักงานใหญ่สหประชาตติ นิวยอร์กมีมติรับรองปฏิญญาแห่งสหสวรรค์ ซึ่งเน้นย้ำการสนับสนุนของประชาคมโลกต่อ “การพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง” เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรค์สะท้อนให้เห็นพันธกิจสูงส่งที่มุ่งลดความยากจน และ “สร้างหลักประกันให้สภาพแวดล้อมยั่งยืนสืบไป”

2002

การประชุมสุดยอดโลกที่โจฮันเนสเบิร์กว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนสะท้อนให้เห็นความมุ่งมั่นของประชาคมโลกที่จะส่งเสริมเสาหลักในทางปฏิบัติ ได้แก่ การพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

© STR/EPA/Sipa Paris

ชาวประมงจับปลาทูน่าที่โอไบจัน (โคตตีวัวร์) เขตประมงที่ใหญ่ที่สุดของโลก 17 แห่ง จับสัตว์น้ำเกินจุดที่ธรรมชาติจะสามารถฟื้นตัวได้เอง

▼ “มันมิได้อยู่ที่องค์ความรู้ แต่อยู่ที่การสำรวจประเด็นต่างๆ ในลักษณะที่จับต้องได้มากกว่า การสอนเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องเชื่อมโยงความต้องการของตัวผู้เรียนเข้ากับประเด็นต่างๆ ใน ‘โลกของความเป็นจริง’” สตีเฟน สเตอร์ลิง ที่ปรึกษาอิสระด้านการศึกษาประเด็นสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาที่ยั่งยืนชาวอังกฤษอธิบาย “สิ่งสำคัญคือ ‘ต้องเริ่มในจุดของผู้เรียนก่อน’ เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตน จากนั้นจึงช่วยขยายวิสัยทัศน์ให้กับพวกเขา”

ดังนั้นเป้าหมายจึงมิใช่การสร้างความคิดรวบยอดที่เป็นนามธรรม แต่มุ่งปลูกฝังหน้าที่พลเมืองซึ่งสามารถนำไปใช้กับชีวิตประจำวันของเราได้ และทุกคนก็สามารถทำได้ เช่น การเลือกซื้ออาหารตามฤดูกาล หากเราซื้อสตอร์เบอร์รี่ที่ฝรั่งเศสในเดือนมีนาคม จะเป็นสตอร์เบอร์รี่ที่นำเข้ามาทางเครื่องบินซึ่งจะเปลืองพลังงานมากกว่าการซื้อสตอร์เบอร์รี่ที่ปลูกในฝรั่งเศสในเดือนมิถุนายนถึง 24 เท่า หากผู้คนรู้ว่าการใช้กระดาษในสำนักงานต่อหัวต่อปีคือ 75 กก. หรือเท่ากับต้นไม้หนึ่งต้นก็อาจทำให้พวกเขาใช้กระดาษอย่างระมัดระวังมากขึ้น

โลกใช้จ่ายเกินตัว

ด้วยเหตุนี้แทนที่จะสอนทฤษฎีเรื่องการรีไซเคิลขยะ คลีอิด วิญเนฟใช้วิธีส่งเสริมให้นักศึกษาของเขาที่วิทยาเขตชิวอดิมิ แห่งมหาวิทยาลัยควิเบคทำการศึกษาวเคราะห์วิธีกำจัดขยะของมหาวิทยาลัยอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมข้อสังเกตประการแรกคือทางมหาวิทยาลัยรีไซเคิลแต่กระดาษ ฉะนั้นขยะที่เหลือจึงมีปริมาณมากจนต้องใช้รถบรรทุกมาขนขยะทุกวันโดยเสียค่าใช้จ่ายปีละ 45,000 เหรียญ “เราจึงเริ่มที่จุดนั้นโดยติดต่อบริษัทหลายแห่งที่รีไซเคิลคอมพิวเตอร์เก่า พลาสติก โลหะ รวมทั้งบริษัทที่จัดการขยะอินทรีย์ให้มาเก็บไปได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย” เขาอธิบายตอนนั้นวิศวกรรีไซเคิล เช่น ไม้ถูกนำไปแปรรูปโดยบริษัทที่จ้างพนักงานจากครอบครัวด้วยโอกาส ผลที่ได้คือปริมาณขยะลดลงฮวบฮาบ ทำให้ค่ากำจัดขยะลดลงถึงร้อยละ 80 ทุกฝ่ายมีแต่ได้กับได้

วิญเนฟย้ำว่า “การพัฒนาอย่างยั่งยืนเริ่มที่บ้าน คุณต้องตระหนักว่าทุกอย่างที่คุณทำส่งผลกระทบต่อทั้งนั้น” จากนั้นก็ขึ้นอยู่กับว่าสมาชิกผู้อื่นในสังคมจะสานต่อหรือไม่ “การปรับเปลี่ยนเจตคติเป็นเรื่องสำคัญ และการศึกษาที่ช่วยได้” เคลตัน ไวท์กล่าว “แต่เราต้องช่วยกันสรรค์สร้างสถาบันทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่จะทำให้การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นจริงขึ้นมาได้”

เอ็กแนส บาร์ดิง

© Marc Deville/Gamma Paris

ร้อยละ 20-30 ของสัตว์
สายพันธุ์ต่างๆ กำลังถูก
คุกคามจนอาจสูญพันธุ์
เช่นเดียวกับตะโขงสีน้ำตาล (จระเข้
ตัวใหญ่ปากเรียวแหลม)

ภาพที่เห็น ฉายชัดอย่างยิ่ง เนื่องเพราะนับตั้งแต่ปี 1945 จนถึงปัจจุบันมีการนำที่ดินไปใช้เพื่อการเกษตรกรรมมากกว่าในช่วงทศวรรษที่ 18 และ 19 รวมกันเสียอีก สถิติที่มีนัยสำคัญประการหนึ่งคือ รวร้อยละ 60 ของระบบนิเวศที่ล้ำนสรพรชีวิตบนโลกกำลังอยู่ในสภาพที่ย่ำแย่ลงทุกที หากเป็นเช่นนี้ต่อไป ในอนาคตอันใกล้ความเป็นอยู่ของมนุษย์จะอยู่ในภาวะวิกฤต นี่คือนทสรุปของ “รายงานการประเมินระบบนิเวศของสหวรรษ” ที่ได้เผยแพร่ไปทั่วโลกเมื่อวันที่ 30 มี.ค. โดยเฉพาะที่สำนักงานใหญ่ยูเนสโก ที่ปารีส

ตามคำร้องของสหประชาชาติ นักวิทยาศาสตร์ 1,300 คนใน 95 ประเทศได้ทำการสำรวจสภาพของระบบนิเวศทั่วโลกโดยละเอียด (1) ผล : มนุษย์ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศอย่างรวดเร็วและกว้างไกลภายใน 50 ปีที่ผ่านมากว่าในช่วงเวลาใดๆ ในประวัติศาสตร์ การศึกษาวิจัยดังกล่าว มิได้มุ่งวินิจฉัยสภาพแวดล้อมโดยตรง แต่นั้นการประเมินคุณภาพที่ได้จากระบบนิเวศต่างๆ โดยครอบคลุมประเด็นสำคัญ อาทิ การควบคุมสภาพภูมิอากาศภัยพิบัติทางธรรมชาติ และ น้ำจืด ข้อสังเกตเบื้องต้น : สาเหตุหลักในการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศอย่างรวดเร็วของมนุษย์ ก็เพื่อตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ด้านอาหาร น้ำดื่ม และเชื้อเพลิง อันที่จริงการเปลี่ยนแปลงบางอย่าง “มีส่วนช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและทำให้สภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ดีขึ้นอย่างมาก” รายงานระบุเอาไว้ ตัวอย่างเช่น การเพิ่มผลิตผลทางการเกษตรส่งผลให้ปัจจุบันมีเกินความต้องการของประชากรโลกโดยรวม ความพยายามลดความหิวโหยและปรับปรุงสุขอนามัยเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ได้มาโดยที่เราต้องเสียอะไรไปเป็นการแลกเปลี่ยนบ้าง?

สิ่งที่สูญเสียบ้างหนึ่ง คือ ความหลากหลายทางชีวภาพ ปัจจุบันราวร้อยละ 10-30 ของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม นก และสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำของโลกกำลังถูกคุกคามจน

อาจสูญพันธุ์ได้ ทรัพยากรธรรมชาติก็อยู่ในสภาวะน่าวิตกเช่นกัน อาทิ ปริมาณน้ำจืดกับแหล่งประมง ขณะนี้อยู่ในระดับที่ไม่สามารถรองรับความต้องการในปัจจุบัน โดยที่ไม่ต้องนึกให้ไกลไปถึงอนาคตเลย ผู้เชี่ยวชาญระบุว่า ความเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่องของระบบนิเวศ 15 แห่งจากจำนวนทั้งหมด 24 แห่ง ที่ทำการสำรวจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จะส่งผลร้ายแรงต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ เช่น เกิดโรคภัยใหม่ๆ คุณภาพน้ำลดลง และแหล่งประมงถูกทำลาย อนาคตยิ่งดูมืดมนมากขึ้นเมื่อคำนึงว่าภาวะโลกร้อนขึ้นอาจทำให้ภูมิอากาศเมฆอนกลายเป็นสภาพเป็นทุ่งหญ้าชวาวันน้ำที่แห้งแล้ง ซึ่งหมายความว่าเป็นการยากที่จะแก้ไขความเปลี่ยนแปลงในด้านลบเหล่านี้ให้คืนสภาพเดิมได้

รายงานชิ้นนี้ ชี้แจงต่อไปว่า ประชากรที่ยากจนที่สุดของโลก คือ ผู้ที่ต้องทุกข์ทนมากที่สุดจากภาวะการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ ตัวอย่างเช่น ในอนุภูมิภาคซาราซาของแอฟริกาคาดว่า ประชากรกลุ่มยากจนจะเพิ่มจาก 315 ล้านคนในปี 1999 เป็น 404 ล้านภายในปี 2005

ภายใต้สถานการณ์เช่นนี้ การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหวรรษของสหประชาชาติซึ่งผู้นำของโลกมีมติรับรองเมื่อปี 2000 ย่อมเป็นเรื่องที่ยากยิ่งขึ้นไปอีก นอกเสียจากว่าสังคมมนุษย์จะตัดสินใจช่วยกันบริโภคทรัพยากรธรรมชาติบนโลกใบนี้อย่างประหยัดและคุ้มค่า คณะกรรมการประเมินระบบนิเวศแห่งสหวรรษตั้งข้อสังเกตว่า “การจะบรรลุเป้าหมายได้ จะต้องมีเปลี่ยนแปลงวิธีจัดการกับธรรมชาติแบบหน้ามือเป็นหลังมือในการบริหารทุกระดับ เราทุกคนมองเห็นสัญญาณเตือนภัยต่างๆ ได้อย่างชัดเจนแล้วตอนนี้ อนาคตของโลกอยู่ในกำมือของเราจะบีบก็ตายจะคลายก็รอด”

(1) ระบบธรรมชาติที่ประกอบด้วยอาณาจักรของสิ่งมีชีวิตที่พึ่งพาอาศัยกัน (พีช สัตว์ จุลชีพ)
www.millenniumassessment.org

ทะเลบอลติก: โครงการธรรมชาติ 101

© Scampix Suedde/Sipa, Paris

นักเรียนระดับมัธยมปลายเมืองคาลมาร์ของสวีเดนไม่ได้เรียนเรื่องสภาพแวดล้อมจากตำรา แต่กำลังเรียนเรื่องมลภาวะในทะเลบอลติกจากการนำตัวอย่างน้ำไปวิเคราะห์ โรงเรียนของพวกเขาเป็นหนึ่งใน 200 สถาบันจากเครือข่ายโครงการโรงเรียนเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติของยูเนสโก (ASP) ที่มุ่งปรับปรุงสภาพแวดล้อมของทะเลที่รายรอบด้วยแผ่นดินแห่งนี้

พิศวาส อนุญัตติรังษิ์ แปล

บท ชั้นสองของโรงเรียนมัธยมปลายเจนนี นิสตรอม ในคาลมาร์ซึ่งเป็นเมืองท่าเล็กๆ ทางตะวันออกเฉียงใต้ของสวีเดน ห้องปฏิบัติการที่ใช้เป็นชั้นเรียนปลูกฝังจิตสำนึกเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมสะอาดสะอาดอันไม่มีที่ติ เครื่องมือทดลองหลากหลายชนิดถูกจัดวางอยู่บนชั้นอย่างเป็นระเบียบ หลายชิ้นที่ใช้วิเคราะห์ตัวอย่างซึ่งเก็บมาจากการเรียนภาคสนามก็เป็นผลงานที่นักเรียนทำขึ้นเอง ที่มุมหนึ่งของห้อง หลอดแก้วทดลอง 2 ใบบรรจุของเหลวสีเหลืองอ่อนตั้งอยู่บนเตา “พวกเขากำลังทำการทดลองกัน” สเวน อาลิน ครูสอนวิชาฟิสิกวิทยายอธิบายให้ฟังว่าเด็กๆ กำลังสำรวจน้ำที่ได้จากสระแห่งหนึ่งที่อยู่ใกล้เมืองคาลมาร์ ซึ่งอาจมีสารอันตรายปนเปื้อน

ที่ระเบียงด้านหลังห้องปฏิบัติการ มีเรือนกระจกขนาดเล็กซึ่งจัดวางตู้เลี้ยงไม้น้ำหลากหลายชนิด “พวกเขาเป็นคนที่ปลูกและดูแลพันธุ์ไม้น้ำเหล่านี้เอง” อาลินกล่าว ผลการ

ทดลองทุกครั้งของนักเรียนจะถูกบันทึกไว้โดยละเอียดในสมุด เพื่อให้นักเรียนทั้งชั้นเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น

การทดลองดังกล่าวเป็นมากกว่าบทเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เพราะมันคือประจักษ์พยานที่สะท้อนให้เห็นความสนใจในสภาพแวดล้อมอย่างจริงจัง ซึ่งมีได้เกิดขึ้นเพียงชั่วข้ามคืนนับตั้งแต่โรงเรียนแห่งนี้เปิดทำการสอนในปี 1992 ครูอาลินได้พานักเรียนของเธอออกไปเก็บตัวอย่างน้ำจากทะเลบอลติกมาทำการวิเคราะห์คุณภาพของน้ำเป็นประจำทุกปี

ผลที่ออกมาไม่ตีมาโดยตลอด เย่มากเลยทีเดียว “ไม่เพียงแต่ระดับของฟอสฟอรัสและไนโตรเจนเพิ่มขึ้น” ครูอาลินพูดถึงสภาวะขาดออกซิเจนในทะเลบอลติก ตั้งแต่ครูย้ายไปอยู่ที่เกาะโอแลนด์ใกล้ชายฝั่งคาลมาร์เมื่อ 20 ปีก่อน ครูสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงที่น่าใจหายด้านอื่นๆ ด้วย “ปลาหลายชนิดกำลังจะสูญพันธุ์ และอัตราการเจริญพันธุ์ของนกก็ลดลงอย่างต่อเนื่อง” ครูเล่าให้ฟัง เขามีใช้คนคนเดียวที่มีความกังวลใจ ในที่ประชุมรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อมของสหภาพยุโรปที่บรัสเซลส์เมื่อวันที่ 10 มี.ค. ลีนา ซอมสตัดกล่าวเตือนเพื่อนร่วมงานของเธอเช่นกัน รัฐมนตรีสวีเดนท่านนี้นำข้อสรุปที่น่าวิตกของรายงานซึ่งตีพิมพ์เมื่อต้นเดือน มี.ค. ในสต็อกโฮล์มมากล่าวย้ำว่า หากยังไม่มีการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว อีกไม่นาน สิ่งมีชีวิตในทะเลบอลติกก็จะขาดอากาศหายใจ ซึ่งเป็นภาวะที่เกินจะเยียวยาได้

แต่ครูอาลินในวัย 50 กว่า ไม่นิยมแพ้ไปกับการมองโลกในเชิงลบเช่นนั้น ในทางตรงข้าม ครูมั่นใจว่า “อนาคตของ

โลกอยู่ในมือของเยาวชน” นี่คือเหตุผลหนึ่งว่าทำไมเขาจึงเลือกที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมพร้อมกับนักเรียนของเขาในโครงการทะเลบอลติกเมื่อปี 1992 โครงการนี้ซึ่งเปิดตัว 3 ปีก่อนหน้านั้นเป็นผลพวงจากการประชุมรัฐมนตรีศึกษาของยุโรปซึ่งจัดขึ้นที่สำนักงานใหญ่ยูเนสโก ณ กรุงปารีสในปี 1988 บรรดารัฐมนตรีที่เข้าร่วมประชุมมีมติร่วมกัน 2 ข้อ คือ เห็นตรงกันว่าจำเป็นต้องปรับปรุงคุณภาพน้ำในทะเลบอลติก และสองต่างต้องการเห็นความสัมพันธ์อันดีระหว่างเยาวชนในภูมิภาคของตน

โรงเรียน 200 แห่งทักทายแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

แรงบันดาลใจจากที่ประชุม กระตุ้นให้สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติ ฟินแลนด์เชิญตัวแทนทุกประเทศที่มีเขตแดนติดกับทะเลบอลติกมาร่วมประชุมที่เฮลซิงกิในเดือน พ.ค. 1989 สำนักเลขาธิการ เสนอโครงการที่มุ่ง “ส่งเสริมให้โรงเรียนในประเทศที่อยู่ชายฝั่งทะเลบอลติกร่วมกันคิดหาทางแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ประชากรในภูมิภาคกำลังประสบอยู่” ความคิดริเริ่มดังกล่าวซึ่งได้รับการสนับสนุนจากเครือข่าย ASP ได้รับการตอบรับที่น่าพอใจ

15 ปีให้หลัง มีโรงเรียนกว่า 200 แห่งในสวีเดน ฟินแลนด์ เดนมาร์ก โปแลนด์ เยอรมนี รัสเซีย และรัฐอีก 3 รัฐแถบทะเลบอลติก เข้าร่วมในโครงการทะเลบอลติกนี้ แม้ว่าเป้าหมายจะไม่เปลี่ยนไปจากปี 1989 แต่ปัจจุบันโครงการเน้นที่การพัฒนาอย่างยั่งยืน มาร์ติน เวสติน ผู้ประสานงานโครงการของสวีเดน อธิบายว่า “เป้าหมายอยู่ที่การช่วยให้

เนื่องจากมีลักษณะปิด ในบางส่วน อีกทั้งมีระดับน้ำตื้น ทะเลบอลติกจึงถูกมลภาวะคุกคาม

ทุกปีเด็กนักเรียนจะนำตัวอย่างน้ำไปประเมินคุณภาพ

© Lyceé Jenny Nyström, Kalmar, Suède

- ▶ นักเรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติในมิติทางวิทยาศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม”

ก้าวของความสำเริง : ความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนนักเรียน

ที่สำคัญยิ่งกว่าการปลูกจิตสำนึกเรื่องสิ่งแวดล้อม โครงการมุ่งเน้นส่งเสริมการทำงานร่วมกันของนักเรียนในประเทศต่างๆ เป็นเวลาหลายปีแล้วที่ครูอาลินได้ทำงานร่วมกับโรงเรียนที่โรงเรียนของเมืองคาลมาร์ ที่อยู่ในสวีเดน และในรัสเซีย ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ยังไม่ได้รวมในโครงการทะเลบอลติก แต่คาดว่าในไม่ช้าก็อาจจะเข้าร่วมเครือข่าย ASP ของยูเนสโก ในเดือน พ.ค. 2003 นักเรียนราว 30 คนจากโรงเรียนมัธยมปลายที่เซเลโนกราดส์ ในจังหวัดคาลินินกราดของรัสเซียมาอยู่ที่คาลมาร์หนึ่งอาทิตย์ หลังจากนั้นในฤดูใบไม้ร่วงของปีถัดมาพวกเขาที่เป็นฝ่ายต้อนรับเพื่อนๆ ชาวสวีเดนที่รัสเซีย สตีนา แอนเดอร์สัน และมาเรีย คาร์สัน เด็กจบ ม.6 สองคนที่ร่วมเดินทางไปในครั้งนี้กล่าวว่า มันเป็นประสบการณ์ที่ “ลืมไม่ลง”

ถึงจะมีความกังวลใจในตอนแรก “แต่เราก็ได้รู้อย่างรวดเร็วว่าแม้เราจะมีวัฒนธรรมแตกต่างกัน ทว่าเรามีค่านิยมที่เหมือนกัน” มาเรียเล่า “เรามีเป้าหมายเดียวกันคือ ต่อสู้เพื่อพิทักษ์สิ่งแวดล้อมของเรา” สตีนากล่าวเสริม นี่คือการที่พี่น้องกับของเธอส เชนริคสัน นักเรียน ม.6 ซึ่งเข้าร่วมประชุมเมื่อเดือน ก.ย. ที่ผ่านมานักคา โกลัสต็อกโฮล์ม การประชุมนี้จัดขึ้นโดยคณะกรรมการกลางของโครงการบอลติกเยาวชนราว 100 คนจากเก้าประเทศที่รายรอบทะเลบอลติก และจาก

นักเรียนเรียนวิชา
นิเวศวิทยาภาคสนาม

© Lycée Jenny Nyström, Kalmar, Suède

ภูมิภาครอบทะเลสาบวิคทอเรียในแอฟริกามาอยู่ร่วมกันเป็นเวลาหนึ่งสัปดาห์เพื่อเรียนรู้กระบวนการที่ทำให้เกิดภาวะน้ำเน่าเสีย รวมทั้งผลกระทบเพื่อหาหนทางอยู่รอดให้กับปลาทูน่า

ก่อนถึงการประชุมนี้ วิทยาลัยแต่ละแห่งที่ได้รับเชิญให้เข้าร่วมต้องร่างข้อเสนอที่มุ่งจัดมลภาวะซึ่งกำลังคุกคามทะเลบอลติก เทเรสเล่าว่า “เกือบร้อยละ 70 ของพื้นที่การเกษตรในสวีเดนผลิตอาหารสัตว์ ดังนั้น จึงเป็นการดีถ้ามีการลดการผลิตเนื้อสัตว์ เพราะจะเป็นการลดการผลิตอาหารสัตว์และลดการใช้ปุ๋ย ซึ่งเราพบตะกอนปุ๋ยได้ตามแม่น้ำลำคลองและท้องทะเล” นี่เป็นเพียงข้อเสนอแนะหนึ่งที่ได้รับ การถกเถียงระหว่างสัปดาห์ของการสัมมนา โดยมีพวกผู้เชี่ยวชาญนั่งฟังแนวคิดที่เยาวชนนำเสนออย่างตั้งอกตั้งใจ

เทเรสอายุ 19 ปียอมรับว่า เมื่อ 2-3 ปีที่แล้ว เรื่องสิ่งแวดล้อมไม่ได้อยู่ในหัวสมองเธอเลย แต่หลังจากมาเรียนที่โรงเรียนแห่งนี้ นิสตรอม ได้ 3 ปี เธอบอกว่าเดี๋ยวนี้เธอรู้แล้วว่าผลกระทบของเธอจะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมอย่างไรบ้าง เมื่อเธอจบ ม.6 แล้ว เธออยากเรียนต่อคณะสิ่งแวดล้อมที่มหาวิทยาลัยอเมียงทางตอนเหนือของสวีเดน

แต่ครูสเวน อาลิน ต้องการตั้งเป้าหมายที่สูงเกินไป “ผมไม่ได้ตั้งเป้าให้นักเรียนของผมทุกคนออกไปเป็นนักนิเวศวิทยาไฟแรง ผมเพียงต้องการให้พวกเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบ” เขากล่าว เป้าหมายของเขามุ่งผลหรือไม่? ตั้งแต่ปี 1992 หลายอย่างในโรงเรียนนิสตรอมเปลี่ยนไปมาก ไม่เพียงแต่ที่โรงอาหารมีการรีไซเคิลขยะเท่านั้น แต่โรงเรียนยังมีจักรยาน 30 คัน เพื่อใช้ในการไปทัศนศึกษา และสภาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนก็หวังว่าจะได้รับมอบตรา “โรงเรียนมัธยมปลายที่อนุรักษ์ธรรมชาติ” ในไม่ช้าอีกด้วย

แอนน์ - ฟรังซัวส์ อีแวนต์
ผู้สื่อข่าวอิสระเมืองลุนด์ (สวีเดน)

เด็กเรียนญี่ปุ่นเยียมยอด ด้านการป้องกันภัยสึนามิ

พิทวัส ปญญัตติธวัช แปล

โฟกัส

35

© AP/Sipa, Paris

พิบัติภัยสึนามิที่ทำลายชายฝั่งมหาสมุทรอินเดียจนพังพินาศเมื่อไม่นานมานี้ ส่งผลให้บริเวณที่เสี่ยงภัยสูงจำเป็นต้องหาทางลดผลกระทบอันเกิดจากมหันตภัยธรรมชาติ ญี่ปุ่นสามารถติดตั้งระบบเตือนภัยสึนามิที่ดีที่สุดในโลกได้เป็นเวลานานมาแล้ว หัวใจของประสิทธิภาพอยู่ที่การปลูกจิตสำนึกให้หยั่งลึกถึงพลเมืองกลุ่มที่อายุน้อยที่สุด

หากดูจากท่าทางของแชมป์ที่กำลังกางแขนชูถ้วยรางวัลในมือ คุณอาจคิดไปว่าทีมของโตโมยา อิราตะวัย 15 ปี เพิ่งจะได้ชัยชนะจากการแข่งขันกีฬาที่มีชื่อเสียงประเภทหนึ่งของญี่ปุ่น

แต่ชัยชนะของอิราตะและเพื่อนร่วมชั้นเรียนอีก 61 คน ในโรงเรียนมัธยมต้นชินโจได้มาจากโครงการเตรียมรับมือกับสึนามิในการประชุมปฏิบัติการประจำปีครั้งที่ 2 เรื่อง “แผนการศึกษาเพื่อป้องกันภัยพิบัติ” ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 27 กพ. 2005 โครงการระดับชาติที่ได้รับการอุปถัมภ์จากคณะรัฐมนตรีและหลายกระทรวงนี้ทำการคัดเลือกแผนป้องกันพิบัติภัยท้องถิ่นที่ดีที่สุดเอาไว้ 20 แผน จากนั้นก็มอบรางวัล ▶

ญี่ปุ่นถูกคลื่นยักษ์สึนามิถล่มเป็นประจำ : เกาะฮอกไกโดเมื่อเดือนกย. 2003

▶ ยอดเยี่ยมให้เพียงรางวัลเดียว

ญี่ปุ่นคำนึงถึงการบรรเทาผลกระทบจากสึนามิอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในที่มีความเสี่ยงสูง เช่น อำเภอทานาเบ ในจังหวัดวาคายามา ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนของอิราตะ เมืองนี้ตั้งอยู่บนคาบสมุทรคิอิซึ่งติดกับเขตแผ่นดินไหวนานไกกับโตนานไก ด้วยเหตุนี้จึงถูกสึนามิถล่มหลายครั้ง และเชื่อกันว่าเป็นเป้าหมายสำคัญที่จะโดนสึนามิถล่มใหม่ถล่มอีกในอนาคตอันใกล้

เนื่องจากถูกล้อมรอบด้วยจุดกำเนิดแผ่นดินไหว ญี่ปุ่นจึงได้พัฒนาระบบเตือนภัยสึนามิแห่งชาติขึ้น ซึ่งได้รับการยอมรับว่าดีที่สุดในโลก ทว่าการเตือนภัยตามลำพังมีความหมายน้อยนิด “การเตือนภัยเพียงอย่างเดียวไม่อาจช่วยชีวิตได้” ฮาจิโอะ ฮายาชิ ศาสตราจารย์ศูนย์วิจัยระบบบรรเทาภัยพิบัติแห่งมหาวิทยาลัยเกียวโต ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการจัดงานนี้อธิบาย “ระบบเตือนภัยเปรียบได้กับโกปิ่น ผู้คนจำเป็นต้องมีการเตรียมการให้พร้อมเสียก่อนจะเหนี่ยวไกยิง”

ทำงานแข่งกับเวลา

ระบบเตือนภัยของญี่ปุ่นน่าทึ่งมาก และพัฒนาอย่างรวดเร็วในทศวรรษ 1980 ในปี 1983 ประชากรล้มตาย 100 คน เมื่อคราวที่แผ่นดินไหวความรุนแรง 7.7 ริกเตอร์ ก่อให้เกิดสึนามิพัดถล่มชายฝั่งทะเลญี่ปุ่น ระบบเตือนภัยใช้เวลา 17 นาที แต่สึนามิถล่มภายในเวลา 7 นาที

ระบบที่ใช้ในปัจจุบันอาศัยเครือข่ายเครื่องตรวจวัดความสั่นสะเทือน 180 เครื่องที่ต่อสายมาถึงสถานีเฝ้าระวังบริเวณชายฝั่ง การตรวจวัดความรุนแรงของแผ่นดินไหวในชั้นต้น พร้อมทั้งส่งสัญญาณไปยังหนึ่งในหกของสถานีตรวจ

วัดประจำภูมิภาค กินเวลาเพียง 2 นาทีเท่านั้น

จากนั้นเวทมนตร์คอมพิวเตอร์ก็เริ่มขึ้น สมาคมอุทุนิยมวิทยาญี่ปุ่นได้คำนวณสถานการณ์จำลองเอาไว้ถึง 100,000 แบบ โดยจำแนกตามสถานที่ ความลึกและความรุนแรงของแผ่นดินไหวในแต่ละครั้ง ภายในเวลา 1 นาทีสถานการณ์จำลองที่คำนวณเอาไว้จะคาดการณ์ได้ว่าแผ่นดินไหวครั้งนั้นจะก่อให้เกิดสึนามิหรือไม่? และเกิดที่ใด? แล้วคำเตือนก็จะปรากฏบนจอทีวีจากนั้นมาตรการลดภัยพิบัติของท้องถิ่นที่วางเอาไว้ก็จะเริ่มนำมาปฏิบัติทันที

การคำนวณดังกล่าวอาจคลาดเคลื่อนได้ อาจคำนวณพลาดสึนามิเล็กๆ หรืออาจคำนวณผลกระทบเกินเลยความเป็นจริงไปบ้าง ทว่าเมืองอาจถูกสึนามิถล่มใหญ่ถล่มในอนาคตอันใกล้จากจุดกำเนิดแผ่นดินไหวนานไกที่อยู่ทางชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิกของญี่ปุ่น พวกเขาก็ไม่ทิ้งทางเลือกอื่นๆ “ความรวดเร็วสำคัญยิ่งกว่าความแม่นยำ” อิราชิกล่าว

บรรดาผู้เชี่ยวชาญคิดว่าถึงเวลาที่จะเกิดแผ่นดินไหวที่นั่นแล้ว ความหวาดหวั่นสูงสุด คือ โตเกียวจะโดนซ้ำเติมๆ แต่สึนามิก็เป็นภัยอันตรายที่น่าวิตกสำหรับผู้คนตามชายฝั่งทุกแห่ง สถานการณ์จำลองบ่งชี้ว่า แผ่นดินไหวที่นานไกความรุนแรง 8.6 ริกเตอร์ จะก่อให้เกิดคลื่นสึนามิสูงถึง 7.5 เมตร ที่เมืองวาคายามา ภายใน 8 นาที

ระบบเตือนภัยของญี่ปุ่นจะสามารถเตือนภัยได้ทันเวลา แต่ผู้คนจะมีการเตรียมตัวพร้อมรับมือกับมันหรือไม่?

เกมของเด็ก

กิจกรรมการเตรียมตัวให้พร้อมจะถูกจัดขึ้นในเมืองชายฝั่งส่วนใหญ่ของญี่ปุ่น การฝึกฝนเริ่มตั้งแต่อายุยังน้อย เริ่มด้วยการสร้างแผนที่บังบริเวณที่อาจถูกผลกระทบจากสึนามิ ซึ่งอิงคู่มือการป้องกันภัยสึนามิของญี่ปุ่นที่แจกจ่ายโดยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แผนที่เหล่านี้แสดงบริเวณที่เสี่ยงภัยร้ายแรง เช่น ถนนแคบๆ ซึ่งอาจถูกน้ำท่วมมิด หรือสะพานที่อาจถูกคลื่นสึนามิถล่มจนพังทลาย นอกจากนี้ยังแสดงจุดที่ควรอพยพไปอยู่ให้เห็นชัดเจน

องค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้มีทานาเบชนะ คือ แผนที่สามมิติของชายฝั่งซึ่งแสดงภาพบริเวณที่น้ำจะท่วมเมื่อเกิดสึนามิ เด็กอีกกลุ่มหนึ่งคาดการณ์เวลาที่สึนามิจะมาถึงโดยวิธีออกไปสัมภาษณ์ผู้คนในเมืองที่เคยเผชิญหน้ากับสึนามิว่าใช้เวลาเท่าไรหรือสึนามิจึงมาถึงบ้านของพวกเขา

มาตรการเตรียมรับมือยังคำนึงด้วยว่าสึนามิมักก่อให้เกิดหายนะกับผู้ที่ไม่คุ้นเคยกับสถานที่ด้วย ดังในกรณีสึนามิที่สุมาตราเมื่อเดือนธันวาคมปีที่แล้ว นักเรียนจากสามโรงเรียนในเขตกุซึโมโตช่วยกันสร้างแผนภาพที่เข้าใจง่ายซึ่งแสดงให้เห็นบริเวณที่อยู่เหนือระดับน้ำทะเลและทิศทางของ

ใบปิดแจ้งข่าวสารการป้องกันภัยสึนามิมุ่งไปที่ผู้คนในท้องถิ่น

© David Gyamasi

มหาสมุทรจากทานาเบไปจนทั่วคาบสมุทรค็อ มีการติดตั้งป้ายเหล่านี้ทั่วทั้งเมืองในที่ที่สังเกตเห็นได้ง่าย เพื่อช่วยให้ผู้คนโดยเฉพาะคนต่างถิ่นรู้ว่าควรจะหนีไปหลบภัยที่ไหน ทาคาฮารุ สุกิโมโต ข้าราชการระดับท้องถิ่นกล่าวว่า พวกเขาหวังว่ายูเนสโกจะทำป้ายพวกนี้ ซึ่งได้รับรางวัลรองชนะเลิศของปีนี้ไปใช้เป็นมาตรฐานสากล

นักเรียนมัธยมต้นของโรงเรียนชินโจพยายามชี้ให้ชุมชนเห็นภัยอันตรายจากภัยสึนามิ ด้วยการนำเสนอบทเรียนทางประวัติศาสตร์ที่แหวกแนวผ่าน “คามิชิบาอิ” ละครแบบดั้งเดิมของญี่ปุ่นที่ใช้ภาพวาดประกอบการเล่าเรื่อง พวกเด็กๆ นำเสนอเรื่อง “วันนี้ทำไปโดยไม่คิด” ซึ่งอิงเหตุการณ์ในปี 1944 เมื่อครั้งที่ทางการหยุดการรายงานสภาพดินฟ้าอากาศและข่าวสารด้านภัยอันตรายด้วยเกรงว่าจะทำให้เป็นฝ่ายเสียเปรียบในสงคราม ตัวละครที่เป็นลูกชายของทหารที่ตายในสมรภูมิไม่แน่ใจว่าควรจะทำปฏิบัติตัวเช่นไร จึงถูกสึนามิกลืนหายไปทิ้งแม่ให้อยู่เพียงลำพัง

สื่อต่างๆ ที่ผลิตโดยนักเรียนในทานาเบและที่อื่นๆ ถูกรวบรวมนำมาใช้ในกิจกรรมแสดงบทบาทที่สมมุติ และ

การฝึกเตรียมความพร้อม ที่ทานาเบ ประชากรร้อยละ 80 ออกมาร่วมงานประจำปีนี้อย่างพร้อมเพรียง เมื่อได้ยินเสียงหวอเตือนภัย ผู้คนจะรีบมุ่งหน้าไปยังจุดหลบภัยทันที ท้ายสุด พวกเขาจะร่วมกันวิเคราะห์ว่าใช้เวลาไปเท่าไรและนั่นจะช่วยให้ปลอดภัยได้เพียงใดในสถานการณ์จริง

แต่กิจกรรมการเตรียมพร้อมบางอย่างก็อาจไม่เหมาะกับเด็กๆ เมื่อสามปีที่ผ่านมามีชาวบ้านที่อาศัยอยู่ตามชายฝั่งที่เกิดจากการถมทะเลในคูชิโมโตได้รับข่าวว่าจะเกิดสึนามิภายในเวลาไม่ถึง 10 นาที หลังการเกิดแผ่นดินไหว ในช่วงเวลาซ้อมอพยพ พวกเขารู้ดีว่าการเดินทางไปให้ถึงจุดหลบภัยที่เตรียมการไว้ซึ่งเป็นทางอ้อมกินเวลา 15 นาที

เส้นทางตรงจะต้องตัดผ่านรางรถไฟสายหลักสายหนึ่ง การเจรจากับการรถไฟญี่ปุ่นไปไม่ถึงไหน ในที่สุดชาวบ้านก็ตัดสินใจสร้างสะพานข้ามโดยไม่รออีกต่อไปตอนนี้ พวกเขาสามารถไปถึงจุดหลบภัยได้ภายในเวลา 6 นาที

เดวิด ไชราโนสกี

ผู้สื่อข่าวเอเชีย-แปซิฟิก ของวารสาร Nature

เด็กนักเรียนเล่าเรื่อง
พร้อมภาพประกอบ
เพื่อปลูกจิตสำนึก
เรื่องสึนามิ

ชนเผ่าแซน : การพัฒนาอย่างยั่งยืน ก่อนยุคสมัย

พิศวาส ปญญัตถรังษี แปล

การจัดการเรื่องน้ำ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของการพัฒนาอย่างยั่งยืนต้องอยู่บนพื้นฐานความรู้เรื่องสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในแบบทะลุปรุโปร่ง ชนเผ่าพื้นเมืองมักถ่ายทอดภูมิปัญญาดังกล่าวสืบทอดสู่รุ่นลูก รุ่นหลาน ดังเช่นชนเผ่าแซน ผู้สามารถใช้ประโยชน์สูงสุดจากน้ำที่หายากทางตอนใต้ของทะเลทรายคาลาฮารี (แอฟริกาใต้) สืบต่อกันมาหลายศตวรรษ แต่กระนั้น ภูมิปัญญาที่เคารพยำเกรงระบบนิเวศท้องถิ่นของพวกเขาได้สูญไปในยุคโลกาภิวัตน์

© Kim Lardbrook/EPA/Sipa, Paris

คราว ที่ผู้นำทางการเมืองของสมาคมแซน ไซโคมานิ⁽¹⁾ ร่วมประชุมกับผู้เฒ่าสามคนที่พูดภาษา / นูโบรานดล่องที่สุด พวกเขาขอคำแนะนำเกี่ยวกับกระบวนการเรียกร้องที่ทำกินคืน กลุ่มผู้อาวุโสพูดถึงทรัพยากรสำคัญที่สุด 3 ประการบริเวณตอนใต้คาลาฮารีตามวัฒนธรรมชนเผ่าออบอริจินของพวกเขา นั่นคือ !ฮา (น้ำ) !อาว (ที่ดิน) // คแซม (ความจริง) น้ำกับโอกาสในการเข้าถึงน้ำคือกุญแจในการปกป้องพืชและยึดตอนใต้ของคาลาฮารีเข้าเป็นอาณาเขต

สมาชิกอาวุโสของชุมชนแซนยังคงจำได้ดีสมัยที่ยัง

ไม่มีการขุดบ่อบาดาลที่คาลาฮารีใต้จะมีน้ำที่ผิวดินส่วนเฉพาะยามที่ฝนตกเท่านั้น ผู้คนจึงยังชีพจากพืชอู่มน้ำ ที่สำคัญคือแดงโมปาที่ฉ่ำน้ำ ในศตวรรษที่ 19 พวกที่เข้าไปตั้งถิ่นฐานบริเวณคาลาฮารีใต้ (บริเวณทะเลซายแดนแอฟริกาใต้ นามิเบีย และบอสวานาในปัจจุบัน) ต้องอาศัยภูมิปัญญาพื้นบ้านของชนเผ่าแซนเพื่อความอยู่รอด

สงครามกับน้ำ

เมื่อภูมิภาคนี้ถูกผลกระทบจากสงครามระหว่างนามิเบียกับเยอรมนี (1904-1908) แดงโมกลายเป็นตัวแปรสำคัญของทุกฝ่าย กองทัพเยอรมันต้องพึ่งพา

ผู้อาวุโสชุมชนเผ่าแซน
มองว่าน้ำคือองค์ประกอบ
สำคัญของวัฒนธรรมแซน

ก็จะไปซุดเปลือกไขขึ้นมาแล้วอุดรูด้วยแวกซ์ ถึงแม้ในปัจจุบันพวกเขาจะนิยมใช้ขวดพลาสติกแทนแต่ยังมีฟาร์มหลายแห่งที่ใช้เทคนิคนี้เหมือนเดิม

รัฐบาลอังกฤษและแอฟริกาใต้วิตกเรื่องอธิปไตย เนื่องจากเยอรมนีรุกรานคาลาฮารีได้ ในไม่ช้าอังกฤษก็หันมารบกับเยอรมนีซึ่งเป็นพันธมิตรเดิม รัฐบาลแอฟริกาใต้ในขณะนั้นตัดสินใจส่งคนผิวขาวไปตั้งถิ่นฐานตามชายแดนเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ ช่วงนี้มีการขูดเจาะบ่อน้ำบาดาล ตอนต้นทศวรรษ 1920 รัฐบาลให้ทุนเกษตรกรผิวขาวขูดเจาะบ่อน้ำบาดาลโดยเฉพาะอย่างยิ่ง บริเวณกันแม่น้ำ (แม่น้ำออบ † โนชอบ โมโลโป และคุรุแมน) เพราะขุดพบน้ำบาดาลได้ง่าย

เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมต่อการกับการล่าอาณานิคมและทศโพลี

การขุดบ่อน้ำบาดาลส่งผลกระทบต่อคาลาฮารีได้ ประการแรกทำให้ชนเผ่าแซนซึ่งเร่ร่อนตามฤดูกาลสูญเสียดินแดนของพวกเขาทั้งหมดภายในเวลาไม่กี่ปี มีการสร้างรั้วล้อมที่ดินและไม่อนุญาตให้ผู้คนผ่านเข้าออกตามอำเภอใจ ประการที่สอง ผู้ตั้งถิ่นฐานที่นี่ก็เหมือนที่อื่นๆ ที่เที่ยวไล่เช่นฆ่าสัตว์ป่าอย่างคึกคะนอง ครั้นถึงปี 1927 เมื่อสัตว์ป่าเริ่มหายากความอดอยากแพร่ไปทั่วพื้นที่ ชาวแซนจึงต้องขายแรงงานในฟาร์มแลกกับเงินเพียงน้อยนิดเพื่อใช้ซื้ออาหารที่พวกเขาเคยออกล่าและจัดการด้วยตนเองมาก่อน เจ้าของฟาร์มห้ามไม่ให้พวกแซนทำพิธีตามศาสนาดั้งเดิม ซึ่งรวมการเดินเข้าทรงที่ใช้ในการรักษาโรค ชาวแซนถูกกดขี่ข่มเหงอย่างไร้ความปราณีให้แสดงออกซึ่งเอกลักษณ์ของชนเผ่า เริ่มด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อจำแนกเผ่าพันธุ์ โดยการวัดขนาดของศีรษะ จมูก และอวัยวะสืบพันธุ์ ในช่วงเวลานี้ไม่มีการสืบทอดภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาพื้นบ้านให้แก่ลูกหลาน เพราะเกรงว่าจะเป็นการบ่อนทำลายให้ชนชาวแซนความเปลี่ยนแปลงทั้งหมดก็เนื่องมาจากเทคโนโลยีการขูดเจาะบ่อน้ำบาดาลนั่นเอง

ตอนใต้ของทะเลทรายคาลาฮารีประกอบด้วยดินหลายชนิด แต่ที่พบมากคือเนินทรายสีแดง ยามฝนตกน้ำฝนจะไหลไปตามร่องระหว่างเนินทรายสองเนินที่เรียกว่า “ถนน” เมื่อ “ถนน” หลายสายมาบรรจบกันบริเวณที่น้ำไหลไปไหนไม่ได้จะเกิดเป็น “แอ่ง” ขึ้นบางแอ่ง เกิดขึ้นมาหลายพันปี พวกแซนกล่าวว่าแอ่งประกอบทางเคมี

(1) ภาษาชนเผ่าแซนส่วนใหญ่ใช้สัญลักษณ์นอกเหนือจากตัวอักษร เพื่อแสดงลักษณะเสียงคลิกจากการเคาะลิ้น ซึ่งมีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัว ระบบการถอดเสียงในภาษาแซนจำเป็นต้องใช้สัญลักษณ์อื่นๆ มาช่วย นอกเหนือจากสัญลักษณ์ที่ใช้ในระบบการถอดเสียงด้วยตัวอักษรโรมันเพราะ / นู มีหน่วยเสียงพื้นฐานถึง 145 เสียง ซึ่งมากกว่าภาษาอังกฤษมาตรฐานถึง 3 เท่า สัญลักษณ์หลายตัวที่ใช้นำมาจากตัวอักษรของสมาคมการถอดเสียงสากล
† = คลิกที่พื้น
! = คลิกที่ปุ่มเหงือก - เพดาน
// = คลิกที่ด้านข้างทั้งสองของลิ้น
/ = คลิกที่เพดาน

อาหารและน้ำในทะเลทรายเพื่อเลี้ยงปากท้องกำลังพลรวมทั้งม้าและอูฐ ช่วงนี้เป็นช่วงร้อนที่สุดของฤดูร้อนอุณหภูมิขึ้นไปถึง 50 องศาในที่ร่มซึ่งก็หายากมาก ผู้ทำสงครามทั้งสองฝ่ายลักพาตัวผู้นำทางชาวแซนไปช่วยหาอาหารและน้ำ ตลอดจนนำทางผ่านบรรดาเนินทรายที่ไกลสุดลูกหูลูกตา

ชนเผ่าแซนมีเทคนิคเฉพาะตัวมากมายในการหาและจัดการเรื่องน้ำ มีการนำไขออกจากเปลือกไขนกกระจอกเทศและล้างก่อนนำไปฝังในเนินทรายแดงให้ลึกๆ ในช่วงฤดูฝน น้ำจะซึมผ่านเนินทราย หลายอาทิตย์หลังฝนตก น้ำหน้าดินจะเหือดแห้งหมด เมื่อต้องการน้ำ

© South African San Institute (SASRI) Archives

▶ ของแต่ละเนินทรายและแต่ละแอ่ง มีลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งเรื่องนี้ได้รับการยืนยันโดยนักวิทยาศาสตร์แล้ว ปัจจุบันมีการทำเหมืองเกลือที่บางแอ่ง ชนเผ่าแซนรู้ดีว่า “ถนน” สายไหนที่ปลูกพืชแล้วให้ผลผลิตที่ดีที่สุด และแอ่งไหนที่เติมน้ำหน้าดินได้ภายหลังฝนตก รู้ด้วยว่าน้ำจากบางแอ่งทำให้ท้องเสียทันที หรือถึงขนาดเป็นพิษต่อมนุษย์ได้ แต่พวกเขาวิธีพื้นบ้านที่ทำให้น้ำบางแอ่งสะอาดได้ พวกเขาจะตั้งชื่อแอ่งต่างๆ เพื่อเตือนความจำ อาทิ แอ่งท้องเสียใหญ่ (เซาสนดี † แกัส)

ในช่องดำเนินการเรียกร้องที่ดินคืนจากอุทยานแห่งชาติเกมสบอก (ปัจจุบันเรียกว่า อุทยานเซตกันชนคากาลากาติ) เจ้าพนักงานดูแลอุทยานได้ว่าไม่มีน้ำที่ดื่มได้ในบริเวณอุทยาน ทว่าโครงการจัดทำแผนที่แสดงให้เห็นว่าไม่เพียงแต่น้ำหล่อเลี้ยงตลอดอายุขัยพืชเท่านั้น แต่ยังมีแหล่งน้ำหน้าดิน และแหล่งน้ำที่อยู่ใกล้ผิวดินอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งเมื่อ 7 ปีที่แล้วพวกแซนได้แจ้งกับกลุ่มผู้อพยพและเจ้าหน้าที่อุทยานแล้วและผู้เฒ่าบางคนก็ยังไม่รู้เรื่องพวกนี้ดีอยู่

วันที่ 21 มี.ค. 1999 รัฐบาลแอฟริกาใต้มอบพื้นที่ 40,000 เฮกตาร์นอกเขตอุทยานและอีก 25,000 เฮกตาร์ภายในเขตอุทยานให้เป็นนิคมของชาวแซนทางใต้ของคาลาฮารีเพื่อชดเชยความสูญเสียของพวกเขา วันที่ทาโบแมเบ็กส่งมอบผืนดินคืน เหล่าผู้อาวุโสที่พูดภาษา / นู ได้รวมตัว

แตงโม คือ แหล่งน้ำสำคัญ ยิ่งในทะเลทราย คาลาฮารี

ประธานาธิบดี ทาโบ แมเบ็ก ในพิธีส่งมอบที่ดินคืนให้กับชนเผ่าแซนในปี 1999

© AFP, Paris

บทความนี้ตัดตอนมาจากหนังสือเล่มที่ระบุไว้ด้านล่าง ซึ่งจะได้รับ

การตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษในไม่ช้า

น้ำกับชุมชน

พื้นเมือง

บรรณาธิการร่วม :

รัตเจอร์ด โบลเนสส์

ประสานงาน :

WALIR (โครงการสิทธิชนพื้นเมืองกับกฎหมายเรื่องน้ำ)

มหาวิทยาลัยวาเก็นนิงเกิน

(เนเธอร์แลนด์) โม ซิบา และ

ดักกลาส นาคาซิมบา ยูเนสโก -

LINKS (ระบบภูมิปัญญาท้องถิ่น

ของชนเผ่า)

สำนักพิมพ์ยูเนสโก

เขตสงวนชีวมณฑลจับมือกับ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

พิศवास ปทุมรัตน์ชัย ๗๒๘

© Danilo Costa

โฟกัส

41

พื้นที่ของเขตอนุรักษ์ชีวมณฑลที่อยู่ในเขตสงวนชีวมณฑลของนครเฮาเปาโลในบราซิลซึ่งถูกปัญหาการขยายตัวของประชากรและการพัฒนาเมืองคุกคาม กำลังต้อนรับนักท่องเที่ยวที่ทวีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จึงมีการจัดทำโครงการอบรมเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้น เพื่อปลูกจิตสำนึกเยาวชนในพื้นที่ให้ตระหนักถึงความเปราะบางของสภาพแวดล้อมของตน พร้อมกับช่วยจุดประกายเขาออกจากกับดักความยากจนด้วยในเวลาเดียวกัน

ถนน สายที่มุ่งสู่เมืองปารานาเปียกบาตัดผ่านใจกลางปามาตาออตลันติกา ทางแถบแอตแลนติกของบราซิล เมืองขนาดเล็กแห่งนี้ต้องพึ่งพาซานโตอันเดร ซึ่งเป็นหนึ่งในบรรดาเมืองบริหารแถบชานเมืองของนครเฮาเปาโล ที่เป็นส่วนหนึ่งของ “วงแหวนสีเขียว” เมื่อเข้าหน้าร้อน ถนนสายนี้จะถูกแต่งแต้มด้วยดอกมานาโก สีขาวแกมม่วงแดงตัดกับสีเขียวขจีของพฤษภานานาพันธุ์อันอุดมสมบูรณ์ แทบไม่น่าเชื่อว่าจะมีสรวงสวรรค์ตามธรรมชาติอยู่ใกล้อิมมานนครที่มีประชากรถึง 17.8 ล้านคนอย่างเฮาเปาโลถึงเพียงนี้ และภายในเวลาไม่ถึง 40 นาที คุณก็สามารถออกจากโลกคอนกรีตกับยางมะตอยเข้าสู่

ห้วงมหรรรณพอันเขียวชะอุ่มของพืชพรรณไม้ แต่สวรรค์แห่งนี้กำลังถูกคุกคามจากการขยายเขตเมืองอย่างไร้ระเบียบแบบแผนของบรรดาเมืองที่อยู่รอบๆ เมื่อสูญเสียถึงร้อยละ 92 ของพื้นที่ที่เคยมีไปแล้ว ปามาตาออตลันติกาจึงกลายเป็นเหยื่อของเสน่ห์ที่เฝ้าชวนใจผู้คนในระแวกเฮาเปาโลไปโดยปริยายป่าแห่งนี้ซึ่งปกติก็เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอดนินิยมของชาวเมืองเฮาเปาโลอยู่แล้ว มาบัดนี้ต้องต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลให้สภาพแวดล้อมทรุดโทรมอย่างหนักตามมา

นี่คือเหตุผลว่าทำไมยูเนสโกจึงประกาศให้เขตหวงห้ามสีเขียวของเมืองเฮาเปาโลเป็นเขตสงวนชีวมณฑล ทั้งนี้ ▶

เยาวชนกว่า 700 คน
จบหลักสูตรการฝึกอบรม
เพื่อ “งานเชิงอนุรักษ์”

เพื่ออนุรักษ์แหล่งมรดกทางธรรมชาติซึ่งมีความหลากหลายทางชีวภาพมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก และเพื่อทำให้งานพิทักษ์สภาพแวดล้อมงานปรับปรุงสภาพสังคมของชาวบ้าน รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจสอดประสานไปด้วยกัน

ปารานาเปียงกาบาจึงกลายเป็นศูนย์ฝึกอบรมเยาวชนเพื่องานเชิงอนุรักษ์แห่งหนึ่งภายใต้โครงการทางการศึกษาที่ถือกำเนิดขึ้นในปี 1996 โดยมุ่งปลูกฝังนักเรียนให้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน และส่งเสริมการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมในภูมิภาค

ชุมชนใหม่ที่ก้าวไกลสู่เกษตรกรรม

หน่วยงาน 7 แห่งในเขตมหานครเซาเปาโลร่วมมือกับสถาบันป่าไม้ของรัฐจัดทำโปรแกรมฝึกอบรมเยาวชนหญิงชายอายุระหว่าง 15-21 ปีจากครอบครัวด้อยโอกาสเป็นเวลากว่า 2 ปี มีเยาวชนที่จบหลักสูตรนี้ไปแล้ว 700 คนและอีก 290 คนกำลังเข้ารับการอบรม “เราสอนเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ป่าไม้ เกษตรกรรมแบบยั่งยืน และการรีไซเคิลขยะ เพื่อให้พวกเขาตระหนักถึงความจำเป็นในการอนุรักษ์ธรรมชาติ เมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้ว” โรคริโอ วิคเตอร์ ผู้ประสานงานของเขตสงวนฯ อธิบาย และพวกเขาก็จะมีโอกาสหางานทำได้ง่ายขึ้น

ในระยะยาว โครงการนี้ต้องการกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน “เขตวงแหวนสี่เขี้ยวของเซาเปาโลทั้งหมด รวมทั้งป่าและน้ำตกมีศักยภาพมหาศาล นอกจากจะทำให้ผู้คนเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมมากขึ้น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ยังช่วยหางานให้กับคนในชุมชนด้วย” วาเนสซ่า เดซซา ซิลเวียรา ผู้ประสานงานอีกคนหนึ่งกล่าว สำนักเลขาธิการการท่องเที่ยวของรัฐเซาเปาโลชี้แจงว่า กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สามารถเพิ่มขึ้นได้ถึงร้อยละ 70 ภายใน 5 ปี

พวกเขาเด็กผู้ชายและผู้หญิงในชั้นเรียนของหลักสูตรฝึกอบรมเยาวชนปารานาเปียงกาบาดูเหมือนเยาวชนทั่วไปในโลกอังเดร แพนตินี วัย 20 ปีต้องการเป็นดีเจ โปโล ปินแอรอ วัย 16 ปี อยากเป็นตำรวจ ซาลาดิเอล ซานโตสวัย 15 อยากเป็นนายความ... เยาวชนทุกคนใฝ่ฝันที่จะมีอนาคตที่ดีกว่าเดิม พวกเขามาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย อาศัยอยู่แถบชานเมืองที่ยากจนของเมืองใหญ่ๆ จึงต้องเผชิญกับปัญหาที่

© Danilo Costa

เลวร้ายมากมายของสังคม อาทิ ยาเสพติด ความรุนแรงในครอบครัว การว่างงาน ความยากจน...

หนึ่งปีหลังจากเข้าร่วมโครงการนี้ เยาวชนหลายคนบอกว่า ณ วันนี้พวกเขาเปลี่ยนไปแล้ว ซาลาติเอลมองป่าไม้ในมุมมองที่ต่างจากเดิม “เมื่อก่อน ผมมองว่าป่าไม้เป็นที่ที่เราสามารถเข้าไปตัดต้นไม้ได้ตามใจชอบ...มาตอนนี้ ผมรู้ว่ต้นไม้มีความสำคัญต่อเราทุกคน” เขากล่าว เรนาต้า ซิลวา วัย 20 ค้นพบความต้องการในชีวิตของตนแล้ว “หนูอยากทำงานด้านการท่องเที่ยว หนูได้เรียนรู้วิธีการพูดกับผู้คนในฐานะผู้นำเที่ยวแล้วค่ะ” เธอบอก

ผลลัพธ์ที่น่าพอใจ

หลายคนได้เริ่มต้นชีวิตการทำงานแล้ว ไกด์ยูวชนได้นำนักท่องเที่ยวเดินไปตามถนนหลวงสายเก่าที่เชื่อเขาเปาโลกับซานโตสเมืองชายทะเล ซึ่งถูกแปรสภาพเป็นเส้นทางนิเวศ เยาวชนเหล่านี้จะอธิบายให้ลูกทัวร์ตระหนักถึงความสำคัญของป่ามาตาอัสตินดิกาพร้อมทั้งประวัติความเป็นมาของชุมชน รวมทั้งข้อมูลของพันธุ์พืชและสัตว์ท้องถิ่น “เราสามารถโน้มน้าวบรรดาหุ้นส่วนได้ว่าควรจ้างเยาวชนในพื้นที่ให้เป็นไกด์ดีกว่าที่จะไปเอาคนนอกมาทำแม้ว่าจะมีคุณสมบัติเพียงประสงค์ก็ตาม ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาท้องถิ่นไปในตัว

ทำให้เราสร้างงานในเมืองได้หลายตำแหน่ง” อาเนสซากล่าว ผลลัพธ์ประจักษ์แจ้งในตัวเองโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเยาวชนจำนวนมากในปัจจุบันสามารถเป็นอิสระจากกับดักของการกีดกันทางสังคมได้สำเร็จ อีเลน คริสติน่า อัลเวลดา ซิลวา วัย 19 คือหนึ่งในบรรดาเยาวชนที่ทำหน้าที่ไกด์ การเข้ารับการฝึกอบรมทำให้เธอเอาชนะนิสัยขี้อายของเธอได้ เธอใฝ่ฝันอยากเรียนชีววิทยาในมหาวิทยาลัยเหมือนเอ็ดนาลาวา อปาเรซิดา โอลิเวียรา เพื่อไกด์วัย 18 ที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนการท่องเที่ยว มันเป็นชัยชนะของเธอที่ได้ เพราะพ่อแม่คัดค้านไม่ต้องการให้ลูกสาวเข้าอบรมในหลักสูตรนี้ “พ่อกับแม่ต้องการให้หนูทำงานในบาร์ของเราต่อไป เพราะคิดว่าการเรียนเรื่องพวกนี้เสียเวลาเปล่า” เธอเล่า

เสียเวลาเปล่าอย่างนั้นหรือ? ในซาเบอร์นาโด โดกัมโป ซึ่งเป็นชุมชนทางใต้ของเขาเปาโล เยาวชน 18 คนเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรนี้เป็นเวลา 2 ปี เมื่อจบหลักสูตร พวกเขาทุกคนได้งานทำเป็นไกด์ให้กับสำนักงานท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเขาเบอร์นาโดในสายชายฝั่งทะเล

กาเบรียลลา มิแซลลอดี

ผู้สื่อข่าวอิสระจากเขาเปาโล (บราซิล)

ดอกมานาโก เขตสงวน
เขาเปาโลเป็นแหล่งที่มี
ความหลากหลายทาง
ชีวภาพมากที่สุด
แห่งหนึ่งของโลก

เปิดม่านละครเรื่องเอดส์

โรคเอดส์ที่แพร่ระบาดและคร่าชีวิตผู้คนทุกวัยได้กลายเป็นอุปสรรคใหญ่หลวงต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในแอฟริกา สำนักงานยูเนสโกที่ดาการ์เลือกแนวทางป้องกันเอดส์ในแบบที่ต่างออกไปโดยสื่อผ่านพรอสเพอร์ คอมเปอาร์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะการละครแบบปฏิสัมพันธ์

© Prosper Kompre, Burkina Faso

โฟกัส

44

ภาพประกอบจากคู่มือ
“เอดส์กับการละคร”

พิศวาส ปกนุต์รังษี แปล

ในกลางตลาดเมืองมังกา ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของเมืองอุอา กาดู ฎู 105 กม. บรรดาพ่อค้าแม่ค้าทยอยกันเก็บร้านขณะที่ดวงอาทิตย์กำลังจะลับขอบฟ้าท่ามกลางความโกลาหลของการขายเบียร์ข้าวฟ่างที่ผลิตขึ้นเองในท้องถิ่น คณะละครเร่ ATB ก็เริ่มจัดฉากเตรียมการแสดงต่อหน้าฝูงชนที่เฝ้ารออย่างใจจดใจจ่อ ชั่วโมงเดียวเขาก็เสร็จเรียบร้อย ละครสำหรับเย็นวันนี้คือเรื่องกระแอมไอของอสรพิษ ซึ่งมุ่งปลุกจิตสำนึกในเรื่องวัณโรค ที่มักเชื่อมโยงกับโรคเอดส์และการติดเชื้อเอชไอวี ละครเรื่องนี้ได้รับการสนับสนุนจากโครงการวัณโรคแห่งชาติและหน่วยงานสาธารณสุขของภูมิภาค

เมื่อละครเปิดฉาก คนดูพากันโห่ที่ไม่ใคร่ไหนเกิดขัดข้อง แล้วผู้ชมก็ส่งเสียงแสดงความรู้สึกร่วมไปกับการแสดงตลอดทั้งเรื่อง พวกเขาตะโกนโห่ “คนไข้” ที่ไม่ยอมเข้ารับการรักษาอย่างถูกวิธี หรือไม่ก็ตอบคำถามที่บอกนักแสดงร้องถามคนดูเพื่อตั้งให้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย เมื่อละครที่เอะอะมะเทิงเรื่องนี้จบลง คนดูก็ขมิ้มหน้าซักถามปัญหาอย่างกระตือรือร้น บรรดานักแสดงและเจ้าหน้าที่อนามัยมีอาชีพช่วยกันไขข้อข้องใจดังกล่าว

“เราจะรู้ได้ยังไงว่าเป็นวัณโรคหรือเปล่า” ผู้ชมผู้ช่วยคนหนึ่งถาม

© Georges Gobet/AFP, Paris

“คุณวินิจฉัยโรคเองไม่ได้ แต่ถ้าคุณไอนานกว่า 2 อาทิตย์ คุณควรไปที่สถานอนามัย” สมาชิกของทีมสาธารณสุขตอบ

“ผมไม่รู้มาก่อนว่าการรักษาไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ดีจังที่รู้” ซาลิฟ เตียงเดรบีโอโก ชาวบ้านคนหนึ่งที่เคยเดินผ่านมาเห็นการแสดงละครเลยหยุดดูกล่าวขึ้นมา

ปฏิกริยาจากคนดูซึ่งบางครั้งก็ใช้ถ้อยคำรุนแรง คือ หัวใจของละครเวทีที่ถือการมีส่วนร่วมโดยตรงจากผู้ชม ละครแนวนี้ซึ่งคณะละครเร่ ATB นิยมใช้แพร่หลายถูกนำมาใช้ในปัจจุบันโดยองค์กรพัฒนาเอกชนและสถาบันต่างๆ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารในเชิงป้องกัน ซึ่งนับเป็นความจำเป็นเร่งด่วนในบูร์กินาฟาโซที่มีอัตราการติดเชื้อเอชไอวีสูงกว่าร้อยละ 4 เป็นหนึ่งในบรรดาประเทศซึ่งประสบภัยเอชไอวี รุนแรงที่สุดในทวีป

ขณะที่การรณรงค์เผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบเดิมๆ เผยให้เห็นข้อจำกัด แต่ละครสามารถสื่อสารให้ประชาชนกลุ่มใหญ่ๆ สนใจได้สำเร็จโดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่มีการศึกษาน้อย เมื่อข่าวสารถูกห่อหุ้มในรูปแบบของละคร กฎเกณฑ์เรื่องการป้องกันก็เป็นที่ยอมรับกันง่ายขึ้น และผู้ชมก็จดจำข่าวสารได้แม่นยำ ดังนั้นแทนที่จะมุ่งตักเตือนห้ามการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ละครเลือกนำเสนอตัวละครหญิงที่ต้องเผชิญกับผล

ร้ายๆ ที่ตามมา อาทิ มีท้องโดยบังเอิญ ถูกไล่ออกจากโรงเรียน ติดเชื้อเอชไอวี เป็นต้น...ซึ่งผู้ชมเข้าใจดีและไม่มีผู้ชมคนใดอยากเป็นตัวละครที่รังเกียจเหยียดหยามผู้ติดเชื้อหรือแสดงพฤติกรรมเยี่ยงคนไม่รับผิดชอบ

ทำลายความเจ็บงับ

นี่คือเหตุผลว่าทำไมสำนักงานยูเนสโกที่ดาคาร์ฟังพาพรอสเพอร์ คอมเปาเร่ ผู้อำนวยการผู้ก่อตั้งคณะละครเร่ ATB เขาผู้ยึดมั่นการแสดงแบบให้คนดูมีส่วนร่วมโดยตรงผู้นี้ได้จัดฝึกอบรมให้คณะละครของแอฟริกาตะวันตกถึง 20 คณะแล้ว เขาอธิบายว่า “พลังของโรคร้ายนี้ได้มาจากความเจ็บงับที่โอบล้อมมันอยู่ ต้องขอบคุณละคร ที่ทำให้เราสามารถนำพาผู้ชมออกมาจากเขตมรณะแห่งความเจ็บงับเพื่อแสดงพฤติกรรมที่ถูกสุขอนามัยได้สำเร็จ” ในช่วงอบรมปฏิบัติการ เขานำเสนอคู่มือ “เอชไอวีกับการละคร” ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานดาคาร์ เพื่อให้นักแสดงทุกคนสามารถปลูกจิตสำนึกเกี่ยวกับเอชไอวีได้อย่างถูกต้องเหมาะสม “มันคือเครื่องมือ ส่วนนักแสดงรุ่นเยาว์ให้รู้ขั้นตอนที่หลากหลายในการสร้างงานละครเรื่องเอชไอวี นั่นคือรากฐานของการสร้างตัวละครและการกำกับตัวละคร” พรอสเพอร์กกล่าว

หนังสือเล่มนี้เสนอแนวทางการสร้างตัวละครที่มีมิติ ▶

ในบูร์กินาฟาโซ อัตราการติดเชื้อเอชไอวี สูงกว่าร้อยละ 4

- ▶ สมจริง มิใช่เป็นเพียงนกแก้วนกขุนทองที่คอยป่าวประกาศข่าวสารเท่านั้น นอกจากนี้ยังอธิบายวิธีพัฒนาโครงเรื่องโดยอิงปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรคร้าย เช่น ความยากลำบากในการพูดเรื่องเช็กส์กับพ่อแม่ หรือการนอกใจ ตลอดจนวิธีโน้มน้าวใจให้คู่นอนใช้ถุงยางอนามัย

กับคณะ ATB ของเขา พรอสเพอร์ได้เขียนบทและกำกับละครเกี่ยวกับเอดส์/เอชไอวีไว้มากมาย เมื่อ 15 ปีก่อนโรคเอดส์ที่แพร่ระบาดบันดาลใจให้เขาเขียนและกำกับเรื่องโรคร้ายแห่งศตวรรษ ตามมาด้วยเรื่อง ตัวเชื่อมโยงที่ร้ายกาจ และ ซิดา ซิต ซิดา (เอดส์ในภาษาฝรั่งเศส คือ ซิดา) ส่วนเรื่อง ฝ่ายที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย เสนอเรื่องราวของเด็กมัธยมปลายกลุ่มหนึ่งที่ต้องเผชิญปัญหาร้ายแรงของเอดส์/เอชไอวี ตัวนำฝ่ายหญิงเล่นบทเด็กที่มาจากครอบครัวยากจนแต่เรียนหนังสือเก่ง ลงท้ายเธอต้องยอมไปอยู่กับนักธุรกิจร่ำรวยที่ติดเชื้อเอชไอวี เพื่อสนองความต้องการทางวัตถุของครอบครัวเธอ การนำเสนอละครในแนวนี้อาจเป็นการริเริ่มจากคณะ ATB เองหรือเกิดจากความร่วมมือกับสถาบันต่างๆ ก็ได้ อาทิ กับหน่วยงานด้านประชากรและการต่อต้านโรคเอดส์/เอชไอวี หรือกับสภาต่อต้านเอดส์/เอชไอวีแห่งชาติหรือองค์กรด้านสุขอนามัยครอบครัว

ละครเป็นเครื่องมือสื่อสารที่ยืดหยุ่น

“เอดส์/เอชไอวี ครอบคลุมประเด็นต่างๆ ด้านเช็กส์ บางครั้งก็รวมมิติศาสนาและวัฒนธรรมด้วย เราต้องพูดเรื่องพวกนี้ได้อย่างอิสระ ละครเวทีช่วยให้เราสื่อสารเรื่องต้องห้ามและกระตุ้นผู้คนให้ก้าวออกมาจากความเงียบงัน ความละอายใจ และการยอมแพ้มั่วซุกซน เราสังเกตเห็นด้วยว่า ระหว่างการแสดง พวกที่ปกติเป็นคนไม่ยอมพูดจากลับมีการแสดงออก มีปฏิกริยากับตัวละคร” พรอสเพอร์ชี้แจง

ละครแนวนี้ได้รับความนิยมแพร่หลายดังจะเห็นได้จากตารางแสดงที่แทบไม่มีวันหยุดของคณะของเขา ขณะที่นักแสดงเล่นเรื่อง กระแอมไอของอสรพิษ ในมังงา นักแสดงอีกกลุ่มหนึ่งกำลังแสดงเรื่อง ที่ดิน ซึ่งนำเสนอประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินที่หมู่บ้านคายิโบ ซึ่งอยู่ห่างออกไป 20 กม.

“เราไม่คิดว่าละครเพียงลำพังจะปฏิวัติเรื่องต่างๆ ได้ แต่เราเชื่อว่าเราไม่อาจเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ได้หากมองข้ามละคร เพราะละครนอกจากจะเป็นเครื่องมือสื่อสารกับมวลชนแล้ว ยังเป็นเครื่องมือสื่อสารในชุมชนด้วย เป็นเครื่องมือสื่อสารที่ยืดหยุ่น และมีประสิทธิภาพเมื่อมีการยกประเด็นที่

ละเอียดอ่อนขึ้นมาพูด” พรอสเพอร์อธิบาย และเอดส์ก็เป็นหนึ่งในประเด็นดังกล่าวอย่างที่ไม่มีการปฏิเสธได้

แมทธิว บองกุง
ผู้สื่อข่าวรอยเตอร์ส จากอูากา ตูกู
(บูร์กินาฟาโซ)

ละครกลายเป็นเครื่องมือป้องกันที่มีประสิทธิภาพมากกว่าวิธีการเผยแพร่ข้อมูลในแบบเดิมๆ

ผู้หญิงเอเชียปาสลงทุน เพื่อวันข้างหน้า

บุษยา แดงประเสริฐศรี แปล

โฟกัส

47

© Victor Manuel Camacho Victoria, Mexico

หน้าที่รับผิดชอบต่อพลผลิตอาหารครึ่งหนึ่งของโลกทำให้ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญต่อความมั่นคงด้านอาหารอันยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา หากพวกเธอก็มีช่องทางเข้าถึงที่ดินและเงินลงทุนได้น้อยกว่าพวกผู้ชายอย่างมาก ด้วยเหตุนี้เองการให้สินเชื่อรายย่อยซึ่งปี 2005 ถือเป็นปีสากล จึงดูเหมือนทางแก้ปัญหามิเพียงประการเดียวที่จะยุติวงจรอุบาทว์แห่งความยากจนได้ ตัวอย่างหนึ่งได้แก่ โครงการในจังหวัดเอเชียปาส (เม็กซิโก) ซึ่งยูเนสโกให้ทุนสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้หญิงก้าวหน้าขึ้นทั้งเรื่องสินเชื่อและการศึกษานวน

หญิงชาวช็อคซิลส่วนใหญ่อ่านเขียนไม่ได้

มาเรีย เปเรซ เปเรซ จากอำเภอชินาคันตัน ไม่เคยนึกเลยว่าตัวเองจะจับดินสอเป็นตอนอายุ 48 หรือว่าหยิบหนังสือแบบฝึกหัดขึ้นมาอ่านตัวหนังสือที่เรียงรายเป็นแถวได้รู้เรื่อง “ตอนเป็นเด็กฉันไม่ได้ไปโรงเรียน เพราะต้องดูแลสัตว์เลี้ยงและช่วยพ่อแม่ทำงาน ท่านยากจนมาก แต่ตอนนี้ฉันเสียดายที่ไม่ได้พยายามจะเรียน” มาเรียบอกนางก็เหมือนกับผู้หญิงพื้นเมืองส่วนใหญ่คือพูดได้เฉพาะภาษาที่หัดพูดมาแต่เกิดเท่านั้น

แต่นางก็เป็นคนหนึ่งในจำนวนผู้หญิง 345 คนที่เข้าร่วมชั้นเรียนเขียนอ่านขององค์การอัลเตอร์เนติวา โซลิดาเรีย เอเชียปาส (อัล ซอล) ซึ่งยูเนสโกให้การสนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนนี้ให้สินเชื่อรายย่อยแก่ผู้หญิงยากจนเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงมาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่ของตัวเองและครอบครัว ▶

กลุ่มผู้หญิงหนึ่งใน 25 กลุ่มที่ร่วมโครงการหัดอ่านเขียน จัดชั้นเรียนกันที่ซิดานันท์ซึ่งเป็นเขตเทศบาลที่ตั้งห่างออกมาประมาณ 10 กิโลเมตรจากเมืองซาน คริสโตบัล เดอ ลาส คาสาส์ อันเคยเป็นอาณานิคมมาก่อน และเป็นถิ่นฐานของชาวซ็อดซิลผู้เป็นชนพื้นเมืองสำคัญกลุ่มหนึ่งซึ่งสืบเชื้อสายมาจากชาวมายา ทุกปีภรรยาผู้หนึ่งราวสิบกว่าคนซึ่งทุกคนพากันติดตามตัวจะนัดกันเข้าชั้นเรียนเป็นเวลาหนึ่งชั่วโมง ครูผู้สอนชื่อ โรซาลินดา โบลอม เป็นชาวซ็อดซิลเช่นกันและพูดภาษาเดียวกับผู้เรียน ซึ่งหากพูดภาษาอื่นไม่ได้ เธอก็คงไม่มีทางจัดชั้นเรียนขึ้นมาได้

© Victor Manuel Camacho Victoria, Mexico

โรงเรียนเคลื่อนที่ในบ้านนักเรียน

ชั้นเรียนดังกล่าวจัดขึ้นที่บ้านหลังเล็กๆ ของสมาชิกคนหนึ่งในกลุ่ม ไม่มีทั้งโต๊ะทั้งเก้าอี้ ผู้เรียนยืนเขียนหรือไม่ก็นั่งเขียนกับบนพื้น ซึ่งเห็นชัดว่าไม่สะดวกเลยทั้งสองท่า แต่เนื่องจากพวกเขาเริ่มต้นตั้งแต่จะได้เรียนรู้อะไรไม่ได้กังวลกับอุปสรรคเล็กน้อยเหล่านี้ ผู้เรียนส่วนใหญ่เริ่มหัวเราะกันอย่างประหม่าเมื่อครูมาถึง ซึ่งหมายความว่าถึงเวลาส่งการบ้านแล้ว พอครูบอกว่าจะเรียนคนเดียวเขียนตัวหนังสือไม่ถูก ทั้งกลุ่มก็หัวเราะกันใหญ่พลาถกระซิบกระซาบเป็นภาษาถิ่น การรู้จักตัวอักษรหรือข้อความใหม่ๆ ก็กระตุ้นให้พวกเขาตอบสนองด้วยอาการตื่นเต้นเช่นกัน โรซาลินดา โบลอม ใช้กระดาษแข็งสีขาวแผ่นเล็กเป็นกระดาน เขียนบนนั้นว่า เว-วี-ไว-โว-วู แล้วบอกให้นักเรียนอ่านออกเสียงเพื่อให้แน่ใจว่าพวกเขาจะไม่ลืมบทเรียนครั้งที่แล้ว บรรดาหญิงพื้นเมืองซึ่งเอาลูกเล็กนอนในกระโปรงผืนใหญ่ของตนก้มหน้าก้มตาลอกบทเรียนใหม่ลงสมุด “เราเรียนกันไม่ได้เร็วเท่าที่ใจอยาก เพราะสภาพที่เป็นอยู่ไม่เหมาะกับการเรียนการสอนนัก แล้วครึ่งเดือนถึงจะได้เรียนกันครั้งหนึ่งด้วย แต่ถึงอย่างนั้นผู้หญิงหลายคนก็อ่านออกเขียนได้แล้ว” ครูครูให้ข้อสังเกต พร้อมกับเสริมว่ามาเรียเป็นนักเรียนที่ไปเร็วที่สุดคนหนึ่ง นางกับเพื่อนนักเรียนบางคนเรียนจบระดับแรกในสามระดับแล้ว และตอนนี้กำลังเรียนเรื่องบวกลบคูณหาร “เมื่อก่อนฉันเซ็นชื่อตัวเองไม่ได้ แต่ตอนนี้เซ็นได้แล้ว ฉันดีใจมากเลย” มาเรียเล่าให้ฟังด้วยน้ำเสียงยินดี นางเสริมว่า “ฉันอยากเรียนต่อจะได้ทำบัญชีค้าขายของตัวเองได้ ความเป็นอยู่จะได้ดีขึ้นสักหน่อย” พลาถแจจว่าสามางไม่ได้โกรธเคืองเลย กลับสนับสนุนให้นางเข้าเรียนเพื่อปรับปรุงตัวเอง ด้วยเงินกู้ก้อนเล็กๆ จากอัล ซอล นางก็สามารถปลูกดอกไม้ไว้ขายได้ด้วย เป็นรายได้เสริมเล็กๆ น้อยๆ ของครอบครัว ทุกครั้งที่โรซาลินดาเปิดชั้นเรียนก็จะมีส่วนคนอื่นหนึ่งของอัล ซอลซึ่งรับผิดชอบจัดการเรื่องเงินเชื่อมาร่วมด้วย ขณะที่เธอสอนนักเรียน เขาก็

จากบังกลาเทศ ถึงเซียร์ราลีโอน

อัลเตอร์เนติวา โซลิดาเรีย เซียร์ราลีโอน (อัล ซอล เซียร์ราลีโอน) เป็นโครงการที่ลอกแบบมาจากโครงการสินเชื่อรายย่อยที่ดำเนินการในบังกลาเทศ โครงการนี้เกิดขึ้นเมื่อปี 1998 ในเมืองซาน คริสโตบัล เดอ ลาส คาสาส์ เพื่อให้สินเชื่อแก่ผู้หญิงยากจนที่ต้องการลงทุนเพื่อการค้า เกลาเดีย โรเวโล ผู้อำนวยการโครงการบรรยายให้ฟังว่า ตอนเริ่มต้นโครงการนี้มีผู้หญิงเข้าร่วม 23 คน แต่นับจากนั้นก็ขยายวงกว้างขึ้นจนมีสมาชิกรวม 4,679 ราย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชนพื้นเมืองชาวชนบทที่ทำงานใช้แรงงาน

ผู้หญิงที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับสินเชื่อจำนวน 1,000 เปโซ (เกือบๆ 100 ดอลลาร์สหรัฐ) แต่ก่อนเข้าวงเงินกู้ก็ขยายเป็น 15,000 เปโซ เพื่อใช้ลงทุนประกอบกิจการต่างๆ เช่น เปิดร้านชำเล็กๆ หรือทำธุรกิจซื้อขายผักผลไม้ และไก่ หรือเปิดโรงงานหัตถกรรม โรงงานดอกไม้ประดิษฐ์

อัล ซอล เป็นโครงการที่ ทิลาการ์เซีย กับ เกลาเดีย โรเวโล ร่วมกันคิดว่าจะมีมือทำหลังจากติดต่อกับสมาชิกของธนาคารกรามินในบังกลาเทศ ซึ่งเป็นกิจการของมุฮัมหมัด ยูนัส ผู้ให้ทั้งสองกู้ยืม “ทุนตั้ง

ต้น” จำนวน 20,000 ดอลลาร์โดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2 “เราเริ่มโครงการด้วยเงินทุนก้อนนี้ ต่อมาก็ชำระคืนจนหมดทำให้ทำงานร่วมกับมูลนิธิอื่นๆ ได้” โรเวโลชี้แจง “ผู้หญิงคนไหนที่อยากจะเริ่มค้าขายหรือขยายกิจการลงทุนทำกิจการและต้องการเงินลงทุน คือผู้ที่มีคุณสมบัติยื่นขอสินเชื่อรายย่อยจาก อัล ซอลได้” โรเวโลยืนยันพร้อมทั้งอธิบายว่า การที่โครงการมุ่งเป้าหมายเฉพาะผู้หญิงเท่านั้นก็เนื่องจากผู้หญิงแทบไม่มีช่องทางกู้ยืมมาลงทุนทำกิจการกันเลย “แล้วผู้หญิงก็เชื่อถือได้มากด้วย อัล ซอลมีอัตราหนี้เสียแค่ 0.1% เท่านั้น” ขณะเดียวกันอัล ซอลก็ยังเสนอโครงการอื่นๆ ที่ไม่ใช่เรื่องการเงินด้วย เช่น โครงการหัดเขียนอ่าน โครงการปรับปรุงคุณภาพหัตถกรรมในครัวเรือน และโครงการใหม่เกี่ยวกับเรื่องโภชนาการซึ่งเริ่มเมื่อเดือนมกราคมปีนี้ ปัจจุบันความต้องการสินเชื่อสูงมากถึงขนาดที่อัล ซอล คาดว่า เมื่อถึงปี 2008 จะให้สินเชื่อแก่ผู้หญิงได้ถึง 15,000 ราย

แม้สภาพการเรียน
การสอนจะไม่สะดวก
แต่พวกเขาก็เพียร
พยายามหัดอ่านเขียน

จะรวบรวมเงินชำระหนี้ทุกปี อันเป็นกลยุทธ์ซึ่งได้ผลเป็นที่
มั่นใจว่าจะทำให้ผู้เรียนมาเข้าชั้นแน่นอน

อ่านเขียนได้คือเงื่อนไขรับสินเชื่อ

ตัวแทนของอัล ซอลซึ่งทำงานคู่กับโรซาลินดาที่เป็น
ชาวช็อตซิลเช่นกัน ชื่อโดมิงโก เฮอร์นันเดซ ดิอาซ เขา
ชี้แจงว่าความคิดเรื่องสอนพวกผู้หญิงให้อ่านเขียนเกิดขึ้นเมื่อ
อัล ซอลตัดสินใจว่าจะไม่ยอมให้แม่โป่งหรือพิมพ์ลายนิ้วมือ
บนสัญญากู้ยืม “ถึงพวกเธอจะแค้หัดเขียนเพื่อลงชื่อ อย่าง
น้อยที่สุดก็ต้องเขียนให้เป็นเพื่อจะได้รับสินเชื่อ ซึ่งเงื่อนไขนั้น
ก็เพียงพอที่จะชักจูงให้พยายามเรียนกัน” เขาเล่าต่อว่า “ที่
แรกหลายคนไม่ยอมเข้าเรียน อ้างว่าตัวเองอายุมากแล้ว
สมองก็ทึบ แต่พวกเธอก็ค่อยๆ มั่นใจขึ้นทีละนิด” โครงการ
สอนอ่านเขียนดังกล่าวจัดทำในพื้นที่ของชนพื้นเมืองสี่อำเภอ
ในเชียปาส ได้แก่ ซินาคันตัน, ซาน ฮวน ซามูลา, เตโอฮิสกา
และซาน อันเดรส ลาร์ลาอินซาร์ เมื่อเดือนธันวาคม 2004 มี

หญิงชาวบ้านเข้าร่วมโครงการ 345 คน ส่วนอีก 50 คน เข้าชื่อ
รอเรียนอยู่ เคลาดิโอ โรเวโล ผู้อำนวยการของอัล ซอล ย้ำ
ถึงความสำคัญของโครงการสอนความรู้พื้นฐานโดยระบุถึง
ข้อเท็จจริงที่ว่า ร้อยละ 80 ของสมาชิกอัล ซอลรวม 4,000 คน
ยังอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ เขาเล่าว่า “ปัญหาหลักที่เราพบก็คือ
ขาดเงินทุนสนับสนุนโครงการ แต่ในปี 2002

เราก็ได้รับทุนอุดหนุนจากมูลนิธิริคิสในเบลเยียม
จากนั้นเราจึงสมัครขอรับทุนจากยูเนสโก โครงการของเรา
ผ่านการอนุมัติเมื่อปี 2002 และได้รับทุนก้อนแรกจำนวน
8,000 ดอลลาร์สหรัฐ เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2003 เราได้รับ
ทุนเพิ่มอีก 4,000 ดอลลาร์ แล้วก็เพิ่งลงชื่อในข้อตกลงที่จะ
ดำเนินโครงการนี้ต่อไป”

คุณสมบัติของยูเนสโก

โรเวโลบอกว่าทางยูเนสโกติดตามดูวิธีการที่ใช้ในชั้น
เรียน พร้อมกับเสนอวิธีปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่เป็นปัญหาโดย
อาศัยประสบการณ์ของตนในด้านจัดการศึกษาให้แก่ผู้ใหญ่
เขาชี้แจงว่าเงินทุนที่ยูเนสโกมอบให้ใช้จ่ายเป็นค่าจ้างครู ค่า
อุปกรณ์การเรียนการสอน และเป็นเงินทุนให้ชุมชนที่จัด
ชั้นเรียนกู้ยืม ในส่วนของอัล ซอลก็ต้องจ่ายค่าเดินทางให้แก่
เจ้าหน้าที่ของตน โรเวโลตอบท้ายว่า “เราเขียนรายงานแจ้งให้
ทางยูเนสโกทราบทุกเดือนว่าโครงการเป็นอย่างไรบ้าง” พร้อมทั้ง
เสริมว่าแม้ขณะนี้ทางโครงการมีครูผู้สอนเพียงคนเดียว
โดยมีอาสาสมัครจากมหาวิทยาลัยพูเอบล่า อิบเโรอเมริกันมา
ช่วยบ้างแต่ก็กำลังคิดจะจ้างครูเพิ่มขึ้นอีกคนเพื่อสนองความ
ต้องการที่มีมากขึ้นเรื่อยๆ

เอลิโอ เอ็นริเกซ โดบาร์
ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์รายวัน
“ลา จอร์ดานา”ของเม็กซิโก

แนะนำเว็บไซต์ว่าด้วยการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

<http://www.unesco.org/education/>

ภาษา : อังกฤษและฝรั่งเศส

เป็นเว็บไซต์ของกองการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของยูเนสโก

<http://www.un.org/esa/sustdev/>

ภาษา : อังกฤษ สเปน และฝรั่งเศส

เนื้อหาบางส่วนในเว็บไซต์นี้ยังมีภาษาอาหรับ จีน และรัสเซีย ด้วยเป็นเว็บไซต์ของคณะกรรมการด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนแห่งสหประชาชาติ รวบรวมข้อตกลงระหว่างประเทศและเอกสารที่เป็นทางการทั้งหมดเกี่ยวกับหัวข้อนี้

<http://www.worldbank.org/depweb/>

ภาษา : อังกฤษ สเปน และฝรั่งเศส

เป็นเว็บไซต์ของธนาคารโลก สามารถเปิดอ่านตารางข้อมูล กรณีศึกษา และแผนที่ต่างๆ ได้ มีเกมทายปัญหาออนไลน์ไว้ให้ผู้เปิดชมลองทดสอบความรู้ของตนเกี่ยวกับประเด็นนี้ นอกจากนี้ยังมีหนังสือเกี่ยวกับการศึกษาไว้ให้ดาวน์โหลดได้ด้วย(หนังสือภาษารัสเซียก็มี)

<http://europa.eu.int/>

ภาษา : ภาษาที่ใช้ในสหภาพยุโรป 20 ภาษา

เป็นเว็บไซต์ของสหภาพยุโรปซึ่งรวบรวมเอกสารของทางราชการไว้ ผู้สนใจสามารถดาวน์โหลดได้ทั้งหมด

<http://www.wwf.org>

ภาษา : 15 ภาษา

เว็บไซต์ที่สมบูรณ์อย่างนี้น่าเสนอเรื่องราวการดำเนินงานพัฒนาที่ยั่งยืนทุกอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับธรรมชาติอันพึงปรักปรักษา ผู้เข้าชมสามารถเลือกประเทศและภาษาได้ ส่วนภาษาที่ตั้งไว้อัตโนมัติคือภาษาอังกฤษ ทุกประเทศจะคอยปรับแก้ข้อมูลให้เป็นปัจจุบันพร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลให้มีลักษณะเป็น "ภูมิภาค"

<http://iblnews.com/di/>

ภาษา : สเปน

รวบรวมข้อมูลทุกอย่างเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยจัดจำแนกเป็นหัวข้อหลักสามเรื่องคือ เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ และข้อมูลทั่วไป เซอร์ชเอนจินของเว็บไซต์

นี้ทำงานได้ดีมาก เป็นเว็บไซต์ที่แยกเฉพาะจากไซด์ข้อมูลทั่วไป

<http://www.csq.qc.net/>

ภาษา : อังกฤษและฝรั่งเศส

องค์กรซึ่งแสดงถึงความร่วมแรงร่วมใจของชาวแคนาดา นี้ส่งเสริมให้แทรกเนื้อหาเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ในการศึกษาทุกระดับ มีตัวอย่างการกระทำในอดีตและอนาคตเสริมให้เห็นความมุ่งมั่นอันหนักแน่น เป็นเว็บไซต์ที่ขอแนะนำให้ครูบาอาจารย์เปิดอ่าน หมวด "DIDA" (<< Des idées dans l'air >>) นำเสนอมุมมองเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศซึ่งผสมผสานแง่มุมทางศิลปะ จริยธรรม และวิทยาศาสตร์ไว้ด้วยกัน

<http://www.ccmunidadandina.org/desarrollo.asp>

ภาษา : สเปน

เป็นเว็บไซต์ของ <<ชุมชนแถบเทือกเขาแอนดิส >> ที่เสนอเรื่องของประเทศโบลิเวีย โคลอมเบีย เอกวาดอร์ เปรู และเวเนซุเอลา มีข้อมูลที่เป็นทางการทุกเรื่องของหลากหลายพื้นที่ในประเทศเหล่านี้ หมวดที่ว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นนำเสนอและปรับปรุงเนื้อหาจากสถาบันต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

<http://www.iisd.org/>

ภาษา : อังกฤษ

สถาบันสากลเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเสนอข้อแนะนำในระดับสากล โดยไม่จำกัดเฉพาะเรื่องทรัพยากรธรรมชาติหรือความเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศเท่านั้น ข้อเด่นขององค์กรแห่งนี้ นอกเหนือจากโยงโยที่เชื่อมต่อกับรัฐบาลนานาชาติแล้ว ก็คือห้องสมุด ผู้เปิดชมสามารถค้นดูรายชื่อหนังสือ ค้นคว้าข้อมูล หรือบอกรับจดหมายข่าวได้

<http://www.novethic.fr/>

ภาษา : ฝรั่งเศส

เป็นเว็บไซต์ของ แคลส์ เดโปส์ ซึ่งเป็นสถาบันด้านการเงินของรัฐบาลฝรั่งเศส ให้ข้อมูลและเครื่องมือสำหรับผู้เชี่ยวชาญแก่มืออาชีพในด้านธุรกิจ การเงิน องค์กรท้องถิ่น ตลอดจนองค์กรเอกชนซึ่งสนใจหรือดำเนินกิจกรรมหรือลงทุนด้านพัฒนาสังคมอยู่แล้ว

© Victor George Georgiou/Panos Picture Londers

ในกัลกัตตา(อินเดีย)

ใช้มูลวัวเป็นเชื้อเพลิง

ลอรี่อัล

สตรีมีความสำคัญต่อวงการวิทยาศาสตร์

© Michere Pelletier/Gamma, Paris

สตรีนักฟิสิกส์ผู้มีความสามารถโดดเด่น 5 ท่าน เป็นผู้ได้รับรางวัลลอรี่อัล-ยูเนสโกสำหรับสตรีในวงการวิทยาศาสตร์ เมื่อวันที่ 3 มีนาคม ณ สำนักงานใหญ่ยูเนสโก ในกรุงปารีส การมอบรางวัลครั้งนี้เป็นครั้งที่ 7 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำมาซาติตระหนักถึงความสามารถของสตรี ซึ่งแต่เดิมนั้นไม่ค่อยได้รับการยอมรับในวงการวิทยาศาสตร์เท่าที่ควร การมอบรางวัลในปีนี้นอกจากจะสอดคล้องกับวาระปีฟิสิกส์โลกแล้ว ยังเน้นมอบรางวัลให้กับสาขาวัสดุศาสตร์เป็นพิเศษ

ผู้ได้รับรางวัลในปีนีประกอบด้วย นักวิทยาศาสตร์สตรีจากทวีปแอฟริกา : ซอห์รา เบน ลักห์ดาร์ (ตูนิเซีย) ; ทวีปละตินอเมริกา : เบลิต้า โคโกลเลอร์ (บราซิล) ; ทวีปอเมริกาเหนือ : มิเรียม พี. ซาราซิก (สหรัฐอเมริกา) ; ทวีปเอเชีย : พูมิโกะ โยเนฮาวา (ญี่ปุ่น) ; และทวีปยุโรป : โดมินิก ลังเจอแวง (ฝรั่งเศส) พวกเขาเหล่านั้นทำงานที่ถือเป็นความหวังสำหรับอนาคตของฟิสิกส์ นั่นคือนาโนศาสตร์ และ ฟิสิกส์ควอนตัม งานวิจัยของพวกเขาเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารกึ่งตัวนำ การวัดปริมาณมลพิษในบรรยากาศ และการสกัดปิโตรเลียมหนักที่ถูกกักไว้ใต้ดิน นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความไฝ่ฝันของมนุษย์ เช่น การสร้างยานล่องสำหรับสถานีอวกาศนานาชาติบนดาวอังคาร และการพัฒนาคอมพิวเตอร์ควอนตัม ซึ่งจะปฏิวัติแนวทางการทำงานใหม่ที่ต่างจากปัจจุบันอย่างสิ้นเชิง

นอกจากนี้ยังมีกรขยายรางวัลลอรี่อัล-ยูเนสโก ไปสู่โครงการนักวิจัยลอรี่อัล-ยูเนสโก ซึ่งตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและเป็นกำลังใจแก่สตรีนักวิจัยรุ่นเยาว์ในด้านวิทยาศาสตร์สิ่งมีชีวิต นักวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนในปี 2005 จำนวน 15 ท่าน ประกอบด้วยนักวิจัยจากประเทศที่กำลังมีบทบาทเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในสังคมโลก อาทิ บูร์กินาฟาโซ เกาหลีเหนือ จอร์แดน และคิวบา โครงการนี้ยังก่อให้เกิดผลสืบเนื่องและเสริมสร้างความเข้มแข็งขึ้น

ในระดับสากล จากโครงการริเริ่มที่เกิดขึ้นตามมา ในอีกกว่า 15 ประเทศ ไม่ว่าจะเป็นโครงการให้ทุนสำหรับงานวิจัย การประชุม สัมมนา และโครงการให้คำปรึกษาเพื่อให้สตรีรุ่นเยาว์รู้สึกคุ้นเคยกับวิชาชีพวิทยาศาสตร์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้ กิจกรรมทั้งหมดมุ่งส่งเสริมให้สตรีมุ่งมั่นทำงานด้านวิทยาศาสตร์กันมากขึ้น

ทูตสันถวไมตรี

การประชุมประจำปีทียูเนสโก

การศึกษาเพื่อปวงชน การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ คือประเด็นหลักในวาระการประชุมประจำปีของทูตสันถวไมตรีประจำองค์การยูเนสโก ในระหว่างวันที่ 3-4 มีนาคม ณ สำนักงานใหญ่องค์การยูเนสโก ซึ่งในวาระดังกล่าว ภายหลังจากนายโคอิชิโร

มัตซึฮิระ ผู้อำนวยการใหญ่ยูเนสโก กล่าวปาฐกถาเปิดการประชุมแล้ว ทูตสันถวไมตรีทั้งหมดจะได้กล่าวรายงานผลการดำเนินงานของตนในช่วงปีที่ผ่านมา พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานร่วมกัน

ทั้งนี้ ในการประชุมดังกล่าว อาอิซาบะห์ ดิอัลโล รัชชาการผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายการศึกษา และ มาริ จอย ปิกอซซี ผู้อำนวยการกองส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ได้กล่าวรายงานวัตถุประสงค์ของทศวรรษการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (2005-2014) ด้วย

© UNesco/Michel Ravassard

องค์การนาซา : แผลงมรดกโลก จากมุมมองบนแฟลคฟ้า

เมื่อวันที่ 1 มีนาคม องค์การนาซา และ ยูเนสโก ได้ลงนามในข้อตกลงความร่วมมือกันที่สำนักงานใหญ่องค์การนาซา ในกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ตามข้อตกลงดังกล่าว ยูเนสโกจะได้ประโยชน์จากความรู้ความเชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์ว่าด้วยโลกและเทคโนโลยีอวกาศขององค์การนาซา เพื่อนำมาเสริมสร้างความแข็งแกร่งในงาน

อนุรักษ์แหล่งมรดกโลกและตรวจสอบเขตสงวนชีวมณฑลผ่านดาวเทียม การประสานความร่วมมือดังกล่าวจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของงานอนุรักษ์ รวมทั้งเพิ่มประสิทธิผลในการใช้เงินทุนเป็นอย่างดี ความรู้ความเชี่ยวชาญดังกล่าว ยังจะเป็นประโยชน์แก่งานของยูเนสโกที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันภัยพิบัติทาง

ธรรมชาติ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาจากกรณีเสินามิที่เพิ่งเกิดขึ้นไม่นานมานี้ และท้ายที่สุด ในด้านการศึกษา ความร่วมมือกับองค์การนาซาจะช่วยขยายขอบข่ายงานในโครงการการศึกษาด้านอวกาศ และกิจกรรมอื่นๆ ของยูเนสโก ที่มุ่งจะให้บริการแก่บุคคลทั่วไปสนใจวิทยาศาสตร์มากขึ้น

ข้อตกลงดังกล่าว จะช่วยกระชับความสัมพันธ์อันยาวนานระหว่างองค์การนาซาและยูเนสโกให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ยิ่งกว่านั้น นับเป็นครั้งแรกที่ยูเนสโกทำข้อตกลงทางวิทยาศาสตร์ครั้งใหม่กับหน่วยงานของสหรัฐฯ นับตั้งแต่สหรัฐฯ กลับมาเป็นภาคีสมาชิกของยูเนสโกอีกครั้งเมื่อเดือนตุลาคม 2003

นอกจากนี้ ยูเนสโก ยังร่วมมือกับองค์กรด้านอวกาศอื่นๆ ภายใต้กรอบโครงการความร่วมมือแบบเปิดกว้าง ว่าด้วยการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีอวกาศเพื่อสนับสนุนอนุสัญญามรดกโลกและโครงการเขตสงวนชีวมณฑลของยูเนสโกอีกด้วย ยูเนสโกให้ความสำคัญกับโครงการอวกาศต่างๆ มานานแล้ว ตั้งแต่ครั้งที่ยูเนสโกเริ่มทำงานร่วมกับสหพันธ์อวกาศยานระหว่างประเทศในราวต้นทศวรรษ 1960

© Unesco/NASA

โอเปก

ลดการติดเชื่อเอชไอวี/เอดส์ในหมู่เยาวชน

เหล่าผู้บริหารกองทุนเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศขององค์การโอเปก ลงนามร่วมกับยูเนสโกเมื่อวันที่ 7 มีนาคม ในข้อตกลงจัดทำโครงการริเริ่มด้านเอชไอวี/เอดส์ร่วมกันใน 12 ประเทศ ทั้งในกลุ่มประเทศอาหรับและเอเชีย โครงการความร่วมมือระยะเวลา 2 ปี ดังกล่าวจะได้รับเงินช่วยเหลือแบบให้เปล่าจากกองทุนโอเปกจำนวน 2,250,000 ดอลลาร์ โดยมุ่งลดจำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มเยาวชน ด้วยการบูรณาการจิตสำนึกในการป้องกันโรคนี้ไว้ในแผนการศึกษาของแต่ละประเทศ

เชื้อเอชไอวี/เอดส์ยังคงคร่าชีวิตประชากรทั่วโลกอย่างต่อเนื่อง สำหรับประเทศกำลังพัฒนา โรคติดเชื้อดังกล่าวถือเป็นอุปสรรคอย่างรุนแรงต่ออัตราการเติบโตทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจ ในทวีปเอเชีย ประมาณการว่าภายในปี 2004 ประชากรผู้ติดเชื้อไวรัสชนิดนี้จะมีจำนวน 8.2 ล้านคน โดยผู้ที่ติดเชื้อเฉพาะในปี 2004 มีจำนวนถึง 1.2 ล้านคน

โครงการซึ่งมีระยะเวลาดำเนินงาน 2 ปีดังกล่าวมุ่งแสวงหาแนวทางพัฒนาโครงการทั่วไปว่าด้วยการให้การศึกษาเพื่อการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ ซึ่ง

เป็นโครงการที่เรียบง่ายและได้มาตรฐาน แต่ก็มีคุณสมบัติรอบด้านและคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของแต่ละประเทศ เพื่อให้นำไปปฏิบัติได้อย่างดีผล รวมทั้งสามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับชุมชนแต่ละแห่งได้เป็นอย่างดี ประเทศที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้แก่ อัฟกานิสถาน บังกลาเทศ กัมพูชา จอร์แดน ลาว เลบานอน ซีเรีย อุซเบกิสถาน เวียดนาม จีน คาซัคสถาน และประเทศไทย ซึ่งประเทศดังกล่าวล้วนประสบปัญหาอุปสรรคอย่างเดียวกันในการต่อสู้กับโรคนี้ อันได้แก่ ปัญหาช่องทางในการเข้ารับบริการด้านสุขภาพที่ไม่ทั่วถึง การศึกษาด้านสุขภาพการเจริญพันธุ์ในระดับโรงเรียนมีน้อยหรือไม่เลย นอกจากนี้ สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ให้ความรู้ความเข้าใจง่าย ๆ เกี่ยวกับโรคนี้ก็ยังมีย่น้อยมาก

สำหรับกิจกรรมในช่วงระยะการดำเนินโครงการ 2 ปีดังกล่าว ได้แก่ การพัฒนาเอกสารข้อมูลสำหรับผู้กำหนดนโยบายระดับสูงเพื่อให้นำโครงการให้การศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการศึกษาเพื่อป้องกันเชื้อ

เอชไอวี/เอดส์ผ่านสื่อประเภทต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมการศึกษาเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ในโรงเรียนให้มากขึ้น กองทุนโอเปกยังเป็นเพื่อนร่วมทางที่แข็งแกร่งอย่างยิ่งในการต่อสู้กับเชื้อเอชไอวี/เอดส์ จวบจนปัจจุบัน ได้ให้การสนับสนุนกิจกรรมที่มีความจำเป็นเร่งด่วนแก่ 58 ประเทศทั่วโลกเป็นจำนวนเงินกว่า 21 ล้านดอลลาร์แล้ว

© ONUSIDA/C. Pirozzi

รอดพ้นเงื้อมมือท้องทะเล

พิศวา อนุตตรังษิ์ ญา

© Unesco/Derek Elias. ESD Coordinator Asia Pacific

วัน

ที่ 26 ธ.ค. 2004 ผู้เฒ่าผู้แก่ชาวมอแกนหลายคนของชุมชนยิปซีทะเลในอุทยานทางทะเลแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ ซึ่งอยู่ใกล้ชายฝั่งจังหวัดพังงาของไทย สังเกตเห็นว่าทะเลมีคลื่นตัวและเคลื่อนไหวในลักษณะแปลกๆ พวกเขาจึงส่งสัญญาณเตือนภัยสมาชิกส่วนใหญ่รีบอพยพหลบหนีออกจากเขตชายฝั่งทันที เมื่อกลับมาที่พบว่าสึนามิหรือที่ชาวมอแกนเรียกว่า “ลาบูน” ได้ทำลายหมู่บ้านของพวกเขาจนราบเรียบ ทั้งเรือและบ้านเรือนได้ถูกสูงมลายกลายเป็นกองเศษซากไม้ ทว่าขณะที่ไทยต้องสูญเสียมากกว่า 5,000 ชีวิตในภัยพิบัตินี้ แต่ชุมชนมอแกนสามารถรอดพ้นมาได้ ภูมิปัญญาเกี่ยวกับท้องทะเลของผู้เฒ่าช่วยชีวิตพวกเขาไว้ได้ หลังจากนั้นเรื่องราวของพวกมอแกนก็แพร่กระจายไปทั่วโลก

หลังโศกนาฏกรรมในครั้งนั้น สำนักงานยูเนสโกกรุงเทพฯ ก็เข้าร่วมปฏิบัติหนึ่งในภารกิจของหน่วยประสานงานและประเมินภัยพิบัติของสหประชาชาติ (UNDAC) ที่ตั้งศูนย์ อยู่ที่ภูเก็ต เพื่อประเมินความเสียหายที่เกิดขึ้นกับชุมชนและสภาพแวดล้อมในภูมิภาค ช่วงหลายปีที่ผ่านมา ยูเนสโกให้ความสนใจเรื่องชนพื้นเมืองเผ่าต่างๆ ที่อาศัยอยู่ตามหมู่เกาะในทะเลอันดามัน โดยเฉพาะชาวมอแกน ที่อยู่ในเขตอนุรักษ์ซึ่งกลายเป็นอุทยานแห่งชาติ ตั้งแต่ปี 1981 ความสนใจนี้ออกมาในรูปแบบของโครงการหมู่เกาะขนาดเล็กตามชายฝั่งทะเล (CSI) และ ▶

หมู่บ้านชาวมอแกน
สร้างอยู่บนชายหาดก่อนเกิด
ภัยพิบัติคลื่นยักษ์สึนามิ (บน)

Photos Derek Elias

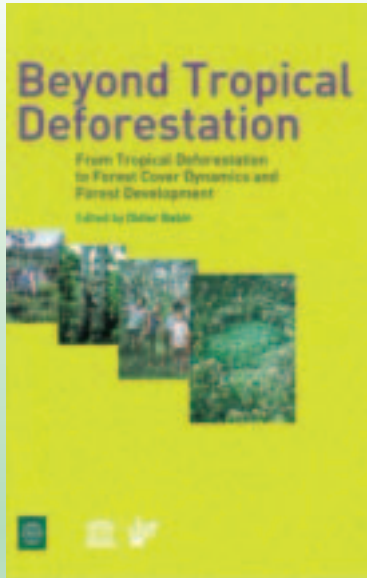
- ▶ โครงการเชื่อมโยงระบบภูมิปัญญาพื้นบ้าน (LINKS) ภายใต้การดูแลของฝ่ายวิทยาศาสตร์คณะทำงานในนาม UNDAC เดินทางไปยังหมู่เกาะสุรินทร์ เพื่อประเมินความเสียหายและบ่งชี้ว่าชุมชนต้องการความช่วยเหลือในด้านใดบ้าง ขณะนี้ชาวมอแกนกำลังสร้างหมู่บ้านขึ้นมาใหม่โดยใช้ไม้ไผ่และทางมะพร้าวบนผืนดินที่ลึกลงเข้าไปบนเกาะในลักษณะที่ผิดแปลกไปจากชนบทประเพณีเดิม ตามคำสั่งของทางการระดับท้องถิ่น พวกเขาต้องเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในป่า ไกลจากฝั่งทะเล ซึ่งแม้จะปลอดภัยกว่าเดิม แต่ก็ไม่ดีกว่าแน่นอน หมู่บ้านใหม่ปลูกอย่างแออัด การระบายลมไม่ดี สุขอนามัยก็แย่กว่าเก่า ที่น่าเป็นห่วงที่สุดคือ ชาวมอแกนที่เติบโตมากับท้องทะเล แทบจะมองไม่เห็นทะเลเอาเสียเลย อิทธิพลโลกภายนอกแผ่ขยายตลอดเวลา ตั้งแต่เจ้าหน้าที่อุทยานห้ามไม่ให้จับสัตว์บางชนิดที่พวกเขาเคยจับไปขาย เช่น ปลิงทะเล และหอยบางประเภท ชาวมอแกนจึงขาดแหล่งทำรายได้นี้ด้วย หลายคนเลิกจับสัตว์ทะเลขาย แล้วเปลี่ยนอาชีพเป็นไกด์ดำน้ำให้นักทัศนอาจร หรือไม่กี่เป็นคนเก็บขยะ โครงการภูมิภาคชายฝั่งและหมู่เกาะเล็กๆ ภายใต้การทำงานของยูเนสโกมุ่งชี้ให้เห็นความทุกข์ยากของพวกเขาและช่วยโน้มน้าวให้นโยบายของทางการอนุญาตให้ชุมชนมอแกนและชาวเลกลุ่มอื่นๆ ในไทยสามารถดำรงวิถีชีวิตความเป็นอยู่และชนบทประเพณีดั้งเดิมต่อไปได้ภายในอุทยานแห่งชาติ ซึ่งครอบคลุมทั้งบ้านเกิดและท้องทะเลของพวกเขาสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน

มองการทำลายป่าเขตร้อน แบบวิเคราะห์ที่ละเอียด :

จากการทำลายป่าเขตร้อน สู่วัตถุการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ และการพัฒนาป่าไม้

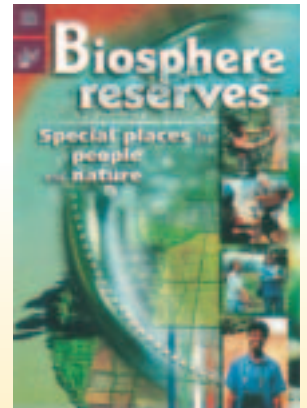
ย่อ

บรรณาธิการ : ดิเดย์ร์ บาเบ็ง
หนังสือชุดมนุษยกับชีวมณฑล
2004, 526 หน้า, มีภาพประกอบ
และตาราง
24 x 15.7 ซม.
ISBN 92-3-103941-5
59.80 ยูโร
สำนักพิมพ์ยูเนสโก/ซีราด

นัก วิทยาศาสตร์ ผู้บริหารจัดการ องค์กรพัฒนา และผู้ที่สนใจประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม จะพบว่า หนังสือเล่มนี้ได้ศึกษาการทำลายป่าในแง่มุมต่างๆ ได้อย่างลึกซึ้งและหลากหลาย ทั้งยังเสนอภาพการทำลายป่าในฐานะของกระบวนการอย่างหนึ่งซึ่งอาจจะไม่ได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เราคุ้นเคยกันเสมอไป หนังสือเล่มนี้พยายามจะตอบคำถามหลักที่ว่า การทำลายป่าไม้และความหลากหลายทางชีวภาพที่ไม่อาจหวนคืนสู่สภาพเดิมได้อีกนั้น อันที่จริงแล้วยังมีแบบแผนอื่นๆ ที่เรายังไม่ทราบกันอยู่อีกหรือไม่? หนังสือเล่มนี้จะให้คำตอบซึ่งกระตุ้นให้เราต้องคิดถึง โดยเป็นคำตอบที่สรุปมาจากการวิจัยภาคสนามและทฤษฎีทั้งทางสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ

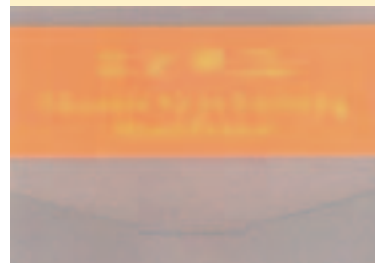
หนังสือเล่มนี้ยังตรวจสอบคำถามที่ว่า การทำลายป่ามีธรรมชาติที่แท้จริงในลักษณะใด จะวัดกันอย่างไร? จะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอะไรตามมา? และสังคมมนุษย์จะสามารถจัดการกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างไร? นอกจากนี้ยังศึกษาวิจัยที่จำเป็นสำหรับตอบประเด็นปัญหาที่ซับซ้อนเหล่านี้ โดยมีกรายกตัวอย่างปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในละตินอเมริกา เอเชีย และแอฟริกา ซึ่งจะให้ภาพการทำลายป่าและการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาการทำลายป่าในมิติที่แตกต่างหลากหลาย โดยเน้นแนวทางการศึกษาที่มีลักษณะสหวิทยาการ

เขตสงวนชีวมณฑล : สถานที่พิเศษสำหรับคน กับธรรมชาติ

บรรณาธิการและผู้รวบรวม : มัลคอม แอดลีย์
หนังสือชุดมนุษยกับชีวมณฑล
๒๐๐๒, ๒๐๘ หน้า ภาพสี่ ภาพประกอบ ภาพวาด และแผนที่
๒๙ , ๗ X ๒๑ ซม.
ISBN 92-3-103813-3
๑๖.๐๐ ยูโร
สำนักพิมพ์ยูเนสโก

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงพื้นฐานในเชิงประวัติศาสตร์และการวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวคิดในการก่อตั้งโครงการมนุษยกับชีวมณฑล (MAB) รวมทั้งองค์ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมหลักๆ นอกจากนี้ยังนำเสนอภาพโดยสรุปของเขตสงวนต่างๆ ที่มีลักษณะหลากหลาย โดยเน้นความสำเร็จและปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการส่งเสริมการพัฒนายั่งยืนในบริบททางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน หนังสือคู่มือเล่มนี้มีกลุ่มเป้าหมายหลักอยู่ที่บรรดาผู้เกี่ยวข้องกับเขตสงวนชีวมณฑลทั้งหลาย นับตั้งแต่คณะกรรมการโครงการมนุษยกับชีวมณฑลในแต่ละประเทศ ผู้ประสานงานและผู้จัดการเขตสงวนฯ รวมทั้งสถาบันที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้อ่านทั่วไปที่สนใจแนวทางการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและการพัฒนาที่ยั่งยืน

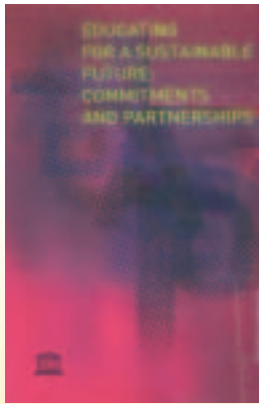

ชุดสื่อการเรียนรู้สำราญ เพื่อแก้ปัญหาการขยายตัวของเขตทะเลทราย

ผู้ประสานงานจัดพิมพ์ : โธมัส ซาฟท์ (ยูเนสโก) และ ราชีพ บูลฮารูฟ (UNCCD)
หนังสือชุดห้องสมุดครู
2003, หนังสือ 2 เล่ม (98 และ 100 หน้า) ภาพประกอบ ภาพถ่าย และ แผนที่ + หนังสือเด็กพร้อมภาพประกอบ 3 เล่ม + โปสเตอร์ 1 แผ่นในซอง
30 x 21.5 ซม.
30 ยูโร
ISBN 92-3-103892-3
สำนักพิมพ์ยูเนสโก

สื่อชุดนี้ประกอบด้วยคู่มือครู กรณีศึกษา หนังสือเด็กพร้อมภาพประกอบ และโปสเตอร์ กลุ่มเป้าหมายได้แก่ครูและนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้นในประเทศที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาการขยายตัวของเขตทะเลทราย โดยมุ่งเพิ่มสมรรถนะของโครงการส่งเสริมศึกษาด้านนี้ในโรงเรียน ครูสามารถนำเนื้อหาในสื่อชุดนี้ไปใช้ในแผนการสอนของตนได้อย่างง่ายดาย

การศึกษาเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน : พันธกิจกับพันธมิตร (Educating for A Sustainable Future : Commitments and Partnerships)

คณะผู้เขียน : คาเดอรี อัสมัด, พอล คับบ็อง, มาคัส ดิยูฟ, จอห์น ฟีน, ร็อบ ฟินซัม, ไมเน็ก ฟุยลุกซ์, คุล ซี. เกาคุม, ฮันส์ ฟานจินเกล, แมร์ ฮาจิวาระ , กริเซลต้า คีร์นอน, เฮลา ลือทซ์-ซิซิกกา, มาร์นา มาร์กอส วาลาเดา, โคอิจิโร มัตสึอูระ, บิตรีช โมลตัน, เจมส์ ที. มอร์ริส, โทนี ปีกอทท์, โฮมัส รอสวอลล์, โทเว สกุกทันบ์-คันทัส, นีลส์ ธัยเกเลน, คาเนียลลา ทิลบิวรี
หนังสือชุดการศึกษาเกี่ยวกับความเคลื่อนไหว 2004, 258 หน้า
24 x 15.5 ซม.
ISBN 92-3-103935-0
19.80 ยูโร
สำนักพิมพ์ยูเนสโก

หนังสือเล่มนี้รวบรวมรายงานทางวิชาการประกอบการสัมมนาซึ่งยูเนสโกร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการของแอฟริกาได้จัดขึ้น ในช่วงการประชุมสุดยอดโลกว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประจำปี 2002 ซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงจอร์เจนีเยนเบิร์ก ประกอบด้วยงานเขียนของผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาในด้านต่างๆ ผู้แทนจากภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษาชั้นสูง องค์กรพัฒนาเอกชน บริษัทเอกชน หน่วยงานของสหประชาชาติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งประมุขแห่งรัฐต่างๆ โดยพิจารณาการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในแง่มุมต่างๆ ตั้งแต่ความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติภาระระดับโลก ผ่านระบบการศึกษาที่ยั่งยืน การจัดการความยากจน รวมทั้งการดำเนินงานและมุมมองใหม่ๆ ในปัจจุบัน นี่คือผลงานอ้างอิงหลักซึ่งมีขอบเขตเกี่ยวข้องกับธรรมชาติและเป้าหมายในการให้การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

วางแผนการศึกษาในและหลังภาวะฉุกเฉิน (Planning Education In and After Emergencies)

มาร์กาเรต ซินแคลร์
หนังสือชุดพื้นฐานการวางแผนการศึกษา, เล่มที่ 73
2003, 144 หน้า, 21 x 13.5 ซม.
ISBN : 92-803-1225-1
12.20 ยูโร
สำนักพิมพ์ยูเนสโก-IPE

การให้การศึกษาแก่ประชาชนกลุ่มต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ปัญหา หรือภัยพิบัติทางธรรมชาตินั้นถือเป็นสิ่งสำคัญมากในการกอบกู้พลิกฟื้นชุมชนขึ้นใหม่ หนังสือเล่มนี้เสนอว่าเราควรให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นลำดับแรกก่อนจะพิจารณาประเด็นปัญหาอื่นๆ เนื่องจากการศึกษามีความสำคัญยิ่งต่ออนาคตของกลุ่มประชากรเหล่านั้น หนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์และมีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับองค์กรและนักวางแผนการศึกษาที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในประเด็นต่างๆ อาทิ การจัดหางบประมาณ การศึกษาแบบองค์รวม ความปลอดภัยในโรงเรียน การขยายความรู้ทักษะที่สนใจ กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการศึกษาทางไกล เป็นต้น

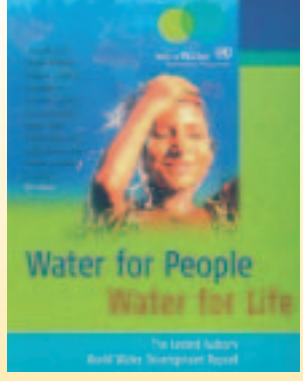

รู้เรื่องเขตสงวนชีวมณฑล (Explaining Biosphere Reserves)

เนื้อหาโดย คริสทีน ซูร์ต แปลจากภาษาฝรั่งเศส โดย บาร์บารา ทอมบัสสัน
หนังสือชุดค้นพบโลก
2004, 40 หน้า ภาพถ่ายและภาพประกอบสี
21 x 15 ซม.
ISBN 92-3-103844-3
4.60 ยูโร
สำนักพิมพ์ยูเนสโก

หนังสือชุด รู้เรื่องเขตสงวนชีวมณฑล กล่าวถึงทุกอย่างที่ควรทราบเกี่ยวกับมรดกโลก อาทิ มหาสมุทร เขตสงวนชีวมณฑล และทรัพยากรอื่นๆ ที่ยูเนสโกเล็งเห็นคุณค่าและความสำคัญ หนังสือเล็กๆ เล่มนี้นอกจากจะนำเสนอแนวคิดบางด้านแล้ว ยังให้ข้อมูลทุกอย่างที่จำเป็นสำหรับผู้อ่านรุ่นเยาว์ (โดยเฉพาะเด็กวัย 10 ปีขึ้นไป) นอกจากนี้ยังถือเป็นคู่มือที่สมบูรณ์แบบสำหรับนักเรียน นักศึกษาที่ต้องการทราบเนื้อหาข้อมูลในประเด็นต่างๆ และเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับเด็กพ่อแม่ผู้ปกครอง ครู และผู้สนใจทั่วไป

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายในวัย 10 ปีขึ้นไป อ่านง่ายและมีสีสันสะดุดตา นำเสนอคำตอบสำหรับคำถามที่เกี่ยวกับเขตสงวนชีวมณฑลหลายประการ เช่น ความหลากหลายชีวภาพคืออะไร? ทำไมมันจึงตกอยู่ในสภาวะอันตราย? ทำไมเราจึงควรอนุรักษ์มันไว้? เขตสงวนชีวมณฑลมีลักษณะอย่างไร? มีหน้าตาอย่างไร? ตั้งอยู่ที่ไหนในโลก?

น้ำเพื่อมนุษย์ - น้ำเพื่อชีวิต : รายงานแผนพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติเรื่องการพัฒนาทรัพยากรน้ำทั่วโลก (Water for People - Water for Life : The United Nations World Water Development Report)

2004, ซีดี-รอม, คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล/ แม็คอินทอช
ISBN 92-3-103929-6
50.00 ยูโร
สำนักพิมพ์ยูเนสโก

ซีดี-รอมนี้ถือเป็นเวอร์ชันใหม่ของคู่มือโต้ตอบด้วยได้ อันมีที่มาจากหนังสือคู่มือแนะนำเพื่อมนุษย์ - น้ำเพื่อชีวิต : รายงานสหประชาชาติเรื่องการพัฒนาทรัพยากรน้ำทั่วโลก ซึ่งถือเป็นรายงานการประเมินสถานการณ์ทรัพยากรน้ำที่คิดทั่วโลกอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ที่สุด ทั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานของสหประชาชาติและสำนักเลขาธิการอนุสัญญาฉบับต่างๆ รวม 23 แห่ง หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยภาพแผนที่โลก สีสี่สีสวยงาม 25 ภาพ พร้อมตัวเลขและตาราง (รวมทั้งตารางรายประเทศ) และภาพถ่ายจำนวนมาก รายงานดังกล่าวเริ่มด้วยการพูดถึงวิกฤตการณ์น้ำ ทบทวนสถานการณ์ความเป็นมาและแนวโน้มของปัญหา รวมทั้งนำเสนอระเบียบวิธีและตัวชี้วัดในการวัดระดับความยั่งยืน จากนั้นได้ประเมินสถานการณ์ปัญหาในมิติต่างๆ 11 ด้าน ทั้งทางด้านสุขภาพอนามัย อาหาร สิ่งแวดล้อม การแบ่งปันทรัพยากรน้ำ เมือง อุตสาหกรรม พลังงาน การจัดการภาวะเสี่ยง องค์ความรู้ การประเมินคุณค่าของน้ำ และระบบการควบคุมจัดการน้ำ และในส่วนท้าย ได้นำเสนอกรณีศึกษานำร่องพื้นที่ลุ่มแม่น้ำ 7 แห่งซึ่งมีสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ซีดี-รอมซึ่งมีความน่าสนใจ สามารถใช้งานและค้นหาข้อมูลได้ง่ายเนื่องจากมีฟังก์ชันเสริมจำนวนมากนี้ นับเป็นเครื่องมือสำคัญทั้งสำหรับมืออาชีพทุกระดับ รวมทั้งครูและนักเรียนโดยทั่วไป

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

7, place de Fontenay
75352 Paris 07 SP
France

Tel. +33 1 45 68 10 00
internet:
www.unesco.org

Documentation Centres

Archives (BSS/AM)

☎ (33-1) 45 68 19 50/55
Fax : (33-1) 45 68 56 17
E-mail : archives@unesco.org

Coastal Areas and Small Islands

☎ (33-1) 45 68 39 34
Fax : (33-1) 45 68 58 08
E-mail : c.nollet@unesco.org

Communication

☎ (33-1) 45 68 42 67
Fax : (33-1) 45 68 55 82
E-mail : n.nguyen-van@unesco.org

Culture

☎ (33-1) 45 68 43 43
Fax : (33-1) 45 68 55 74
E-mail : culture.doc@unesco.org

Education

☎ (33-1) 45 68 10 29
Fax : (33-1) 45 68 56 24
E-mail : sdi@unesco.org

Information et Informatics

☎ (33-1) 45 68 43 99
Fax : (33-1) 45 68 55 82
E-mail : g.mensah@unesco.org

Information about UNESCO

☎ (33-1) 01 45 68 16 81
Fax : (33-1) 45 68 56 57
E-mail : p.morel-vasquez@unesco.org

Library

☎ (33-1) 45 68 03 56
Fax : (33-1) 45 68 56 98
E-mail : library@unesco.org

MAB-Man and the Biosphere

☎ (33-1) 45 68 40 59
Fax : (33-1) 45 68 58 04
E-mail : mab@unesco.org

Natural Sciences

☎ (33-1) 45 68 40 17
Fax : (33-1) 45 68 58 23
E-mail : p.murugaiyan@unesco.org

Oceanography

☎ (33-1) 45 68 39 82
Fax : (33-1) 45 68 58 12
E-mail : p.boned@unesco.org

Photo Library

☎ (33-1) 45 68 16 91
Fax : (33-1) 45 68 55 55
E-mail : photobank@unesco.org

Studio Radio-TV, Archives, Audiovisual

☎ (33-1) 45 68 00 68
Fax : (33-1) 45 68 56 56
E-mail : studio@unesco.org

Social and Human Sciences

☎ (33-1) 45 68 38 07
Fax : (33-1) 45 68 56 77
E-mail : dare@unesco.org

Statistics

☎ (1-514) 343-68 80
Fax : (1-514) 343-68 82
E-mail : uis.resource-centre@unesco.org

Hydrology

☎ (33-1) 45 68 40 04
Fax : (33-1) 45 68 58 11
E-mail : ihp@unesco.org

World Heritage

☎ (33-1) 45 68 18 76
Fax : (33-1) 45 68 55 70
E-mail : wh-info@unesco.org

Youth Coordination

☎ (33-1) 45 68 16 54
Fax : (33-1) 45 68 57 90
E-mail : ucj@unesco.org

UNESCO Offices

1. Afghanistan

UNESCO Kabul
P.O. Box 5, Kabul
☎ + 93-70-283,008
Fax : + 873-763 468 836,
E-mail : martin.hadlow@undp.org

2. Bangladesh

Idb Bhaban (16th floor)
E/8-A Rokeya Sharan
Sher-e-Banglanagar, Dhaka 1207
☎ (880-2) 912 34 69/6522
Fax : (880-2) 912 34 68
E-mail : dhaka@unesco.org

3. Brasil

SAS Quadra 5 Bloco H Lote 6
Edifício CNPO/IBICT/UNESCO
9º andar, 70070-914 Brasilia D.F.
☎ (55-61)21 06 35 00
Fax : (55-61) 322 42 61
E-mail : brasilia@unesco.org

4. Burundi

Avenue du Luxembourg
Bujumbura
☎ (257) 21 53 82/84
Fax : (257) 21 53 83
E-mail : bujumbura@unesco.org

5. Cambodia

P.O. Box 29
House 38, Samdech Sthearos
blvd, Phnom Penh
☎ (855-23) 217 244 426 726
Fax : (855-23) 426 163, 217 022
E-mail : phnompenh@unesco.org

6. Cameroon

Immeuble Stamatades,
(2nd floor), Avenue de
l'Indépendance, BP 12909,
Yaoundé
☎ (237) 22 57 63
Fax : (237) 22 63 89
E-mail : yaounde@unesco.org

7. Chile

Calle Enrique Delpiano, 2058
Providencia, 3187 Santiago
☎ (56-2) 472 4600/655 10 50
Fax : (56-2) 655 10 46, 655 10 47
E-mail : santiago@unesco.org

8. China

Waijiaogongyu 5-15-3,
Jianguomenwai Compound
Beijing 100600
☎ (86-10) 65 32 28 28
Fax : (86-10) 65 32 48 54
E-mail : beijing@unesco.org

9. Congo

134 bd du Maréchal Lyautey
Brazzaville
☎ (242) 81 18 29
Fax : (242) 81 17 80
E-mail : brazzaville@congonet.cg

10. Costa Rica

Paseo Colon, ave 1 bis, calle 28,
casa esquinera, 2810 San José
☎ (506) 258 76 25
Fax : (506) 258 74 58, 258 76 41
E-mail : san-jose@unesco.org

11. Cuba

UNESCO Regional bureau
for Culture
Calzada 551 -Esq. a D
Vedado, Havane
☎ (53-7) 832 76 38,
(57-3) 33 34 38
Fax : (53-7) 33 31 44
E-mail : habana@unesco.org

12. Democratic Republic of the Congo

Immeuble Losonia,
Boulevard du 30 Juin, Kinshasa
☎ (243) 88 48 253
Fax : (243) 88 48 252
E-mail : kinshasa@unesco.org

13. Ecuador

Juan Leon Mera 130 y
Ave Patria, Edificio CFN 6to Piso,
Quito
☎ 2 5932 2529 085/2 5932 2562 327
Fax : 2 5932 2504 435
E-mail : quito@unesco.org

14. Egypt

UNESCO Regional office
for Science
8 Abdul-Rahman
Fahmy Street, Garden City,
Cairo 11541
☎ (202) 79 504 24
Fax : (202) 79 45 296
E-mail : cairo@unesco.org

15. Ethiopia

P.O. Box 1177, ECA Building
Menelik Avenue,
Addis Abeba
☎ (251-1) 51 39 53
Fax : (251-1) 51 14 14
E-mail : mlconde@hotmail.com

16. Gabon

A la Cité de la Démocratie
Bâtiment N° 6, B.P. 2, Libreville
☎ (241) 76 28 79
Fax : (241) 76 28 14
E-mail : unescobv@inet.ga

17. Ghana

Norte Ababio Street, Airport,
Residential Area, Accra
☎ (233-21) 765 497, 765 499
Fax : (233-21) 765 498
E-mail : accra@unesco.org

18. Guatemala

Edificio Etisa, Ofic. 7 "A"
Plaza Espana, Zona 9,
Guatemala City
☎ (502) 360 87 17,
360 87 27
Fax : (502) 360 87 19
E-mail : guatemala@unesco.org

19. Haiti

19, Delmas 60, Musseau par
Bourdon, Petion Ville
☎ (509) 511 04 60/61 62
Fax : (509) 257 8158
E-mail : unescohaiti@hainet.net

20. India

B 5/29 Sardarjung Enclave,
New Delhi 110 029
☎ (91-11) 671 3000
Fax : (91-11) 671 3001/2
E-mail : newdelhi@unesco.org

21. Indonesia

Unesco House, Jalan Galuth (II)
N° 5, Kebayo Baru
Jakarta Selatan, Jakarta 12110
☎ (62-21) 739 9818
Fax : (62-21) 7279 6489
E-mail : jakarta@unesco.org

22. Iran (Islamic Republic of)

Bahman Building, Sa'ad
Abad Palace Complex Tehran
No. 1076 Enghelab Avenue
Teheran - 11338
☎ (98-21) 27 40
141/142/143
Fax : (98-21) 27 40 144
E-mail : teheran@unesco.org

23. Italy

Piazza Zorzi, Castello 4930
Venise
☎ (39-041) 260 15 11
switchboard
Fax : (39-041) 528 99 95
E-mail : rost@unesco.org

26. Kazakhstan

4th Floor, UN Building
67, Tole Bi Street, 480091 Almaty
☎ (7-3272) 58 26 37/38
Fax : (7-3272) 79 48 53
E-mail : almaty@unesco.org

27. Kenya

United Nationals Offices,
Gigiri, Block C, United
Nations Avenue, Gigiri
Nairobi
☎ (254-2) 62 12 34
Fax : (254-2) 62 27 50
E-mail : nairobi@unesco.org

28. Lebanon

Cité Sportive Av., Beirut
☎ (961-1) 85 00 13
Fax : (961-1) 82 48 54
E-mail : beirut@unesco.org

29. Mali

Badalabougou Est
B.P.E 1763, Bamako
☎ (223) 223 34 92,
223 34 93
Fax : (223) 223 34 94
E-mail : bamako@unesco.org

32. Mozambique

515, av. Frederick Engels,
Maputo
☎ (258-1) 49 44 50, 49 34 34
Fax : (258-1) 49 34 31, 49 45 03
E-mail : maputo@unesco.org

33. Namibia

Oppenheimer House,
5 Brahms St., Windhoek
☎ (264-61) 291 7000,
Fax : (264-61) 291 7220
E-mail : windhoek@unesco.org

34. Nepal

Ring Road-Bansbari
Katmandu
☎ (977-1) 437 40 09,
Fax : (977-1) 437 30 04
E-mail : kathmandu@unesco.org

37. Palestinian Authority

17, Ahlyyah College St. West
Bank via Israel Ramallah
☎ (972-2) 295 9740
Fax : (972-2) 295 97 41
E-mail : unesco@palnet.com

38. Peru

Avenida Javier Prado Este
2465-8 Piso, Museo de la
Nacion, San Borja, Lima
☎ (51-1) 476 98 71,
224 25 26
Fax : (51-1) 476 98 72
E-mail : unescape@amauta.
rch.net.pe

39. Qatar

57, Aj-jazira Al-Arabia St. Doha
☎ (974) 486 77 07/77 08/
75 49
Fax : (974) 486 76 44
E-mail : doha@unesco.org

40. Romania

UNESCO European Centre
for Higher Education, 39,
Stirbei Voda Str., Bucharest
☎ (40-21) 313 08 39/06 98
Fax : (40-21) 312 35 67
E-mail : bucarest@unesco.org

42. Russian Federation

Bolshoi Levshinsky per. 15/28,
bldg. 2, 119034 Moscou
☎ (7-095) 202 80 97/202
87 59/202 81 66
Fax : (7-095) 202 05 68, 956
36 66
E-mail : moscow@unesco.org

43. Rwanda

Mineduc Compound
☎ (250) 51 58 45/44/46
Fax : (250) 51 38 44
E-mail : kigali@unesco.org

44. Samoa

P.O. Box 615
Matautu-uta Post Office, Apia
☎ (685) 242 76
Fax : (685) 222 53
E-mail : apia@unesco.org

45. Senegal

UNESCO Regional Office
Dakar and Regional Bureau
for Education
12 av.L.,S Senghor,
Dakar
☎ (221) 849 2323
Fax : (221) 823 83 93
E-mail : dakar@unesco.org

46. Switzerland

Villa « Les Feuillantes »
CH-1211 Genève 10
☎ (41-22) 917 33 81
Fax : (41-22) 917 00 64
E-mail : geneva@unesco.org

47. Tanzania (United Republic of)

Oyster Bay, Uganda Av.,
Plot N° 197A, Dar-es-Salaam
☎ (255-22) 2666 623/26
671 656
Fax : (255-22) 26 66 927
E-mail :
dar-es-salaam@unesco.org

48. Thailand

920 Sukumvit Rd.,
Bangkok 10110
☎ (662) 391 05 77/391 0879
Fax : (662) 391 08 66
E-mail : bangkok@unesco.org

49. United States of America

2, United Nations Plaza,
Suite 900
New York, N.Y. 10017
☎ (1-212) 963 59 95,
Fax : (1-212) 963 80 14
E-mail :
e.minchenberg@unesco.org

50. Uruguay

UNESCO Office Montevideo
Regional Bureau for Science
in Latin and the Caribbean
Edificio del Mercosur (ex
Parque Hotel), Calle Dr. Luis
Piera, 1992
Montevideo
☎ (598-2) 413 2075/413
2094
Fax : (598-2) 413 2094
E-mail : orcyt@unesco.org.uy

51. Uzbekistan

95, Amir Temur Str.
Tashkent, 70 000
☎ (998-71) 12 07 116
Fax : (998-71) 13 21 382
E-mail : tashkent@unesco.org

52. Viet Nam

23 Cao Ba Quat, Hanoi
☎ (84-4) 747 0275/6
Fax : (84-4) 747 0274
E-mail : registry@unesco.org

53. Zimbabwe

8 Kenilworth Rd. Newlands,
Harare
☎ (263-4) 77 61 16
Fax : (263-4) 77 60 55
E-mail : harare@unesco.org

© UNESCO/Niamh Burke

24. Jamaica

The Towers, 25 Dominica
Drive, 3rd Floor, Kingston 5
☎ (1-876) 929 70 87,
929 70 89
Fax : (1-876) 929 84 68
E-mail : kingston@unesco.org

25. Jordan

Wadi Saqra Street
Amman 11181
☎ (962-6) 551 42 34/65 59
Fax (962-6) 553 21 83
E-mail : registry@unesco.org

30. Mexico

Pte Masaryk n.° 526, 3er piso
Colonia Polanco, 11560
Mexico, D.F.
☎ (52-55) 5230 76 00
Fax : (52-55) 5230 76 02
E-mail : mexico@unesco.org

31. Morocco

35 av du 16 movembre,
Agdal, Rabat 1777
☎ (212-37) 67 03 72,
67 03 74, 77 81 82
Fax : (212-37) 67 03 75
E-mail : rabat@unesco.org

35. Nigeria

Street Plot 777,
Bouake Street, off Herbert
Maccaulay Way
Wuse zone 6, Abuja
☎ (234-9) 52 37 088
Fax : (234-9) 52 38 094
E-mail : abuja@unesco.org

36. Pakistan

Saudi-Pak Tower, First Floor,
Blue Area, Jinnah Avenue,
Islamabad 44000
☎ (92-51) 28 000 83
Fax : (92-51) 28 000 56
E-mail : islamabad@unesco.org

TOTES

??????????????

Totes les Goses (ทุกสิ่งทุกอย่าง)

Antoni Tapies

ขนาด 2.25 ม. X 4.45 ม.

Antoni Tapies ศิลปินชาวคาตาลันผู้นี้เป็นหนึ่งในจิตรกรชั้นเอกของสเปน เกิดเมื่อปี 1932 เขาได้มอบผลงานชิ้นนี้ให้กับยูเนสโกในโอกาสครบรอบ 50 ปีของการก่อตั้งองค์การ เมื่อปี 1995 ยูเนสโกนำภาพวาดนี้ไปจัดแสดงที่สำนักงานใหญ่เพื่อเป็นสัญลักษณ์ความเชื่อของเขาที่ว่า "สำหรับทุกสิ่งทุกอย่างในจักรวาลและสิ่งที่หลากหลายในความเป็นเอกภาพ"